H. Gallaudet's Child's book
on repentance
in Modern Armenian
translated & printed
under my superintendance
with some alterations &
omissions.

at the expense of the
American Tract Society

John B. Adger

Smyrna Oct 3rd 1840

LIBRARY
OF THE
Theological Seminary,
PRINCETON, N. J.

BR 45 .C555
Gallaudet, T. H. 1787-1851.
The history of Josiah, the
young king of Judah

394

ԱՊԱՇԽԱ-
ՐԱՑՈՅՑ

Ապաշխարեցէք, զի մեր-
ձեալ է արքայութիւն
երկնից: Մատթ. դ. 17:

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Տպագրութեամբ
Հօման Հալլօքի:

1839

ՑԱՆԿ

ԳԼՈՒԽ. Ա։

Երես

Տրտմութիւն քաշելու զանազան տեսակները ։ 1։

ԳԼՈՒԽ. Բ։

Մեղքը ի՛նչ է ։ Ընդէմը մարդիկ հանդերձեալ աշխարհին մէջ խորունկ տրտմութեան մէջ ինկած՝ պէտք մտմը տան իրենց մեղքերուն վը-րայ ։ Խղճմտանք ։ Ազատ գործողութիւն ։ 16։

ԳԼՈՒԽ. Գ։

Ազատ գործողութիւն ։ Մեղքին ի՛նչ ըլլալուն բացատրութիւնը մէյմալ ։ Ընտանի երջանկութիւն ։ Տուն մը կամ ընտանիք մը պէտք ունենայ գլուխ մը՝ և օրէնքներ ։ Ի՛նչ է անձնասիրութիւնը ։ 31։

ԳԼՈՒԽ. Դ

Անձնասիրութեան վրայով ա՛լ էվելօք Բացատրութիւն մը : Անձնասիրութեան շարժառիթները : Անձնասիրութեան ախտերը , որ Աստուծոյ իշխանութեանը դէմ կենալ կառաջնորդէ : . 46 :

ԳԼՈՒԽ. Ե:

Տղաքը ինքիրէննուն Աստուծոյ մէջ քանի օրէնքը կիմանան , Բայց զանց կընեն անոնք : Որքա՛ն մեղք ըրած ըլլար անոնք՝ թէ և զակաւին ծանօթութիւն մը նաւ՛ չունենան Աստուծոյ վրայ : Մ՝եղքը՝ որուն համար որ զղջում չըլլար , մեղք շատնալու վրայ է : 62 :

ԳԼՈՒԽ. Զ:

Համառօտ կրկնութիւն մը մեղքին վրայ : Բանտին մէջի Գողին օրինակը : Մեղքի համար դարձութիւնը՝ որ սոսկ պատիժին վախէն կըլլայ , Ճշմարիտ Զղջումը : 78 :

ԳԼՈՒԽ Է:

Նոյն նիւթին վրայ եւելօք Բացատրութեան մը: Յանցանք չէ ապագայ պատիժէն փախչելու-ցանկալը: Խեղճ տղէ մը անյուսաւէր տրտմու-թեանը օրինակը: 93:

ԳԼՈՒԽ Ը:

Շատ անգամ մեղք մը խոստովանելը, և ան ը-րած Բաներն յանցանք ըլլալը իմանալը՝ ա-ռանց ճշմարիտ Զղջման եղած կըլլայ: Ճշմարտապէս եղած Զղջումը՝ մեղքը մե-րէյգելու, և զԱստուած սիրելու՝ ու՛ անոր հնազանդելու հաստատ առաջադրու-թենէն եւելի Բան մըն է: 112:

ԳԼՈՒԽ Թ:

Թէ որ մէկը ճշմարտապէս կը զղջայ մէկ մեղքէ մը վրայ՝ անկէ Բոլոր մեղքերուն վրայ ալ զըղ-ջում պէտք ընէ: Անյնանանխատէնք: Յօ-դայէ օրինակը: 127:

ԳԼՈՒԽ. Ժ:

Առանց ճշմարիտ զղջման մեղքին համար հատու-ցում մը կրնայ ըլլալ, ու ներում խնդրե-լու: Համառօտ յիշատակութիւն մը ասոր խօսուած նիւթին: 143:

ԳԼՈՒԽ. ԺԱ:

Ճշմարիտ Ողջումը կ՚առաջնորդէ մարդը նոր կերպով Աստուծոյ վրայ նայելու, և զինքը Քրիստոսին սիրելուն ու անոր հնա-զանդելուն պարտաւորութիւնը տեսնա-լու. Խորունկ տրտմութիւն զգալու Աստու-ծոյ դէմ ըրած ապերախտութեանը համար. նոր կերպով Աստուծոյ օրէնքներուն նա-յելու, և անոնց կատարելուն համար իր յան-ձառու ըլլալը տեսնալու: 159:

ԳԼՈՒԽ. ԺԲ:

Ապաշխարողը նոր կերպով իր մեղքերուն վրայ կը նայի թէ անոնք ինչը Աստուծոյ դէմ գործեր է: Ինչը զօրաւոր կերպով մեղքը

կապէ. իր մեղքերը Աստուծոյ կը խոստովանի: Իր յանցանքին վրայ կուլայ ինքը՝ ուրիշներուն աղէկութիւն ընել չուզելուն համար: 174:

ԳԼՈՒԽ. ԺԳ:

Ճշմարիտ ապաշխարողը կը տրտմի իր յանցանքին վրայ՝ որ ուրիշներուն գէշութիւն ըրաւ: Անոր հատուցումը կընէ. իր խորհած ու ներսիդին պզտացած մեղքերուն վրայ կուլայ, ու կը ցանկայ մաքուր ըլլալ սրտովը: Իր բնութեանը ուզած մեղքերուն դէմ կը կռուի ու կը հակառակի: 189:

ԳԼՈՒԽ. ԺԴ:

Ճշմարիտ Օղջում ընողը Աստուծոյ շնորհքովը կը սկսի բոլորովին մէկ բարեկարգութիւն մը ընել իր վարքին: Ինքը ուրիշներուն ալ Քրիստոս առաջնորդելու գործիք մը ըլլալ կաշխատի իր կեանքին մէջը: 206:

ԳԼՈՒԽ ԺԵ:

Ա՛ն որ Զղջալու ուզէ՛ շարունակ Զղջալու-
վելայ պէտք ըլլայ: Սուրբ Հոգիին պէտք
ապաւինին անկէց օգնութեան ու զօրութեան
խնդրելու՝ որ Աստուած սիրէ ու անոր ձա-
նայէ: Բանսարկուն իրեն Քրիստոսի ծածկած
արդարութեամբ վրայ էր յոյսը պէտք դնէ՛,
որ ներողութեան դռնայ Աստուծոյ՝ ու ըն-
դունելի ըլլայ անոր: 221:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ:

Արշաւ ծամանակէն մէջ մէկ մարդ մը Զղջալու պէ-
տէ ընէ: Ինչ բանէ որ նա կը դիմէ մեղաւորը
Զղջամ ընելէն: 237:

ԳԼՈՒԽ ԺԷ:

Ընդարձակ մեղաւորի մը կեցայնը Աստուծոյ
խնդրել էր Սուրբ Հոգին: Ինչպէ՞ս կըլլայ
որ Հոգին Սուրբ մեղաւորին ապաշ-
նորդէ զղջամ ընելու, և անանկով դառնա-

-ւէն ան էր ըրած դըղըլամը էր յառաջ Գործա-
ղա-թե-նը ըլլայ : Մեղաւորին Զղջամ-
նելու համար յորդորանք : 252

ԳԼՈՒԽ. ԺԲ:

Անապաշխար խորհրդակցը դէպքէ Գալու յորդո-
րելու համար հարցմունքներ : 264 :

ԸԳԱՃԽԱՐԱՑՈՅՑ։

ԳԼՈՒԽ Ա։

[illegible] ։

ԻՄ՝ փոքրիկ բարեկամներս՝ որ այս գիրքը կը կարդաք, կամ որոնք որ կը լսեն այս գիրքին կարդացուածքը, կարելի է որ կուզեն իմանալ թէ՝ ինչու ես այս գիրքը մէկ մօր մը իր տղոցը հետ խօսակցութիւն ընելու կերպովը կապված շիներ եմ։ Անիկա ես շինեցի՝ որ բանը էվելօք հաճելի կարենամ ընել. նաև կը խորհիմ որ՝ այս կերպովս էվելի դիւրին հասկըցուելու կրնամ ընել այս գիրքը։

Հիմայ ան բարեպաշտ կնկանը վրայ՝ որ իր տղոցը հետ հետևեալ խօսակցութիւնները կրնէ, պէտք է գիտնալ, որ անիկա շատ անգամ իր

տղոցը համար՝ և անոնց հետ ալ մէկ-տեղ աղօթք կընէր . և ինքը կըփա-փաքէր՝ որ ան տղաքը ամէնը Յիսուս Քրիստոսի բարեկամները ու հե-տևողները ըլլան : Ըս կնկանը անունը Գամարիս էր , և տղոցը անուններն էին Գրիգոր՝ տասներկու տարվան , Եղիսա՝ ինը տարվան , ու Երմոդ՝ վեց տարվան :

Ըս կնկանը սովորութիւնն էր՝ որ իր տղոցը ազատութիւն կուտար իրեն հետ շատ համարձակ խօսելու . և ա-նոնք ալ սանկ կընէին , որովհետև գիտէին թէ ո՛րչափ մայրերնին զիրենք կըսիրէր , և կուզէր ինքը՝ որ իրենց մէկ պիտանի վարժութիւն մը տայ :

Հիմայ Երմոդը՝ որ ամէնէն պըզ-տիկն էր , սկըսեց զըրուցել . Մա՛յ-րիկ , ես չեմ գիտեր որ աղէկ մը հաս-կընամ թէ՝ ինչ պիտի ըլլայ Մեղքի վըրայ ապաշխարելը կամ զղջալը . կըրնամ՞ս հրամանքդ ինծի աս բանը մեկնել :

Մայր. Ո՛վ զաւակս. Թէպէտ ես ատ բանին վրայ շա՛տ զրուցած եմ ձեզի ամէնուդ ։ Ատոնցմընէ իմ մտքիս մէջը կայ, որ էվելօք ժամանակ գըտնամ ու հոգ տանիմ՝ որ դուք բաւական կարող ըլլաք պայծառ կերպով ու կատարելապէս հասկընալու ան Ապաշխարելը, թէ ի՛նչ կընշանակէ ։

Եւժէնիա. Մա՛յր՝ ես գիտեմ Ապաշխարանքին ինչ նշանակելը. ըսել է թէ՝ Մեր մեղքին վրայ Տրտմիլ ։

Գրիգոր. Քո՛յր իմ՝ ատիկա ընդհանրապէս մենք ամէնս ալ գիտենք ։ Բայց ես կուրախանամ որ՝ Երմոգը ատոր վրայով մօրս հարցուց. ինչու որ ես պիտի զրուցեմ՝ որ շատ անգամ իմ վրայովս անանկ մը կիմանամ որ տակաւին չի հասկըցածի պէս եմ ան Օղջումին կամ ապաշխարանքին ինչ նշանակելը ։

Մայր. Ո՛վ զաւկըներս, բոլորովին ատիկա հասկընալը և ինչ նշանակելը սրտերնուդ մէջը իմանալը դիւրին

բան չէ ։ Նախնիք՝ և շատ էվելօք բարեպաշտ մարդիկներն ալ սաստիկ կըզգուշեն ձեզի․ Սուրբ Հոգին կը-կարօտինք մենք՝ որ մեզի հասկըցունէ և իմացունէ թէ ի՛նչ է Ճ՚շմարիտ Ողջումը ։ Ու քանի որ ես կըջանամ ձեզի ատ բանը աղէկ մը հասկըցունել, Ամենակարող Աստուծմէն խըն-դիրք կընեմ Քրիստոսի միջնորդու-թեամբը՝ որ ձեզի իր Սուրբ Հոգին տայ, որպէս զի կարող ըլլաք ան Ողջումին կամ Ապաշխարանքին ինչ ըլլալը հաստատուն ու շատ աղէկ կերպով մը իմանալ, ինքնիրէննուդ ձեր սրտին մէջը զգալով ան Ողղ-ջումը ։

Շիտակ ես դուն Եղիսա, որ զը-րուցեցիր թէ՝ Ողջալը կըցուցընէ մեղքերնուս վրայ տրտում ըլլալ ։ Բայց դուք ամէնքնիդ ալ գիտցէ՛ք՝ որ Տրտմութիւնը զանազան տեսակներ ունի ։ Մեզի պէտք է որ՝ մեր մեղքե-րուն վրայ տրտմութիւն ընելու ճըշ-

մարմ՛տ կերպը միայն ունենանք ներ_ սիդինիս · քանզի ուրիշ տեսակ տրտ_ մութիւնով չի՛ կրնար ըսվիլ որ՝ մեղ_ քերնուս վրայ զղջում կընենք ։

Նղէտա · Մա՛յր՝ միտքդ կուգա՞յ հը_ րամանքիդ, որ ինտո՛ր տրտում էի ես՝ երբոր անցած շաբաթ օրը անձրև կուգար նէ, որ մեզ արգիլէց ան ժուռ գալէն՝ ուրն որ հրամանքդ մեզի խոս_ տացեր էիր ։

Նորմոգ · Հապա ես ինտոր տրտում էի՝ երբոր կորսընցուցի իմ Թուուչի_ կըս, որնոր Աափայէլ իմ քեռիս չի_ ներ ու ինծի տըվեր էր ։

Մայր · Աղէկ · հիմայ քիչմը խօսինք տրտմութեանը զանազան տեսակնե_ րուն մէկ քանիին վրայ, և տեսնանք թէ ինչ են անոնք ։ Ն՛ղիսա, մե_ ղադըրըվելու մէկը կա՞ր մի, որ մենք անցած շաբաթ օրը չի կըցանք ժուռ գալ ։

Նղէտա · Ոչ մայրիկ · Աստուած էր՝ որ ան անձրևը բերել տըւաւ ։ Իմ

միտքս ալ կուգայ՝ որ հրամանքդ ա-
նատենը մեզի զըրուցեցիր թէ, պէտքը
չէ որ մենք սըրդողինք բարկանանք՝
կամ գանգատ ընենք․ ինչու որ Աս-
տուած՝ ինչպէս որ ինքը աղէկ կըսե-
պէ, մեզի ասանկ եղանակ մը կուտայ․
և ինքը ինչ որ ընէ նէ՝ աղէկ է ու շի-
տակ։

Սոյր․ Հիմայ՝ անանկ է նէ պիտի ը-
սենք որ, ասիկա է մէկ տեսակ տըրտ-
մութիւն մը՝ որ մենք կրնանք ունե-
նալ․ քանզի անատենն ալ՝ երբոր ոչ
մենք և ոչ ուրիշ մէկը մէկ սխալ
բան մը գործած ըլլայ, կրնանք որ
տրտմինք՝ և ուզենք որ՝ ան պատա-
հած բանը տարբեր եղած ըլլար քիչ
մը։

Պետրոս․ Այո՛ մայր, ես աս կերպ
տրտմութիւն իմ վրաս իմացայ անա-
տենը, երբոր Արմոզին ոտքը սառին
վրայէն սահեցաւ՝ և գետինը ինկաւ,
ու այսչափ վնասեցաւ իր անձը։ Ա-
նիկա յանցանք մը չունէր, ինչու որ

հրամանքդ իրեն հրաման ըրեր էիր՝ որ երթայ պարտէզին մէջը քիչ մը ժուռ գայ ։ Ինծի շատ տրտմութիւն եղաւ երբոր անոր քաշած ցաւը տեսայ , և ուզեցի՝ որ իրեն վնաս մը եղած չըլլայ ։

Մայր . Ա՛պրիս տղաս . հիմայ ձեզմէ մէկն ալ կրնա՞յ տալ ինծի աս տեսակ տրտմութեանը մէկ ուրիշ օրինակ մը կամ նշան մը ։

Արմոզ . Ե՛ս ալ ներսիդիս տրտմութիւն ունեցայ մա՛յր , երբոր սառոյն վրայէն գետինը ինկայ . հիմայ անիկա միտքս իյնալու ատենը տրտմութիւն կըզգամ քիչմը ։ Չեմ մոռնար որ ես միշտ բոլոր իմ կեանքիս մէջը առաջուց հետէ սանկ դէշ կերպով վնասներու հանդըպած էի ։

Մայր . Գիտցուք թէ՝ Ա՛րմոզ , ես քեզ արգելած ըլլայի՝ որ չերթաս ժուռ գաս պարտէզին մէջը . և անատեն աս բանը գլխուդ գալու ատենը դուն ինչ կերպ զգացում պիտի ունենայիր ներսիդիդ ։

Ներսէս · Կարծեմ թէ՝ ան ցաւը քա-շելէս ետքը , ու երբոր Գրիգոր եղ-բայրս իմ առջիս ինկաւ իս տուն բե-րելու նէ , պէտք էր որ ա՛ն իմ ան-հնազանդութեանս համար տրտմու-թիւն մը զգացած ըլլայի :

Անոյշ · Ինչո՞ւ ատ անհնազանդու-թիւնը քու ներսիդիդ ցաւ կամ տրտ-մութիւն պիտի պատճառէր :

Ներսէս · Ա՛նոր համար որ՝ կըվախ-նայի ես թէ հրամանքդ իս պիտի պատժես :

Անոյշ · Ուրեմն կերեւայ որ՝ ուրիշ տեսակ տրտմութիւն ալ կայ եղեր : Ի՞ս ա՛ն տրտմութիւնն է՝ որ մենք կի-մանանք , երբոր յանցանք մը գոր-ծած կըլլանք՝ ու երբոր բան մը քա-շելու կըլլանք , կամ բան մը քաշե-լու երկիւղ կունենանք՝ մեր ըրած յանցանքին պատճառաւը :

Գրիգոր · Ա՛յո՝ կերեւայ որ ես ա-տեն ատեն տրտմութիւն կըքաշեմ , չէ թէ որ ես յանցանք մը ըրած եմ ,

հապա որ կըտեսնամ տղոցը յանցանք ընելը , ու գիտեմ որ անի ըրածնին հրամանքերդ չուզած բանն է :

Նըղխօ․ Այո՝ իրաւ է , որ անատենը հրամանքդ մեզ կըչեխես անի բանին համար անանկ մէկ կերպով մը՝ որ-պէս թէ դուն ես մեր մայրը :

Մայր․ Աղջիկս , անվայել է ան խօսքը՝ որ եղբօրդ կըզըրուցես դուն : Անիկա քեզմէն ու Նըրմոզէն ալ մեծ է․ և թէ որ ինքը ձեր յանցանք ը-րած ատենը ձեզ կըյանդիմանէ՛ որ ատեն որ ես ձեր քովը եղած չըլլամ, անիկա աղէկ կընէ․ Թէպէտ պէտք է իրեն ալ՝ որ սիրով յանդիմանէ : Ես կուրախանամ որ տեսնամ թէ՝ իմ տղոցմէս մէկը տրտմութիւն կըքաշէ մէկալներուն յանցանք մը ըրած ա-տենը : Մեզի պէտք է ամէն իժիր տրտմութիւն քաշել , երբոր տես-նանք մէկը որ յանցանք մը կըգործէ․ և պէտք է որ ջանանք ցուցընել ան մարդուն՝ թէ ան ըրած բանը արժան

չէր իրեն որ ընէր ։ Անոր համար կըր-նանք ըսել թէ՝ աս ալ մէկ ուրիշ կերպ տրտմութիւն մըն է ։

Ասկէց 'ի զատ, ատեն ատեն մենք չե՞նք մի տրտմիր՝ մեզի պէտք եղած բանը որ պիտի ընենք, զանց ընել-նուս համար ։

Աղջիկ · Այո՛ ՝ հրամերես մայր · միտքս կուգայ՝ որ անցած շաբթու երբոր հրամանքնիդ ժուռ գալու կեր-թայիք, ինծի զըուցեցիր որ ես աղէկ աղջիկ մը ըլլամ, ու հանդարտ նըս-տիմ՝ և սորվեմ իմ համարս ։ Ես աս բանիդ չըրի, ու քեզի անհնազանդ եղայ · և հրամանքդ տուն գալէն ա-ռաջ՝ սկըսեցի տրտմութիւն ունե-նալ աս ըրած բանիս վրայ, բայց ա՛լ ատենն ալ անցեր էր համարս սորվելու ։

Մայրը · Օր մը ես ալ տրտմութիւն քաշեցի՝ որ ձեր խօսքին մտիկ չըրի մայր, և կանչվուտուք ընելէն չի դադրեցայ՝ երբոր Գրիգոր հիւանդ էր ։ Հրամանքիդ միտքը կուգա՞յ՝ որ

իմ պզտիկ կառքս ձեռքէս առիր, և թող չի տուիր որ նորէն անիկա ձեռքըս առնեմ իրեք օր. որ անիկա ինծի շատ տրտմութիւն քաշել տուաւ:

Մայր. Բայց ինչու համար տրտմութիւն քաշեցիր Նշխա՝ երբոր դուն ինծի անհնազանդութիւն ըրիր, և քու դասդ չի սերտեցիր նէ:

Նշխա. Հրամանքդ գիտես մայր. հրամանքդ ինծի զրուցեցիր որ՝ եթէ ես դասըս չի սերտեմ նէ, հետևեալ օրը ձեր հետը չի պիտի երթամ ժուռգալու կառքով. ու ես եղածին չափ յիմարութիւն ըրի՝ որ ան աղուոր ժուռգալը կորսընցուցի մէկ քիչիկ մը խաղալուս համար:

Մայր. Անանկ է նէ՝ կընանք հիմայ առանկով ուրիշ տեսակ տրտմութեան մը վրայ խօսիլ: Ան է մէկ տրտմութիւն մը՝ որ մենք կըքաշենք մեզի պէտք եղած ընելու բանը զանց ընելնուս համար՝ կամ (որ նոյն բան է) մեր պարտաւորութիւնը չի կատարելնուս համար, և ո[illegible]ու

թիւն կը քաշենք՝ կամ ներողութիւն քա-
շելու երկիւղ կ'ունենանք ան բանին համար ։

Գրիգոր ․ Ես ալ կը կարծեմ մա՛յր, որ ուրիշները իրենց պարտքը զանց ըրած տեսնալնուս ատենը տրտմութիւն կրնանք ունենալ, ճիշտ ինտոր կրնանք տրտմիլ երբոր կը տեսնանք անոնք որ յանցանք մը կը գործեն ։

Մայր ․ Իրա՛ւ է՝ տղա՛ս, և ասոր ալ կրնանք ըսել թէ մէկ ուրիշ տեսակ տրտմութիւն մըն է ։ Մեզի պէտք է. որ՝ զանց չընենք ան նոյն ժամանակը՝ ան որ մեր պարտքն է, ամէն կերպ յարմար ճամբաներով ջանք ընել յորդորելու ուրիշներն ալ իրենց պարտաւորութեանը ։

Նշան ․ Մա՛յր՝ ասս մեր զրուցած տեսակ տեսակ տրտմութիւններուն ո՞րն է՝ որ ան մեզի պէտք է ունե-նալ մեր ապաշխարելու ատենը ։

Մայր ․ Անտարակոյս պէտք է ըլլալ՝ որ անոնցմէ մէկն ալ չէ ճշմարիտ

տրտմութիւն ։ Մ՚էկ մարդ մը որ զըղջում կընէ՝ միա՛յն իր մեղքերուն վըրայ կըզղջայ ։ Ու առանկով անիկա չի կրնար ուրիշ մարդոցը մեղքերուն վրայ զղջում ընել ։ Ինքը գուցէ տրտմութիւն կունենայ՝ որ ուրիշները յանցանք ըրած են կամ իրենց պարտքը զանց ըրած են , բայց անիկա ան տրտմութիւնը չէ՝ ինչ որ Զղջում ըսելով կիմացուի նէ ։

Աստուած ձեզմէ կըպահանջէ՝ որ զղջում ընէք , անոր համար որ՝ դուք, դուն Գրի՛գոր , դուն Ե՛ղիսա , դուն Ե՛րմոզ , անանկ բաներ ըրած ունիք՝ որ յանցանք են · և անանկ բաներ զանց ըրած ունիք՝ որն որ ձեր պարտքըն էր ընելու ։ Ու չէ թէ մենք պիտի ըսենք որ՝ այս ինչ բանը ընելնուս կամ չընելնուս համար զղջացինք , որ անոնք մեղք մը չեն ըլլըլելովը կամ չըլլըլելովը ։ Ա՛ս կերպ բաներուն վրայ կըլլայ որ տրտմութիւն ունենանք , բայց չենք կրնար ըսել թէ

Զղջում ունեցանք ։ Մի՞տքդ կուգա՞յ
ան , որ երէկ Գրիգորը երբոր դուռը
կըբանար , Նըմոզը հոն կայնած ըլ-
լալով՝ դուռը անոր գլխուն զարկաւ ,
ու անանկ վնասեց անոր՝ որ կանչ-
վըռտուքով լալ սկըսեց ։ Բայց
Գրիգոր աս բանը ընելուն համար
մեղադրելի չէր · ինչու որ անոր միտ-
քը չէր որ Նըմոզը այնչափ մօտ կայ-
ներ էր դուանը ։ Ինքը շատ տրտում
եղաւ աս ըրած բանին համար · բայց
պատշաճ չէ՛ որ ըսվի թէ՝ ինքը Զըղ-
ջում ըրաւ ան բանին վրայ ։ Նոյնպէս
ես ալ չէի գիտեր մինչև աս առտու ,
որ Գրիգորը հիւանդ է եղեր գի-
շերը ։ Թէ որ առաջուանէ ես գիտ-
ցած ըլլայի ան , պիտի զգայի՝ որ իմ
պարտքս է երթալ քովը՝ ու հոգալ
անիկա ։ Կըցաւիմ որ չիմացայ ան
նոյն ժամանակը , որ երթայի քիչ մը
իրեն համար պէտք եղածը ընէի ։
Բայց աս բանին վրայ Զղջում չեմ
ունենար · ինչու որ ամենևին չէի կըր-

նար մեղադրըլվիլ . և պատճառ չունէի խորհելու թէ՝ Գրիգորը հիւանդ էր մի :

Հիմայ մենք ըստ բաւականին խօսեցանք մինչև աս ատեն աս նիւթին վրայ . վաղը նորէ՛ն պիտի խօսակցինք աս նիւթին վրայով :

Գրի՛գոր՝ բե՛ր ինծի Աստուածաշունչը , ու Մարիամին զրուցէ որ ներս գայ : Իրիկուան աղօթքին ժամանակն է :

ԳԼՈՒԽ Բ։

Մեղքը ի՛նչ է ։ Անդէպը մարդկէ հանդերձեալ աշխարհին մէջ խորտանէ պարտաւորութեան մէջ ինկած՝ ողէտէ մոմըպան իրենց մեղքերնուն վրայ ։ Խոստովանք ։ Աղօթ Գործողութեան ։

ՀԻՏԵՒԵԱԼ իրիկունը Գամարիս տիկինը և տղաքը նորէն մէկտեղ ժողվըվեցան, և ուրիշ կերպ խօսակցութիւն կընէին Աշխարհարութեան վրայ, ինչպէս իրենց սովորութիւնն էր ամէն իրիկուն, մինչև որ Գամարիս տիկինը լըմընցուց աս օգտակար նիւթին վրայով զըրուցելու իր խօսքերը ։

Այսօր ։ Սիրելի՛ զաւակըներս, կըյուսամ որ մեր ջանք ըրած ատենը ո՛րն ըլլալը ճշմարիտ զը Ջումը գտնալու համար, բոլոր զըրուցված խօսքերուն դուք ալ ականջ կըդնէքկոր ։ Թէ՛ և աս խօսքերը ձեզի զըւարճութիւն բերելու մը պէս չըլլան ալ. մէկ պատ-

մութեան մը ըրածին պէս , սակայն առակք հասարակօրէն շատ պիտանի են՝ մէկ պատմութեան մը պիտանի ըլլալէն աւելի ։ Զրուցած խօսքս ճշմարիտ ատանկ է՝ աս հետևեալ կարճ ու յայտնի պատճառին համար. Պատճառն որ , եթէ դուք մեղքերնուդ համար ճշմարիտ զղջում մը չըզգաք սրտերնուդ մէջը՝ և ան զղջումը դուրսէն ձեր վրայ ալ ցուցընելու չըլլաք նէ , ամենևին չէք կրնար երթալ Երկինքը ։

Երմոդ. Մա՛յր՝ Երկինքին մէջը եղող հրեշտակները Զղջում ըրա՞ծ են մի ։

Մայր. Ի՞նչ բանի վրայ անոնք պիտի զղջան՝ Ե՛րմոդ ։ Միտքերնիդ չի՞ գար , որ երէկ իրիկուն ձեզի ըսի թէ՝ մէկը միա՛յն իր մեղքին վրայ կրնայ զղջում ընել ։ Գանք որ՝ Երկինքի մէջի հրեշտակները ամենևին մեղք չեն գործեր. և անոր համար չեն կըրնար զղջում ընել ։ Միայն մեղքի

համար մենք կընանք զղջալ. միայն մեր ըրած մեղքերուն համար, միայն՝ Աստուծոյ ուզածին պէս մեր սուրբ չըլլալուն համար, և մեզի ընելու պարտք չեղած բանը ընելնուս համար, կամ մեզի պարտք եղած բանը չընելնուս համար:

Ուշիկ. Մայր, ի՞նչ է աս քու ըսուցածդ, ի՞նչ պիտի ըլլայ մեղքը, կուզեմ որ հասկըցունես:

Մայր. Ապրի՛ս աղջիկս, որ հարցուցիր դուն ատիկա. բարի՛, հիմա զրուցեմ ատոր վրայ. որովհետև ա՛ն մեզի կրնայ օգնել, որով մենք աղէկ մը հասկընանք ետքէն թէ ի՛նչ է ճըշմարիտ զղջումը: Օրինակով պիտի հասկըցունեմ. Նայէ աս ժամացոյցս. կէս ժամ դրեթէ առաջ է. երէկ ան նոյնչափ կամաց կերթարկոր. շաբաթ մըն է՝ որ առանց սխալ կերթայ. և չեմ կրնարկոր գիտնալ՝ թէ ի՛նչ է ատոր պատճառը:

Ուշիկ. Մայր, կարծեմ շատ աղէկ

կընես հրամանքդ՝ որ Գրիգորին տաս անիկա, որ ժամագործին տանի ։

Մայր. Չէ. դիցուք թէ ես հիմայ աս ժամացուցին քիչ մը բան խօսիմ, ու ջանամ ցուցընել իրեն իր պարտաւորութիւնը՝ որ շիտակ երթայ ։

Նորոգ. Մա՛յր՝ ինտո՞ր ատիկա մէկ շիտակ բան մը ինքիրմէն կրնայ ընել ։ Ժամացոյցը ոչ շիտակը գիտէ՝ ոչ ալ սխալը ։

Մայր. Ճշմարիտ է տըղաս ատ զըրուցածդ. ինչու որ ժամացոյցը ոչ կըրնայ խորհիլ՝ ոչ ալ կրնայ իմանալ. անիկա բանական հոգի չունի ։ Ընկարելի բան է անոր հասկըցունելը՝ թէ ի՛նչ է շիտակը՝ ու ի՛նչ է սխալը ։

Գրիգոր. Կեցի՛ր մայր՝ հրամանքիդ բան մը պիտի հարցունեմ. Շատ անգամ կերևայ որ շուն մը խորհուրդ կընէ զանազան բաներու վրայ. անիկա չի՞ գիտեր մի՝ մա՛յր, աղէկ ընելը ու գէշ ընելը. ուրեմն կրնա՞յ մի անիկա զղջալ իր ըրած մէկ բանին վրայ ։

Այո՛․ կարծեմ թէ չէ՛ Գրիգոր․ դուն շունի մը կրնաս որ հասկըցունես թէ՝ այս ինչ բանը պիտի չընէ, կամ ուրիշ մէկ բան մը պիտի ընէ․ և ան բաներն թէ ու ինքը անհնազանդ գտնըվի նէ՝ կըպատժըվի։ Թէ որ մէկ շուն մը ատեն ատեն ծեծ ուտէ կատու մը հալածելուն համար՝ որն որ իր հետը նոյն տանը մէջ կըբնակի, աւվերջը անիկա ան բանը ընելէն ետ կըկենայ, և անոր հետ սիրով կըվարվի։ Ինքը ցաւ մը կիմանայ իր ծեծ կերած ատենը, և ան ծեծին վախը կըզգուշացունէ զինքը կատուն հալածելէն։ Բայց անիկա իր ըրած բանը միտքը բերած ատենը մէկ տրտմութիւն մը չունենար իր ներսիդին։ Անիկա չիմանար՝ որ իր ըրածը յանցանք էր, և ան՝ որ ինքը մեղադրըվելու արժանի է։ Նաև աս բանս բնականաբար ճշմարիտ է ուրիշ ամէն անասուններուն վրայով․ ինչու որ անոնք կարող չեն՝ որ հասկընան թէ

որն է աղէկը , և որն է գէշը ։ Ասոր համար բոլորովին աննըման են մարդոց՝ կնիկներուն՝ և տղաքներուն ։ Թէ որ դուք ամէն կերպով աշխատիք ալ՝ որ կարենաք անոնց սորվեցունել քիչիճիկ մը Աստուծոյ վրայ կամ Աստուածաշունչին վրայ , բոլոր ան աշխատութիւնները պարապ են ։ Անոնք բան մը չեն գիտեր Աստուծոյ վրայով , կամ պարտաւորութեան վրայով , Երկինքի՝ կամ Դժոխքի վրայով ։ Ասոր համար անոնք մեղք չեն կրնար գործել , և հետևապէս չեն ալ կրնար Օղջում կամ ապաշխարանք ընել ։

Գրէգոր · Մայր , ես ամենևին առաջ չէի մտմըտացեր աս կերպովը՝ որ հիմայ կըխորհիմ , թէ մենք որչափ տարբեր ենք անասուններէն · քանզի մենք կրնանք գիտնալ որն է աղէկը՝ և որն է գէշը ։

Նազլու · Մայր , ասանկ կուգայ ինծի՝ որ երբեմն գուցէ շատ գէշ մարդիկները շունի մը նման ըլլալ պիտի ուզեն ։

Մայր · Ինչո՞ւ ատանկ կուգայ քեզի ա՛ղջիկս ։

Աղջիկ · Քանզի մէկ մարդուն իր ըրած յանցանքին վրայ տրտում ըլլալը ա՛յնչափ գէշ կուգայ՝ որ ինծի կերևայ թէ, անոնք որ շատ գէշ բան մը կընեն նէ՝ կարելի է որ պիտի ուզեն անասունի մը պէս ըլլալ, որ իրենք իրենց սրտերնուն մէջ տրտմութիւն չըզգան, և չի զղջան իրենց յանցանքին վրայ ։

Մայր · Ո՛հ աղջիկս · շատ գէշ մարդիկներ ատանկ ըստածիդ պէս ըլլալ ուզեցին՝ որ մեղքերնուն վրայ չի խորհին, բայց պարապ տեղը ։ Անոնք որ մեղք կըգործեն՝ պէտք է որ իրենց մեղքերնուն վրայ մտմըտան ։ Եւ թէ որ իրենք աս աշխարհիս մէջ ան ըրած մեղքերնին չի մտմըտալու՝ և անոնց վրայ անհոգ ըլլալու ճամբայ մը գտնան ու և իցէ կերպերով, բայց հանդերձեալ աշխարհին մէջը հարկաւ ան մտմտուքը պիտի ունենան ի-

րենք ։ Անտեղը՝ անոնք որ իրենց մեղքերուն վրայ չի զղջացած՝ և իրենց յոյսը Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ չի դրած մեռած են նէ, ա՛լ պիտի մտմըտան բոլոր իրենց մեղքերնուն վրայ, և ան մեղքերը վրանին առնելնուն պատճառաւ իրենց յիմար ու յանցաւոր ըլլալնուն վրայ ։ Անոնք աս բանին վրայ ամէն իժիր պիտի մտմըտան ։ Ասոր վրայ պիտի մտմըտան՝ ներսիդինին էվելօք կսկիծ իմանալով ։ Իրենց ըրած բաներուն վրայ պիտի դառնան նային ամօթով ու դողով․ և ան իրենց գլխուն գալու ու քաշելու բաներուն վրայ պիտի նային անպատմելի յուսահատութիւնով մը ։

Մտմըտայէ՛ք դուք աս բաներուն վրայ սիրելի՛ զաւկըներս․ ու երբոր աս կերպով մենք առաջ երթալով՝ աղէկ մը ճանչնալու կըլլանք մեղքին ի՛նչ ըլլալը նէ, մտքերնիդ բերէ՛ք որ դուք մեղաւոր էք․ որ անկէ ետև չէք կրնար մեղքերնուդ վրայ խորհելէն

ետ կենալ. և թէ որ դուք աշխատիք՝ որ աս կեանքերնուդ մէջ ան մեղքերը մոռցըվին, և այնպէս թէ որ ան մեղ-քերնուդ վրայ ամենևին զղջում չը-նէք նէ, ձեր մեռնելէն ետքը՝ ալ ան մեղքերուն վրայ մոմըրտուքի մէջ պի-տի ըլլաք մէկ հոգ՝ւոր տրամութիւնով մը, որուն ինչպէս ըլլալը դուք հիմայ չէք կրնար իմանալ: Դուք հիմայ չէք կրնար խորհիլ թէ ինչո՛ր աղետալի և վշտալից պիտի ըլլայ ան մոմըրտու-քը: Ս խոակ զրուցեր Գրիգոր, որ մենք շատ տարբեր ենք անասուննե-րէն. ինչու որ մենք կրնանք գիտնալ ո՛րն աղէկ է՝ և ո՛րը գէշ է: Նաև շատ տարբեր ենք անոնցմէ, որ մենք ա-նանկ հոգի մը ունինք, որ մեղքին պատճառաւը յաւիտեան թշուառ ըլլալու ընդունակ է՝ և էվելօք սոս-կալի նեղութիւններու դիմանալու: Անասունները կրնան դիմանալ մեծ մեծ մարմնաւոր պատիժներու, ա-նանկ ալ մենք. բայց ինչ օգուտ.

ան զանազան մարմնաւոր նեղութիւնները ընաւ չեն կրնար համեմատիլ հոգիին քաշելիքին, թէ որ անիկա հանդերձեալ աշխարհը երթալու ըլլայ իրեն աններելի ու անապաշխար մեղքերովը նէ :

Սորուած էր՝ որ սանկ շատ տարբեր ըրաւ ձեզ անասուններէն. ինքն է՝ որ ձեզի բանական հոգի տրուաւ. և ինքն է՝ որ ըրաւ ան հոգին ընդունակ իմացողութեան թէ ո՛րն է աղէկ, և ո՛րը՝ գէշ. և գիտնալու; որ երջանիկ պիտի ըլլաք՝ երբոր աղէկը ընէք, և թշուառ պիտի ըլլաք՝ երբոր գէշը ընէք նէ :

Սանկ ձեր կարող ըլլալովը աղէկն ու գէշը ճանչնալու՝ ան երջանիկ զգայութիւններուն հետ մէկտեղ որ դուք կունենաք ձեր աղէկ կիրքերնուդ ու ըրածներնուդ վրայ նայելու ատեններդ նէ, և ան թշուառական զգայութիւններնուդ հետը՝ որն որ կունենաք երբոր գէշ կիրքերնուդ և

գործքերնուդ վրայ կրնայիք , աս ամէնուն վրայ խօսելով՝ մէկ խօսքով , կրնայ ըսուիլ թէ դուք մէկ խղճմըտանք մը ունիք :

Պրէհոր · Մա՛յր՝ պզտըտիկ տղաքներն ալ խղճմտանք ունի՞ն մի :

Մայր · Տղա՛ս՝ շատ դժուարին բան է գիտնալ ճիշտ ան ժամանակը , երբոր անոնք պինտ առաջ կըզգան թէ իրենց ըրածը կամ աղէկ է՝ կամ գէշ : Ասանկ զգացումներ կրնան ունենալ անոնք՝ իրենց վարքին վրայ յայտնի կերպով անոնք ցուցընելէն շատ առաջ :

Բայց ձեզի ալ ինծի ալ հարկաւոր չէ գիտնալ բոլորովին պզտի տըղոց խղճմտանքներուն վրայ :

Թէ որ ես կրնամ հասկըցունել ձեզի՝ թէ ի՛նչ է բո՛ւն ձեր խղճմըտանքը , և ան՝ որ դուք Աստուծոյ առջևը մեղաւոր մըն էք : Թէ որ ես ձեզի մեկնելու ըլլամ՝ թէ ի՛նչ է ճշմարիտ զղջումը , և ան զղջումը սրտերնուդ

մէջը զգալը ցուցընեմ ձեզի ։ Եւ որ ասանկ՝ Հոգւոյն Սրբոյ օգնութիւնովը կրնամ ձեզի ցուցընել ձեր յանցանքը՝ ու գլխունուդ դալըն վտանգը , և ձեզ յորդորելու ըլլամ՝ որ յուսերնիդ Քրիստոսի ձեր մէկհատիկ փրկիչին վրայ դնէք . ամենեւին հոգս չի պիտի ըլլայ՝ թէ կրնա՞մ պատասխան տալ Գրիգորին ինծի ըրած հարցմունքին պէս բանի մը , թէ չէ ։

Բոլոր ասանկ խիստ ու դժուարին նիւթերը Աստուծոյ կըձգեմ , որ ինքը ստեղծեց պզտի տղոցը հոգիները , և ինքը գիտէ ինտո՛ր գործածելը անոնք մեծ մեծ ողորմութիւններով և առաւել ճիշդ արդարութիւնով ։

Ե՛ղիսա , ես քեզի հիմայ աս պիտի հարցունեմ . դուն անատենը երբոր ինծի անհնազանդութիւն ըրիր՝ համարդ չի սերտելով նէ , ներսիդիէդ ատանկ զգացում մը ունենալու՝ և անով անհնազանդութիւն ընելու պարտաւորեցա՞ր մի ինքիրմէդ ։ Եւ կամ

ետքէն ատ անհնազանդութեանդ հա-
կառակ տարբեր կերպով ուրիշ զգա-
ցում մը եւ ներգործութիւն մը կրցա՞ր
մի ունենալ ներսիդիդ, որով եւ հը-
նազանդ աղջիկ մը ըլլալ, եւ հան-
դարտ կենալ՝ ու սորվիլ համբերդ ։

Նուղէա · Կարծեմ մա՛յր, ատ ետքի
ըսածիդ պէս թէ որ ուզելու ըլլայի ը-
նել՝ կրնայի ։

Մայր · Ասանկ է նէ՝ ճիշդ ո՛րն որ
ուզեցիր եւ ինտո՛ր որ յօժարեցար ը-
նել նէ՝ ըրիր նոյն բանը · կամ թէ՝
ինքիրմէդ դուն ազատաբար ներգոր-
ծութիւն մը ունեցար · ուրեմն անկէց
կերեւայ որ՝ դուն մէկ ազատ ներգոր-
ծող մըն ես ինքիրմէդ ։

Նուրհոգ · Մա՛յր՝ ես ալ մի ազատ ներ-
գործող մըն եմ ։

Մայր · Տեսնանք եթէ դո՛ւն ալ ես
մի · Բե՛ր ինծի սա գիրքը ։ (Նուրհոգ
Ելաւ՝ գիրքը իր մօրը բերաւ)։

Տե՛ս ինչպէս որ քեզի զրուցեցի նէ՝
դուն ըրիր · դուն ինծի հնազանդե-

ցար՝ և մէկ աղէկ տղայ մը եղար ։ Հիմայ կընայի՞ր մի դուն ինծի անհնազանդութիւն ընել ։

Նըրմոգ․ Այո՛ անանկ կըկարծեմ մայր․ ժամանակ եղեր է որ՝ հրամանքիդ անհնազանդ գտնըվեր եմ․ և թէ որ հիմայ ալ ուզելու ըլլայի, կըրնայի անհնազանդ ըլլալ հրամանքիդ ։

Մայր․ Բայց Նը՛րմոգ, թէ որ ես քեզի զրուցելու ըլլայի՝ որ դուն դէպ ՚ի վեր ձեռունը թուչիս, կրնա՞ս մի ընել անիկա ։

Նըրմոգ․ Ո՛չ մայր․ ինչու որ ես փետուր չունիմ ։

Մայր․ Նու պիտի խորհէ՞ս դուն ներսիդիէդ՝ որ ատ բանը չընելուդ համար պատիժի կամ յանդիմանութեան արժանի ես ։

Նըրմոգ․ Ո՛չ՝ չի պիտի խորհիմ ։

Մայր․ Բայց թէ որ քեզի զրուցելու ըլլամ՝ որ ելլաս վերի սենեակը երթաս, դուն ալ չընելու ըլլաս նէ ան, պիտի խորհէ՞ս ներսիդիդ՝ որ դուն մեղադրըլվելու արժանի եղար ։

Նորոգ · Անշուշտ ատանկ պէտք խորհիմ ես · ինչու որ կրնամ վեր երթալ՝ թէ որ ուզեմնէ · բայց թուչիլ չեմ կրնար՝ թէ որ էվելօք ալ ջանամ որ ան բանը ընեմ ։

Անոյշ · Ուրեմն նայէ տղաս, որ դուն ալ մէկ քանի բաներուն մէջ ազատ ներգործող մըն ես, բայց չէ թէ ուրիշ կերպ բաներուն մէջ ։

Ու վաղը պէտք խօսինք քիչ մը էվելօք՝ ատ ձեր ազատ ներգործող ըլլալուն վրայ ։

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ազատ գործողութեան։ Մեղքին ի՛նչ ըլլալուն ճանաչողութիւնը Պէ՛յմաւ։ Ընտանի երջանկութիւն։ Տուն մը կամ ընտանիք մը պէտք ունենայ գլուխ մը՝ և օրէնքներ։ Ի՛նչ է անձնասիրութիւնը։

Մայր. Շա՛տ աղէկ՝ տղա՛քս, կը տեսնամ որ դուք ամէնքդ ազատ ներգործութիւն ունիք։ Այս ձեզի զրուցեցի որ՝ աս առտու ժամը երկուքին աստեղ իմ քովս գաք. և դուք շատ հոգ տարիք ան նոյն ժամին հոս գտնըվիլ։ Հիմայ աստեղ շատ կեցա՞ք մի դուք։

Գրիգոր. Չէ՛ մայր. միայն թէ քանի մը րոպէ։

Մայր. Բայց կրնայի՞ք՝ որ ձեր առջի տեղը կենայիք՝ ու ինծի չի գայիք. և ինծի անհնազանդ գտնըվէիք՝ թէ որ անանկ ընել ուզէիք նէ։

Արմոգ. Իմ սիրտս քիչ մը ուզեց՝ մա՛յր, որ իմ տեղս կենամ քիչ մը ա-

տեն , ու տեսնամ անոր պատկերները՝ որ Մարիամ ինծի պիտի ցուցընէր :

Մայր · Հապա ինչո՞ւ չըրիր անանկ · Թէ որ դուն ուզէիր ան քանը ընել՝ կրնայիր անանկ ընել :

Նրմոգ · Այո՛ · բայց չուզեցի որ ընեմ :

Մայր · Ինչո՞ւ համար չուզեցիր աստեղ գալէդ եվէլը Մարիամին քովը կենալ :

Նրմոգ · Մտմըտացի՝ որ հրամանքդ պիտի սրդողիս ինծի , և որ՝ ես ալ ետքէն պիտի խորհիմ ներսիդիս՝ որ գէշ բան մըն էր հրամանքիդ հնազանդ չըլլալս : Ասկէց 'ի զատ , թէպէտ սիրտս կուզէր ան պատկերներն ալ տեսնալ , բայց շատ ուզեցի հրամանքիդ խօսքը մտիկ ընել :

Մայր · Ահա ասոր պէս դո՛ւք ամէնքդ շատ անգամ կըլլայ որ կուզէք բան մը ընել · և նոյն ժամանակը կըմտմըտաք թէ պէտքը չէ՛ր՝ որ ան բանը ընէիք դուք : Կամ թէ կըլլայ որ՝ չէք

ուզեր դուք անանկ մէկ բան ընել, և ետքը կը խորհիք թէ՝ պէտք էր որ ան բանը ընէիք ։ Աս բաները մտմըրտալէն ետքը՝ վերջապէս կը հաստատէք ան երկու կերպ բաներէն որն որ պէտք ընէք նէ ։ Թէ որ աղէկ բանը ընելու ըլլաք՝ անիկա բրած ատեններդ երջանկութիւն մը կիմանաք ներսիդիններդ ։ բայց թէ որ դէշը ընէք՝ թշուառութիւն մը կըզգաք ներսիդինիդ ։

Նուէմա ։ Մա՛յր, խնտո՛ր աղէկ մը մեր ներսի զգայումներուն վրայով տեղեկութիւն ունիս ։ Ըտ հրամանքիդ մեղի ըրուցածին պէս ճիշտ ես հաբիւր անգամ զգայում ունեցեր եմ ։

Պրէցէօր ։ Ընանկ ալ ես ։

Նըրսոգ ։ Ես ալ, որ երբ սիրտս կուզեր ծառն 'ի վեր ելլալ թռչուններուն բոյնը, ու գիտէի որ պէտքը չէ ան բանը ընել, որովհետև մայրս հրաման չունի ։

Մայր ։ Դուն ծառն 'ի վեր ելա՞ր մի ։

Երմոգ · Չելլայ, և անկէ ետև շատ ուրախութիւն զգայի ներսիդիս՝ որ հրամանքիդ անհնազանդ չի գտնըվեցայ :

Այր · Կըտեսնաքկոր տըղաքս, որ շատ բաներու մէջ դուք անձնիշխան ու ազատական էք : Դուք գիտէք ո՛րն է աղէկը՝ և ո՛րն է գէշը · և դուք ինչպէս որ ուզէք՝ կընաքկոր ընել, թէ աղէկ՝ և թէ գէշ : Հիմայ պատասխան տըւէք ինծի աս ըրած հարցմունքիս : Երբոր դուք ներսիդէնուդ պէտք եղածին պէս խորհեցաք՝ և աղէկը ըրիք, ու անկէ ետև երջանկութիւն որ զգայիք, կամ ինչպէս որ պէտք էր նէ չի խորհեցաք՝ ու յանցանք ըրիք, և անկէ ետքը թշուառութիւն որ զգայիք նէ, դուք չիմացա՞ք մի՝ որ ճիշտ ձեր սրտին ուզածին պէս էր ըրածնիդ :

Տղայք · Այո՛, Այո՛, Այո՛ :

Այր · Չեզի տեսանկ երևցա՞ւ մի, որպէս թէ մէկ մարդ մը կամ մէկ բան

մը ձեզ պարտաւորելու կամ ստիպե_
լու վրայ էր՝ այնպէս ընել կամ խոր_
հրդիլ, ինչպէս որ ըրիք :

Գրէգոր · Չէ մայր · միայն թէ եր_
բեմն ինծի կերեւայ՝ որ շատ դժուարին
է պէտք եղածին պէս խորհիլ ներսի_
դիս , ու անանկը ընել :

Մայր · Այդչափ շատ դժուարին ը_
նել տըւողը ո՞ր բանն է :

Գրէգոր · Մա՛յր՝ առիկա դժուար
հարցմունք մըն է : Երբոր ես աղէկ
տղի մը պէս կըխորհիմ՝ և կըսիրեմ
ձեզ , ու կուզեմ ձեր կամքը ընել՝ և
սիրել Եղիսան ու Երմոգը , ու կու_
զեմ որ անոնց ալ աղէկ ընեմ , անա_
տեն ա՛լ շատ դիւրին է ինծի աղէկը
ընել : Բայց երբեմն ատանկ չեմ խոր_
հիր · կուզեմ որ իմ կամքս կատա_
րեմ : Հոգ չեմ ըներ ամենեւին ուրիշ_
ներուն վրայով · և անատեն ինծի շատ
դժուար է աղէկը ընել :

Մայր · Չե՞ս մտմըտար որ , երբոր
ատա՛նկ խորհելու ըլլաս նէ՝ մեղադ_
րանքի արժանի ես :

Գուրգէն · Կըխորհիմ · և աս խորհելովս Թշուառ կըլլամ ես :

Այր · Ըղէկ՝ տըղաքս · դուք ամէնդ գիտէքկոր ու կիմանաք ալ՝ որ դուք Ազատակամ էք :

Խելքերնիդ ալ կըհասնիկոր՝ շատ բաներու նայելով Թէ ո՛րն է աղէկը , և ո՛րն է գէշը : Թէ որ դուք խորհիք՝ ու աղէկը որ ընէք , սա բանը ձեզմէ կընէքկոր ազատ կամքով : Իսկ Թէ որ խորհիք՝ ու գէշ բան մը ընէք , ա՛ն ալ ձեզմէ կընէք ազատ կամքով : Երբոր դուք կըխորհիք՝ ու աղէկը կընէք , ձեր խղճմտանքը բարեհաճ է անատեն · և ան պատճառաւ դուք ալ երջանիկ էք : Բայց երբոր գէշ բան մը կըխորհիք՝ ու մեղք կընէք , խղճմտանքնիդ դատախազ կըլլայ ձեզի անատեն · և ան պատճառաւ դուք Թշուառ կըլլաք :

Հիմայ կըտեսնաքկոր՝ որ դուք մեղաւոր էք եղեր : Ինչու որ շատ անգամ խորհեցաք՝ ու մեծ մեծ յան_

յանքներ գործեցիք ։ Ձեզի պէտք չեղած բանը ընելը խորհեցաք՝ ու ըրիք . և ձեզի պէտք եղած բանը ընելը չի խորհեցաք՝ ու չըրիք ։

Աղջ. Մա՛յր , ամէն մարդ ալ մեղաւո՞ր է մի ։

Մայր . Այո՛ աղջիկս , ամէ՛նն ալ . քանզի ամէնն ալ մեղք գործած են . պէտք է սա ամէնուն ալ՝ որ իրենց մեղքին վրայ զղջան , և յոյսերնին Քրիստոսի վրայ դնեն՝ որ իրենց մեղքերուն թողութիւն ըլլայ և անկէ ետև փրկութիւն ։

Բայց ես կուզեմ որ՝ դո՛ւք , սիրելի՛ տղաքս՝ ուրիշներուն վրայ չի մըտմըտաք սա մասին մէջ , միայն թէ ինքզինքներնո՛ւդ վրայ ։ Ես կուզեմ որ՝ դուք մտմըտաք՝ ու իմանաք թէ մեղաւոր էք . ինչու որ եթէ սա բանը ձեր վրայ չի մտմըտաք՝ դուք չէք ուզեր մեղքերնուդ վրայ զղջալ , ու փրկութեան համար Քրիստոսի վրայ յոյսերնիդ դնել ։

Գրիգոր · Ես գիտեմ որ՝ ես մեղք գործած եմ, և անոր համար ալ պիտի դատապարտուիմ · սակայն՝ մայր իմ, կուզեմ որ աղէկ մը իմ գիտցածէս էվել հասկընամ թէ՝ ինչ է մեղքը :

Մայր · Ըտիկա ես ձեզի էվելօք կատարելապէս պիտի բացայայտեմ հիմայ · բայց խօսած ատենս՝ կուզեմ որ դուք ամէնդ աղէկ ականջ կախէք ինչ որ ես պիտի ըսուցեմ նէ :

Ինչ կըկարծես՝ Գրիգոր, որ կըպատահի մեր պզտիկ դերդաստանին, թէ որ ես քեզ՝ մէկալ տղաքը ու Մ՝արիամը թող տամ՝ որ ուզածնիդ ընէք, և ձեր վրայ ես մէկ տեսակ կառավարութիւն մը որ չունենամ նէ :

Գրիգոր · Գիտեմ մայր ինչ ըսելը: Անանկ պիտի ըլլայ ինչպէս որ ան օրը եղաւ, ո՛ր օր դուք մեր մօրաքրոջըին Մարայլին տունը գացեր էիք, երբոր մենք այնչափ հակառակութիւն ըրինք և իրար անցանք՝ ու տակնու վրայ եղանք :

Նղխա · Աղէ՛կ՝ Գրիգոր, բոլոր ատ բաները անոր համար եղաւ՝ որ դուն վարժապետ ըլլալ ուզեցիր :

Նրմոգ · Չէ՛՝ ատանկ չեղաւ Ն՛ղխա· առաջ դուն սկըսեցիր Մարիամին վրայ հրամայել · և Գրիգորը զրու-ցեց քեզի՝ թէ ատ կերպ ըրած բանդ յանցանք է :

Մայր · Կեցէ՛ք տղաքս · դուք գի-տէք՝ որ ես տուն գալու առտենս ձեր ըրած գործքերը քննեցի, ու քանի մը շաբաթ առաջ բանին ինչ ըլլալը իմացվեցաւ : Պէտքը չէ որ նորէն ան բանը յայտնի ընենք : Ինծի ցաւ կըլ-լակոր՝ որ դուք տակաւին ատ բանին վրայով հակառակութիւն ընելու յօ-ժարութիւն մը ունիք : Հիմայ ատ բանը կըցուցընէ ա՛ս առտենն ալ՝ թէ ինտո՛ր հարկաւոր բան մըն է՝ որ մէկ տուն մը գլուխ մը ունենայ, և որ՝ ան գլուխը պէտք է որ կառավարէ ան տունը՝ և կարգին պահէ անիկա :

Գրիգոր · Մա՛յր՝ ես աս բանին վրայ

կըխնդամ, որ հրամանքդ կըկառա_
վարես մեզ ամենքս ։ Շուտով մենք
էվելօք խռովութիւն պիտի ունենա_
յինք մէջերնիս՝ թէ որ հրամանքդ
մեզ չի կառավարէիր նէ ։

Մայր · Ի՞նչ բանը պիտի պատճա_
ռէր այս խռովութիւնը ։

Գուբէրնոր · Ա՛յն բանն որ հրամանքիդ
դայած օրը պատճառեց նէ՝ ճիշդ
նոյնը ։ Մե՛նք իրարու հետ չի պիտի
միաբանութիւն ընենք · ինչու որ մէկը
պիտի ուզէ մէկ բան մը ընել, և մէ_
կալը՝ մէկ ուրիշ բան մը ։ Կըվախ_
նամ որ ամէն մէկը պիտի ուզէ՝ որ կա_
ռավարէ ուրիշ մնացածները · և ա_
սանկով կարգ կանոն չի պիտի ըլլայ,
հապա ամէնն ալ անկարգութեան մէջ
պիտի ըլլան ։

Մայր · Զա՛ւկըներս, այս բանին
ճշմարիտ պատճառը այս պիտի ըլլայ
որ՝ ամէն մէկը կուզէկոր ինքզինքը
առաջ դնել՝ կամ իր երջանկութիւ_
նը, և մէկալ մնացածներուն վրա_

յով կամ քիչ մը կըհոգակոր, կամ ամենևին հոգը չըլլարկոր ։

Գիտցուք թէ՝ միշտ ամէն օր ես միայն խորհելու ըլլամ իմ անձիս երջանկութեանը վրայ, և ձեր մխիթարութեանը ու աղէկութեանը վրայով որ ամենևին հոգ չընեմ նէ՝ ի՞նչ պիտի պատահի արդեօք ձեզի ամէնուդ ։

Սերոբ. Ա՛լ անկէ ետև ես չեմ կարծեր՝ որ կունենանք առտըվան նախաճաշիկը՝ կամ ցորեկվան հացը՝ կամ իրիկվան կերակուրը վայելուչ կերպով ։ Ու երբոր լաթերնիս պատըռուի նէ՝ ո՞վ պիտի կարէ անոնք ։

Սոփիա. Իրա՛ւ է. նաև մեզի համար պէտք եղածները ո՞վ պիտի ընէ. լաթերնիս լըւայ ու չորցունէ ։

Գրիգոր. Նա՛և ո՞վ պիտի մեզ դըպրատուն խրկէ, ու մեզի համար գիրքեր պիտի առնէ, և մեզի Աստուածաշունչին վրայով տեղեկութիւններ պիտի տայ ։

Մայր ․ Բայց դիտցուք թէ՝ ալ ես ձեզի թող տամ, որ ամէն մէկերնիդ ձեր ուզածին պէս ընէք ․ ու չի պահանջեմ ձեզմէ թէ՝ ո՛ր բանն որ մեր բոլոր ընտանեաց վայելչութեանը ու աղէկութեանը կընայի նէ, անիկա ընէք դուք ։

Գրիգոր ․ Մա՛յր՝ ես կը վախնամ որ մենք հիմակվան եղածնուս կերպէն շատ տարբեր մէկ ընտանիք մը կըլլանք անատեն ։

Մայր ․ Խրատցընէ՛ անանկ կըլլանք ․ անատեն շուտով կիմանաք դուք՝ թէ ինտո՛ր հարկաւոր է՝ որ մէկ տանը վայելչութեանը համար պէտքը չէ որ ամէն մէկը իր անձին օգուտին միայն նայի ։ Շուտով կըհասկընաք դուք՝ որ ամէն մէկուն ըրածը պէտք է որ բոլորին աղէկութեանը համար ըլլայ ։ Ո՛չ ալ պիտի տեսնաք՝ որ մէկ բան մը թէ որ մէկն որ կըխորհի իրեն մանաւո՛ր բարութեանը համար, որ ան բանը բոլորին աղէկութեանը համար

չէ՝ Հապա անոնց դէմ է, նոյն բանը պէտք է որ ինքը մէկ դի ձգէ. և Թէ որ կամովին անիկա մէկ դի չի ձգէ նէ՝ մէկալները բռնութեամբ ձգել պիտի տան իրեն ան բանը։ Պիտի տեսնաք որ՝ պէտք է եղեր մէկ տան մը մէջ կառավարութիւն ըլլալ՝ ու կանոններ կամ օրէնքներ. որ անոնց պիտի հնազանդին ամէնքը. և պատիժ ալ պիտի ըլլայ անոնց համար, որ օրէնքը չէն բռներ. և մէկ գլուխ մը պէտք է ըլլալ, որ նայի Թէ օրէնքին հնազանդ ըլլան, և օրինազանցները պատժըվին, ու տանկով ընտանեաց երջանկութիւնը և բարեկարգ կանոնը պահվի։

Գրիգոր. Այո, ես առաջ բոլոր աս բաներուն վրայ ամենևին չէի խորհեր. հիմայ կըտեսնամկոր՝ որ ի՞նչ մէկ անձնասէր ու անհնազանդ տղայ մը եղած եմ ես շատ անգամ, և ո՛րչափ հրամանքիդ նեղութիւն տուած եմ իմ գէշ վարմունքովս։

Մայր · Զաւա՛կս, ուրախ եմ քեզմէ սասանկ խօսքեր լսելուս վրայ · ես կը-յանկամ՝ որ դուք ամէնքդ ալ կարող ըլլաք տեսնալու՝ և է՛վելօք իմանալու ձեր գիտցածէն աւելի՝ թէ անձնասիրութիւնը և անհնազանդութիւնը ի՞նչ գէշ բան է ու մեղք է ։

Երուանդ · Մա՛յր՝ ի՞նչ է անձնասէր ըլլալը ։

Մայր · Միտքդ չի՞ գար ան երէկվան բանը, որ երբ Եղբայրն քեզմէ կտոր մը խնձոր ուզեց նէ՝ դուն անոր քիչ մը չի տուիր ։

Երուանդ · Աղէկ, բայց ի՛նքն ալ առջի օրը իր ունեցածէն կտոր մը չի տուաւ ինծի ։

Մայր · Ուրեմն դուք երկո՛ւքդ ալ անձնասէր էք եղեր, և երկուքդ ալ գիտէք թէ սասանկ ընելը ինչ կըցուցնէ ։ Երբոր դուք ուզելու ըլլաք մէկ աղէկ բան մը ընել միա՛յն ինքըզինքներնուդ համար, կամ միա՛յն ձեր մխիթարութիւնն ու վայելչութիւնը

նայելու ըլլաք , և չի կամիք կամ չե ցանկաք որչափ որ կրնաք նէ՝ էվելօք նոյն բարութիւնը ուրիշներուն ալ ընել , և անոնց ալ ձեր անձերնուդ ըրածին պէս օգտակար ու երջանկաւէտ բարիք ընել նէ , գիտցած եղէք որ՝ դուք անձնասէր էք ։ Դուք ամէնքըդ կը հասկընաք աս գրուածներս ․ բայց ես կուզեմ աս բանին վրայով ձեզի էվելօք բացատրութիւն մը ընել մեր հետևեալ խօսակցութեանը մէջ ։

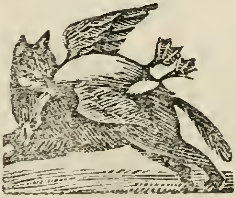

ԳԼՈՒԽ · Դ ։

Անձնաւորութեան վրայով ու՛ ելելօք Բացա-տրութիւն մը ։ Անձնաւորութեան շարժ-ականները ։ Անձնաւորութեան տեսակները , որ Աստուծոյ իշխանութեանը դէմ կենալու-կառավարողն է ։

Մայր · Տղաք՝ երէկ մենք անձ-նաւորութեան վրայ խօսեցանք · բայց հիմայ պէտք է որ աշխատինք եկելօք աղէկ մը քննելու անձնաւորութեան ինչ ըլլալը , որ ասանկով եկելը պայծառ պիտի տեսնանք մեղքին ինչ ըլլալը ։

Գրիգո՛ր , դուն բան մը զրուցած կամ ըրած ատենդ շատ անգամ չե՞ս մի խորհիր՝ թէ ի՛նչ պատճառի համար ան բանը կըզրուցես կամ կընեսկոր ։ Անիկա խօսելովդ կամ ընելովդ չե՞ս մի ուզեր որ՝ մէկ բան մը առնես իբր վարձք կամ քեզի համար կամ ուրիշներուն ։

Գրիգոր. Այո՛ մայր. երբոր մէկալ աւտու ան գիրքերը կարդալ գրատունին մէջը շարած ատենս այնչափ շուտով կաշխատէի նէ, անատենը հրամանքիդ ինծի զրուցած խոստմունքը կըմոռնայի ։ Քանզի հրամանքդ ինծի ըսեր, թէ որ կէս ժամու մը մէջ ընելու ըլլամ անիկա, ես ձեր հետը պիտի տանէք կառքով տեղ երթալու ։ Իսկ իմ անանկ շուտով գործելուս պատճառը ան էր, որ ես շատ ուզէյի ան զըւարճալի կառքին մէջը նստիլ զբօսանքի ելլալ ։

Մայր. Դուն ալ Ն՛զիսա, ինչո՞ւ համար այնչափ շուտով հուսեցիր գուլպան աս օրհասրակին ։

Նազիսա. Անոր համար որ՝ հրամանքըդ ինծի զրուցեցիր որ՝ ան պզտի աղքատ աղջիկը՝ որուն համար որ ես կըհուսէիկոր ան, շատ շուտով կուզէր ինքը ան գուլպան. ես ալ ուզեցի որ կըրցածիս չափ շուտով լմնցունեմ անիկա ։

Մայր · Ուրեմն այն բաները որոնց համար որ բան մը կընենք, կամ անոնց համար բան մը ընելէն ետ կըկենանքնէ, կըսվին ՝ արժաւիթներ:

Թէ որ մենք բան մը խօսած կամ ըրած ատեննիս գիտնանք որ՛նք ըլլալը այն բանին ՝ արժաւիթները նէ, դիւրութեամբ կրնանք հետեւցունել ու ըսել թէ՝ մենք անձնասէր ենք կամ չենք այն բանը խօսելովնիս կամ ընելովնիս:

Թէ որ այն պատճառները միա՛յն ինքըզինքներընուս մէկ օգուտ մը ձեռք բերելու համար ըլլան, և թէ որ մենք կամք չունենանք՝ կամ ամենեւին հոգերնիս չըլլայ ուրիշներուն ալ աղէկութիւն ընելու նէ, անատեն մենք անձնասէր ենք:

Աղջիկ · Բայց մա՛յր՝ պէտք չէ՞ որ մեր անձին օգուտը ու երջանկութիւնը փնտռենք:

Մայր · Իրա՛ւ է ա՛ղջիկս, շիտակ է ատ, որ դուն ասանկ պէտք է որ ընես՝

միայն թէ որ դուն ան բանը կուզես՝ որնոր իսկապէս քեզ երջանիկ պիտի ընէ , չէ՛ թէ ճիշտ նոյն առենը երջանիկ՝ հապա միշտ ու միօրինակ երջանիկ . և չէ՛ թէ սոսկ աս աշխարհիս մէջը երջանիկ , հապա մինչև յաւիտեանս երջանիկ ։ Բայց թէ որ դուն քու երջանկութիւնդ ան կերպով ուզելու ըլլաս՝ որ ուրիշներուն աղէկութեանը արգելք ըլլաս , կամ թէ կրցածիդ չափ ետևլոք հոգդ չըլլայ՝ որ ուրիշները այնչափ բարութիւն ունենան՝ ու այնչափ երջանկութիւն վայելեն՝ որչափ որ դուն կըվայլես , անատեն դուն քու սրտովդ ու գործքովդ անձնասէր ես ։

Գրիգոր . Մա՛յր՝ հրամանքդ որչափ աս բաները մեզի բացատրեցիր նէ , ես այնչափ կըվախնամ՝ որ մէկ անձնասէր տղայ մը եղայ ։ Կիմանամ թէ ի՛նչ կըցուցընեն ան շարժառիթները . ու երբոր կըխորհիմ ան պատճառներուն վրայ՝ որոնց համար որ

քան մը զրուցեցի կամ ըրի , պէտք է որ խոստովանիմ թէ ուրիշներուն բարութեանը համար միայն թէ քիչ մը հոգ ըրի , և գրեթէ բոլորովին միայն իմ աղէկութիւնս փնտըռեցի :

Մայր · Իրա՛ւ ես զա՛ւակս · ես ալ կըվախնամ որ ամէն իժիր դուք ասանկ կընէք · պէտք է որ ես ձեր քովը շատ համարձակ ըլլամ՝ տը՛ղաքս , և ձեզի զրուցեմ որ տակաւին չեմ կրնարկոր տեսնալ ձեզմէ մէկուն վրայ անանկ բնաւորութիւն մը ունենալ , որուն պէս Աստուած մեզմէ կըպահանջէ : Աստուած Սուրբ Գիրքին մէջը կը-զրուցէ թէ՝ Պէտք է որ մենք ուրիշ-ները մեր անձերնուս պէս սիրենք :

Ա՜խ՝ իմ սիրելի՛ զաւկըներս , երբ պիտի ըլլայ՝ որ դուք զգաք աս սէրը · երբ պիտի ըլլայ՝ որ դուք փնտըռէք ձեր ճշմարիտ երջանկութիւնը , ջանք ընելով՝ որ ուրիշներն ալ երջանիկ ընէք :

Կըտեսնաք դուք՝ որ անձնասիրու

թիւնը ի՛նչ ախտեր առաջ կըբերէ նաև մեր պզտի գերդաստանին մէջը , թէ որ ամէն մէկը՝ մանչ կամ աղջիկ , ջանայ իր ուզածը ընելու , և թէ որ գլուխ չըլլայ՝ և ոչ օրէնքներ :

Պօղոս · Մա՛յր , մէկ օր մը վարպետնիս դպրատունէն երկու իրեք ժամ որ հեռացաւ՝ չէք գիտեր հրամանքնիդ թէ ի՛նչ խառնակութիւն և խռովութիւն եղաւ անտեղ : Ա՛ն օրը մէկ շատ յուրտ օր մը ըլլալով՝ տղաքը կրակարանին քովը բոլորեր էին , ու մէկըզմէկ անանկ կըհրմըշտըկէին , որ վերջը գրեթէ սկըսեցին կռիւ ընել : Ա՛ս բանս մէկ քանիները ըրին՝ որ չէ թէ իրենք կրակին շատ մօտ ըլլալ կուզէին , հապա միայն թէ մէկ ձանձրութիւն մը տան :

Մայր · Տղա՛ս , ան ամէն մէկը որ կուզէր էվելօք կրակին մօտ ըլլալ , իրեն մասնաւոր մխիթարութեանը կընայէր՝ ուրիշներուն հանգըստութեանը համար իր հոգը չըլլալով,

կամ հասարակութեանը աղէկ ըլլալուն չի՛ նայելով ։ Եւ ահա ան ազգը անձնասէր եղան իրենց վարմունքովը ու գործքերովը, և ան գործքերը ըրին իրենց մեղանչական բնաւորութիւնը ու չարասէր բաղձանքը բերկրեցունելու համար ։

Դիտցուք թէ՝ սաստիկ ալ մեր քաղքին մէջի բոլոր մարդիկը միօրինակ անձնասէր ըլլային, և օրէնքներ եղած չըլլար՝ որ անոնք բարեկարգութեան մէջ պահվէին ։

Դիտցուք թէ՝ անոնք ալ հակառակութիւն ու կռիւ ընելու ըլլային, ինչպէս որ ան ազգը կրակարանին բոլորտիքը նստած՝ ըրին նէ. ամէն մէկը ջանար որ բան մը էվելօք ձեռք բերէ իր մխիթարութեանը ու հանգստութեանը յարմար, կամ որ իր չար կամքը հաճեցունէ, և հոգը չըլլար աս բանին մէջ ուրիշներուն համար նէ, որչափ արդեօք անով մէկալ մնացածները թշուառական կըլլային։

Գրէգոր · Մա՛յր՝ երանի՛ որ ես չի պիտի ուզէի ասանկ տեղ մը կենալ · քանզի անիկա շատ գէշ մէկ տեղ մը պիտի ըլլար ինծի մեր դպրատունէն եկելէս՝ ո՛ր ատեն որ վարժապետը հեռուցած էր անկէց :

Մայր · Տղա՛ք՝ հիմա քիչ մը էվելի մտմտացէ՛ք դուք : Գիտցուք թէ աս կերպ բան մը ճշմարիտ եղած էր նաև աշխարհիս մէջի բոլոր մարդոցը վրայ · գիտցուք թէ մէկը չըզգուշանար Աստուծոյ կամ մարդու վախովը անձնաէր ու մեղանչական շարժուիթներով օրինակներ ձևացունելէն իր մտքին մէջը՝ և անոնք գործելէն , և իր անձին համար ամէնէն մեծը ու շատ աղէկը նայելու ջանալէն , ամենուին հոգը չըլլալով թէ՝ աս ընելովը ինքը ո՛րչափ թշուառ պիտի ընէ իր ընկերները :

Գրէգոր · Մա՛յր՝ հրամանքիդ տունը չեղած օրը մինչև անգամ մեր փոքրիկ ընտանեացը մէջ ունեցած նեղու֊

Թիւններնուս կրնամ մակաբերել՝ Թէ որչափ խառնակութիւն ու Թշուառութիւն պիտի ըլլայ աշխարհիս մէջը :

Աշկր · Բայց պէտքը չէ որ կայնինք մնանք ատ խօսքին վրայ · իմ սա ըսածներս մտիկ ըրէ : Ան ժողովուրդները՝ որ աս աշխարհիս մէջը կըբընակին , Աստուծոյ ստեղծած բոլոր էակներուն մէկ պզտի մասն են : Քանզի որչափ ուրիշ աշխարհներ կան՝ որ բնակիչներով լեցուն են , որոնց համար որ Աստուած մեզի չէ զրուցեր : Գիտենք որ Երկինքը սուրբ ու երջանիկ բնակիչներով լեցուն է · Դըժոխքը չար ու Թշուառ բնակիչներով : Եւ հաւանական է որ՝ ան ուրիշ աշխարհներուն մէջն ալ հազարաւոր ու միլեօնաւոր ստեղծուածներէն շատ աւելի կան :

Հիմայ դիցուք Թէ՝ բոլոր ան արարածները որ եղած են , ալ ասկէ ետև Աստուծոյ կառավարութեանը տակը չի կենան , հապա ամէն մէկը Թող

տըրվի իր ուզածին պէս ընելու՝ մէկ պատիժի մը վախ չի քաշելով։ Նաև դիցուք թէ՝ ամէն մէկը անձնասէր ու մեղք գործող ըլլայ էվելօք՝ ուրիշներուն աղէկ ըլլալուն ու հասարակութեան բարութեանը չի նայելով. ոչ ալ հոգը ըլլայ՝ թէ ինքը ասանկով ուրիշներուն անիրաւութիւն ըրած կըլլայ. արդեօք ի՞նչ մէկ սոսկալի ու ընդհանրական թշուառութիւն մը պիտի ըլլայ անատեն ։

Գրիգոր. Իրաւ որ ուրախ եմ՝ որ աս կերպը չէ հիմայ ։

Մայր. Դուն պատճառ ունիս զաւակս՝ ուրախ ըլլալու. դուն իրաւունք ունիս ուրախանալու՝ որ Աստուած մեր վրայ կըթագաւորէ. որ ինքն է բոլոր իր ստեղծած էակներուն գլուխը. և որ՝ իր օրէնքները սուրբ են՝ արդար և բարի ։ Անիկա չունի մէկ մեղանչական բնութիւն մը. և ոչ անձնասիրութիւն ։ Անիկա կըցանկայ՝ որ իր արարածները երջանիկ ը-

նէ ։ Անիկա մեզի ամէն ատեն հազա-րաւոր կերպերով կը ցուցընէ թէ ին-տո՛ր ինքը բարերար է ։

Աստուածաշունչը մեզի կը զրուցէ թէ ինքը բոլորովին սէր է ։ Ո՜հ՝ ո՛ր-չափ մեծ էր ան իր սէրը մեր վրա-յով, որ իր մէկ հատիկ սիրելի Որ-դին տըւաւ որ մեզի համար մեռնի ։ Ու ո՛րչափ մեծ էր Յիսուս Քրիստո-սին սէրը մեր վրայ, որ ինքը երկին-քէն իջաւ, ու մէկ տըտմալից կեանք մը վարեց, և չարաչար ու անարգա-կան մահով մը մեռաւ, որ անով մեզ խալըսէ ան պատիժէն՝ որուն որ ար-ժանի էինք մեր մեղքերուն համար ։

Երբոր մենք Քրիստոսի ասանկ սիրոյն վրայ որ խորհելու ըլլանք, ալ ան մեր ունեցած անձնասիրու-թիւնը ինտո՛ր անարգ ու ատելի՝ և մե-ղանչական բան մը պիտի երևայ մե-զի ։ Բայց մենք՝ որ մեզի համար Քրիստոս մեռաւ, կը խորհինք մեր

պըղտորուէկ երջանկութեանը համար, ու ջանք կընենք որ մեր բարութիւնը զարգացունենք՝ ուրիշներուն աղէկ ըլլալուն չի նայելով, և մինչև անգամ կուզենք՝ որ ուրիշները նեղութիւն քաշեն. և շատ էվելօք նեղութեան մէջ իյնան՝ միայն թէ մենք մեր ունեցած մխիթարութեանը ու վայելչութեան մէկ մասը չի ձգենք անոնց համար: Ու ասկէց 'ի զատ ա՛ն որ ամէնէն գէշն է՝ ուրիշներուն անիրաւութիւն կընենք անանկ բանի մը համար, որով մեր բո՛ւն երջանկութիւնն ալ չենք կրնար ձեռք ձգել:

Ահա սիրելիներս, աս անձնասիրութիւնն էր՝ որ ա՛յսչափ թշուառութիւն պատճառեց. (ինչպէս որ Գրիգորը մեզի գրուցեց) մեր տանը մէջը ան օրը՝ որ ես հեռուցեր էի ձեզմէ:

Նո՛յն անձնասիրութիւնն էր տըղաքս, որ պատճառեց մեր ընտանեացը մէջ ունեցած թըշուառութիւններուն մեծ մասը. ան էր ձեր ի‿

բարու հետ ըրած հակառակութեանը ու կուխներուն պատճառը ։ Ատեն մը աս անձնասիրութիւնը ձեզի առաջնորդ եղաւ , որ անանկ զգացում ունէիք՝ որ չէիք ուզեր իմ իշխանութեանս հնազանդ ըլլալ ։ Աս անձնասիրութիւնը ձեզի առաջնորդեց ալ՝ որ ինծի անհնազանդ ըլլաք ան բանը ընելով որ ես ձեզի կըհրամայեմ չընելու , կամ չընելով՝ որն որ ես ձեզի պատուիրեցի որ ընէք ։

Ա՜խ , աս անձնասիրութիւնը ձեզի առաջնորդեց անհնազանդ ըլլալու ա՛լ իմինէս աւելի ան ծայրագոյն իշխանութեանը Աստուծոյ ։

Աստուած կուզէ՝ որ դուք ուրիշներուն երջանկութիւնը բուն ձեր անձին երջանկութեանը պէս ուզէք ․ կուզէ որ դուք ուրիշները բուն ձեր անձին պէս սիրէք ։ Բոլոր ան պատուէրները՝ որոնք որ ինքը տուաւ մեզի Սուրբ Գիրքին մէջը , անոնք սուրբ՝ արդար ու բարի են ։ Արժա՛ն է՝ որ ին-

քը մեր վրայ կառավարութիւն ընէ ։ Քանզի ինքը ստեղծեց մեզ , ու մեզի տուաւ բոլոր մեր մխիթարութիւնները ու բարութիւնները , ու իր յատուկ ողորմութիւնները ։ Մենք կըպարտաւորինք՝ որ իրեն մատուցանենք մեր սրտերուն ու մեր մարմիններուն կատարեալ հնազանդութիւնը ։

Ինքը մեր վրայ կառավարութիւն կընէ նաև մեր բարութեանը համար՝ թէ որ մենք զինքը սիրելու ըլլանք՝ ու իրեն հնազանդինք ։ Իր օրէնքները իրեն ստեղծած արարածներուն բարութեանը համար դրված են ։ Թէ որ մենք և ուրիշ ամէն արարածները իրեն հնազանդելու ըլլանք , ալ ամէն տեղ հաստատուն ու կատարեալ երջանկութիւն մը պիտի ըլլայ ։

Բայց աւա՜ղ՝ իմ սիրելի՜ զաւկըներս , որ դուք Աստուծոյ աս օրէնքները չի բռնեցիք ։ Ու աս բանը դուք ձեր անձնասիրութեամբը ըրիք , ինչպէս որ ճիշդ իմ պատուէրներս ալ ան պատճառաւը զանց ըրիք ։

Աստի՝ ահա Աստուծոյ օրէնքները՝ որոնք որ Աստուած մեզի Սուրբ Գիրքին մէջը խօսեր է՝ կամ որոնք մարդ մը իր բնական լուսովն ալ կըրնայ իմանալ , անոնք զանոնց ընելը ու չի բռնելը մեղք է :

Հիմայ միտքերնիդ բերէք ան իրեն երկու մեծ պատուէրները , որոնք ուրիշ ամէն մնացածները իրենց մէջը կըպարունակեն . մէյմը որ , Քու Տէր Աստուածդ պիտի սիրես քու բոլոր սրտովդ ու քու բոլոր հոգիովդ , ու քու բոլոր զօրութիւնովդ , ու քու բոլոր մտքովդ : Երկրորդ՝ Քու ընկերդ ալ քու անձիդ պէս պիտի սիրես :

Սակայն ձեր անձնասէր ու մեղաւոր սիրտը ձեզի ճամբայ կըցուցընէ՝ որ չէք ուզեր հնազանդիլ աս պատուէրներուն , և հետևապէս ան մէկալ պատուէրներուն՝ որ ասոնց մէջը կըսըղմին : Ձեր կամքը չի հաճիր ան պատուէրներուն հնազանդ ըլ-

լալ, հապա կըմերժէք անոնք՝ ու անհնազանդութիւն կընէք դուք ։ Եւ ահա աս ամէնը՝ որ դուք ընելու կըլլաք, մեղք է ։

ԳԼՈՒԽ Ե։

Տղաքը ինքնիրենուն Աստուծոյ մէկ տասն օրէնքը կիմանան, բայց պզտիկ կը մնեն անոնք։ Կրնա՞ն մեղք ըրած ըլլալ անոնք՝ թէ և տակաւին ծանօթութիւն մըն ալ չունենան Աստուծոյ վրայ։ Մեղքը՝ որուն համար որ դըժոխամ չըլլար, մեծ պատճառը վրայ է։

Գուրգէն. Ա՛յր՝ երէկ հրաման քըդ մեզի խօսեցար որ Աստուծոյ օրէնքները զանց ընելը մեղք է։

Ես մեղք գործեցի՞ մի՝ երբոր պզտիկ էի՝ ու Աստուծոյ կամ անոր օրէնքներուն վրայով բան մը չէի գիտերնէ։

Այր. Զաւակս՝ Աստուած մեզի Սուրբ Գիրքին մէջը սորվեցուցեր է, որ դուք մեղքի մէջ ծնած էք, որ դուք մոլորեր էք շիտակ ճամբէն՝ և մէկ մեղաւոր մը եղած էք ձեր առջի օրերնէդ ՚ի վեր. և թէ՝ ձեր սիրտը մինչև որ Սուրբ Հոգիովը չի նո-

բոզվի նէ , անիկա ամէն բանէն աւելի խաբեբայ ու անյոյս չար մըն է ։ Հիմայ՝ աս բանին ճշմարիտ ըլլալը ձեզի ցուցընելու համար ձեզի ամէնուդ մէկ խնդիր մը պիտի հարցունեմ ։

Երբոր դուք շատ պզտի տղաք էիք՝ մինչափ պզտիկ որչափ որ խելքերնիդ կըհասնէր նէ , արդեօք շատ անգամ դուք ներսերնիդ չիմացա՞ք մի՝ որ պատժըվելու արժանի էք ։

Գրիգոր · Այո իմացայ մա՛յր ։

Ադէլա · Անանկ ալ ես իմացայ ։

Արմոգ · Ե՛ս ալ ։

Գրիգոր · Սակայն մա՛յր՝ հրամանքդ մեզի ցըուցեցիր որ՝ Աստուծոյ օրէնքները զանց ընելը մեղք է ։ Ու տակաւին ինծի չերեւարկոր՝ թէ ինչպէս կրնանք մեղք գործել , երբոր ան օրէնքներուն վրայով մենք բանի մը տեղեկութիւն չունինք նէ ։

Մայր · Ան իմ երէկվան ցըուցածս ճշմարիտ է՝ որ ըսի թէ , Աստուծոյ օրէնքները՝ որոնք ինչպէս որ Աստուած

Սուրբ Գրքին մէջը մեզի խօսեր է , կամ (աստուծոյ հոգւոյն սրբէ) անոնք որ ուրիշ կերպով՝ այսինքն բնական լուսով մարդս կրնայ իմանալ նէ , անոնք չի բռնելը մեղք է :

Ան օրէնքները կըպահանջեն՝ որ մենք սուրբ ըլլանք , այսինքն՝ էվելօք զԱստուած սիրենք , ու ամէն բանի մէջ իրեն հնազանդ ըլլանք , և ու֊րիշները անձերնուս պէս սիրենք :

Ուստի զանազան ճանապարհներ կան , որոնց մէջը Աստուած մեզի իր օրէնքները կըճանչցունէ :

Իրաւցընէ՛ ինքը մեզի Սուրբ Գր֊քին մէջը ամէնէն էվել պայծառ ու աղէկ կերպով խօսեցաւ իր վրա֊յովը , և ան ամէն բաներուն վրայով որ մեր պարտաւորութիւններն են : Ու ահա ան օրհնեալ Գրքին մէջն է՝ որուն մէջը մենք գլխաւորապէս իր օրինացը վրայով տեղեկութիւն պիտի ստանանք :

Նաև՝ իրեն շինած բաներուն մէջ

մեզի կըցուցընէ զինքը ․ և անոնք ինքը կըկառավարէ մէկ քանի օրէնքներով, որոնցմէ շատերը մենք կրնանք գտնալ ։

Մենք աս բաները գտանք՝ որ արևը կելլայ ու կըմտնայ որոշեալ ժամանակին, և որ՝ ամառը ու ձմեռը իր ժամանակին կանոնաւոր շրջաններովը կըդառնայ ։ Նմանապէս պէտք է՝ որ մեր գործքերուն ալ յարմար ժամանակը նայինք ։ Թէ որ մարդիկ ուզեն բոլոր օրը քնանալ, և բոլոր գիշերը բանիլ, և միայն ձմեռվան մէջը սերմ տնկելնէ, անոնք ան գործը չէ թէ միայն յիմարաբար ըրած կըլլան, հապա նաև չարաչար ։ Ահա աս կերպ բաներուն համար դրված Աստուծոյ օրէնքները թէ որ մենք խանգարենքնէ՝ մեղք կըլլայ, ինչպէս որ Սուրբ Գիրքին մէջը մեզի տրված Աստուծոյ օրէնքներուն զանցառութիւնը մեղք է ։

Սանկ՝ թէ որ մէկ մարդ մը գիտ_

նայ՝ որ մէկ մասնաւոր բան մը ուտելովը կամ խմելովը իրեն վնաս պիտի ըլլայ մէկ Թունաւոր դեղի մը պէս, որ իր առողջութեանը ու զօրութեանը կը վնասէ, ինքը կըգտնայ Աստուծոյ անանկ մէկ օրէնքը՝ որ ան բանը ընելու արգելք եղած ըլլայ: Իսկ թէ որ ինքը աս գիտնալովը՝ սովորութիւն ընէ ան բանը գործածելու, ալ ինքը Աստուծոյ ան կերպ օրէնքը կոտրած կըլլայ, ու անոր դէմ մեղք գործած կըլլայ:

Գրիգոր․ Անիկա չէ՞ մի պատճառը՝ մայր, որուն համար որ մեղք պիտի ըլլայ զօրաւոր ըմպելիքներ գործածելը հասարակ խմելիքի մը պէս:

Մայր․ Այո՛ զաւակս․ ես ալ ուրախ եմ որ աս իմ ձեռքի զլուցած բանս այսչափ աղէկ հասկըցար, որ դուն աս ընդհանուր սկզբունք եղած խօսքէս աղէկ հետեւութիւնով մը մասնաւորապէս միտքդ ան խմելիքին վրայ բերիր:

Աշակ․ Այլ՝ ինչո՞ւ համար մեղք է մեր առողջութեանը ու զօրութեանը վնասող մէկ բան մը գործածելը ։

Ուս․ Անոր համար որ՝ եթէ մեր մարմինը հիւանդոտ ու տկար ըլլայ նէ՝ անով մեր միտքն ալ կըտկարանայ ։ Ու ան տկարութեանը պատճառաւ նո՛յնչափ քիչ կարողութիւն պիտի ունենանք զԱստուած սիրելու մեր բոլոր հոգիովը ու զօրութիւնովը՝ ու միտքովը․ և ուրիշներուն աղէկութիւն ընելու ։ Ու նոյնչափ քիչ պիտի կրնանք մեր պարտքը կատարել շատ կողմերէն ։

Ասանկով դուք կըտեսնաքկոր որ՝ ինտո՛ր Աստուծոյ օրէնքներուն մէկը կոտրելը, որն որ թէ՛ Սուրբ Գիրքին մէջ մեզի գրուցված է, կամ թէ մէկ ուրիշ կերպով մը գըտնըված է, ճամբայ կըբանայ մէկալ օրէնքներն ալ կոտրելու, կամ մեզ կարգիլէ անոնց հնազանդելու պէտք եղածին պէս ։

Եւ այս է մեղքին մեծ չարիքներուն մէկը ։ Քանզի մէկ մեղքին յանձնառութիւնը միշտ ճամբայ կըբանայ ուրիշ մեղքերու գործածութեանը ։ Անիկա՝ որ Աստուծոյ մէկ օրէնքը կըկոտրէ՝ շատ անգամ նոյնպէս ուրիշ օրէնքներն ալ կըկոտրէ , կամ թէ շուտով պատրաստ կըլլայ անոնք կոտրելու ։ Աստուծոյ օրէնքներուն մէկ քանին պզտի տղաքն ալ գիտեն՝ մէկն ալ անոնց չի սորվեցուներովը ։ Ինքիրէննուն շատ բաներ աղէկ եղեր՝ գէշ եղեր , կըգըտնան անոնք ։ Շուտով կըսկըսին տեսնալ՝ որ իրենց ըլլուցած կամ ըրած շատ բաները կընան ուրիշները երջանիկ ընել կամ թշուառ ։ Իրենք կիմանան որ աղէկ բան է ուրիշները երջանիկ ընելը , ու գէշ բան է թշուառ ընելը անոնք ։

Կըտեսնան անոնք՝ որ մէկ հայր մը կամ մայր մը՝ որ իրենցմէ մեծ է ու իմաստուն . իրենց ընտանեացը գը-

լուխն են ։ Անոնք կիմանան որ՝ աղէկ է հօրն ու մօրը հնազանդ ըլլալը , և որ՝ անոնց անհնազանդ ըլլալով պատիժի արժանի կըլլան ։ Կըտեսնան եղբայրնին ու քոյրերնին իրենց բոլորտիքը , և կիմանան որ՝ աղէկ է ան եղբայրները ու քոյրերը սիրելը , և բարեբարոյ ըլլալ անոնց , և ընդունել անոնք՝ ինչպէս որ իրենք անոնց ընդունելի ըլլալ կուզեն նէ ։ Կիմանան՝ որ գէշ բան է աս կերպ աղէկ բաներ չընելը իրենց հօրն ու մօրը ու եղբայրներուն և քոյրերուն ։

Ասոր Աստուած է՝ որ տղոցը աս բաները ճանչնալու ընդունակ միտքեր կուտայ , ու աս բաները զգալու ընդունակ սիրտեր կուտայ ․ ուրիշ կերպով խօսիմ , Աստուած է որ անոնց խղճմտանքներ կուտայ ։

Նաև ինքը այնպէս կարգադրեր է՝ որ տղաքը իրենց վրայ կամ ուրիշ մարդոցը վրայ տեսած բաներէն անշուշտ սորվին ու զգան աղէկը ու գէշը

բնական լուսով ։ Ուստի տղայոց ա-
սանկ սորվիլը և աս բաները զգալը
Աստուծոյ բնական օրէնքն է կրնայ
ըսվիլ ։

Ու թէ որ տղաքը իրենց խղճմը-
տաքին Աղէկ է զրուցած բանին դէմը
գործելու որ ըլլան, Աստուծոյ օրէն-
քը կըկոտրեն․ և անատեն կիմանան՝
որ պատիժի արժանի են իրենք ։

Աստուած անոնք ասանկ ստեղ-
ծեց՝ որ իրենց յանցաւոր ըլլալը ի-
մանան աս կերպով ։ Հիմայ աս պատ-
ճառաւ յատկապէս կրնայ ըսվիլ թէ,
Տղաքը մեղք կըգործեն՝ Աստուծոյ օ-
րէնքները կոտրելով, թէ և տակա-
ւին Աստուծոյ վրայով բան մը գիտ-
նալու կարող ալ չըլլան ։ Աս բանը
ընելովնին՝ կըցուցընեն սրտին ան
կերպ դէշութիւնը, որն որ իրենց
ճամբայ կըբանայ Աստուծոյ որ և իցէ
օրէնքը կոտրելու, թէ որ իմանալու
կարող ըլլային՝ որ Աստուած իրաւցը-
նէ ան օրէնքը տըւած է անոնց, և թէ

որ միտքերնին գար՝ որ ան օրէնքը իրենց կամքին ու վայելմունքին դէմ է ։

Նշմոգ . Մա՛յր՝ ես պզտի տղայ մըն եմ, բայց գիտեմ որ՝ ինչ որ հրամանքդ զրուցեցիր նէ՝ աղէկ է ։ Ինչպէս որ հրամանքդ ըսիր թէ՝ Տղաքը կիմանան մէկ բանի մը աղէկ ու գէշ ըլլալը, ճիշդ այնպէս՝ կըխիշեմ թէ, ես ալ խորհեր ու զգացեր եմ ։

Մայր . Այո՛, ամէն տղայ ատ բանը գիտէ . և գիտէ ալ, որ իր հայրն ու մայրը և վարժապետը շատ անգամ իրեն յայտնի կիմացունեն՝ թէ ո՛ր բանը աղէկ է, և ո՛ր բանը՝ գէշ ։ Ու իր խղճմտանքն ալ ան իրենց զրուցած բանին վրայ կըվկայէ, թէպէտ և ինքը ա՛յնչափ պզտիկ ալ եղած ըլլայ՝ որ տակաւին Աստուծոյ վրայով շատ բան սորված չըլլայ, հապա քիչ մը բան միայն ։

Ինքը կըտեսնայ՝ որ իր հայրը ու մայրը և վարժապետը իրմէն ծայրագոյն են . և ինքիրմէն կիմանայ որ՝

աղէկ է անոնց հնազանդ գտնըվելը ։ Եւ աս չընելովնին՝ ան օրինաւոր հեղինակութեանը մէկ ընդդիմութիւն մը կըցուցընեն , որ անով կերեւայ թէ չեն յօժարիր նոյն Աստուծոյ իշխանութեանը հնազանդելու , թէ որ իրենց անձնասէր յանկութիւններուն ու բաղձանքներուն դէմ բան մը եղած որ ըլլայ նէ ։

Ու թէ որ տղաքը իրենց ծնողքներուն և վարժապետներուն տըւած վարժութիւնները անի տեղ չի դընեն՝ ու չի հնազանդին անոնց , արժան է ըսել թէ անոնք Աստուծոյ օրէնքներուն դէմ ալ մեղք կըգործեն , թէպէտ և քիչ գիտնան Աստուծոյ վրայով , կամ բան մըն ալ չի գիտնան ։

Ուրեմն կըտեսնաք զաւկըներս , որ մեղքը ճիշտ Աստուածաշունչին ըսածին պէս Աստուծոյ օրէնքին զանցառութիւնն է . Աստուծոյ օրէնքին դէմ գործելն է . Աստուծոյ դէմ ապստամբութիւն մըն է մեր զգացումներովը

ու վարքերովը · և ան օրէնքը՝ ինչ-
պէս որ մեզմէ կըպահանջէ , անանկ
չըլլալը՝ և այնպէս չընելն է ։

Կըտեսնաք ալ , որ պզտի տղաքը
մեղք կընան գործել · և իրաւ մեղք
կըգործեն՝ իրենք Աստուծոյ և Աս-
տուածաշունչին վրայով բան մը սոր-
ված ըլլալէն ալ առաջ ։

Անոնք շատ կանուխ իրենց վարքին
մէջ կըցուցընեն՝ թէ Ադամին ու
Եւային մեղքը՝ որ աշխարհի մէջ
այսչափ մեղք ու թշուառութիւն բե-
րելու պատճառ եղաւ , իրենց վրայ
ալ իջած է ։

Անոնք շատ կանուխ կըցուցընեն
որ իրենց սիրտերը Աստուծոյ վրայ
սէր՝ ու Աստուծոյ օրէնքներուն հնա-
զանդելու յօժարութիւն չունին · և
որ՝ ասանկով իրենք մարդկային բո-
լոր ընտանեացը մեղանչող հօրը ու
մօրը մեղաւոր զաւկըներն են ։

Կանուխկէկ կըցուցընեն՝ որ իրենք
իրենց մէջը ունին ան մեղանչական

բնութիւնը ,և ան անձնասիրութիւնը՝ և ան օրինաւոր իշխանութեան հակառակութիւնը , որ Աստուծոյ կամքին դէմ կըհակառակի , որնոր Աստուածաշունչին մէջը մեզի տըրւած իր օրէնքներուն մէջը յայտնըված է : Իսկ սա մեղանչական բնութեանը Աստուծոյ ամէն օրէնքներուն հակառակ ըլլալը յայտնի կերևայ՝ շատ մը տըղան ան օրէնքներուն մէջ ծանօթ եղածին պէս . և սանկով շարունակ ան բնաւորութիւնը կերևայ իր սրտին մէջը՝ մինչև որ Հոգւով Սրբով նորոգվելու ըլլայ նէ ան :

Իսրոգ . Ա՛յր՝ մեղքը շատ գէշ բան մըն է եղեր . ես բնաւ առաջուց սանկ չէի խորհեր , որ այսչափ գէշ է :

Մայր . Հապա՛ ի՞նչ կըսես դուն . Ճշմարիտ սանկ է : Մեղքը պզտի տղոյը մէջն ալ շատ գէշ բան է . դո՛ւք ալ գիտէք թէ՝ ո՛րչափ գէշութիւն կըպատճառէ անիկա : Մեղ-

քը ան տղաքը և իրենց քովն եղողները թշուառ կընեն . մեղքը կըկործանէ մէկ տան մը աղէկ կարգը ու վայելչութիւնը ։ Մեղքը հայրն ու մայրը լացունել կուտայ իրենց տղոցը գէշ վարքին վրայ ։ Մեղքը զիրենք վախով կըլեցունէ , երբոր խորհին թէ՝ տղաքնին մեծնալու ըլլան նէ, ինտոր մարդիկ պիտի ըլլան ։

Ա՜խ՝ պզտի տղոցը գէշութիւնին մեծ բան ըլլալուն սոսկալի պատճառը աս է՝ որ քանի մեծնան՝ իրենց գէշութիւնն ալ հետերնին կաճի ։

Թէ որ մեղքին վրայ զղջում չըլլայ՝ և անիկա չի յաղթըվի նէ , միշտ աճելու վրայ է ան ։

Ան պզտի տղան՝ որ յամառութիւն կընէ՝ և իր կամքը կուզէ ընել՝ ու կըհրաժարի ծնողացը հրամանին հնազանդելէն , և ան գէշ բաները որ ծընողքը կարգիլէ ընելու՝ ինքը կըգործէ նէ , ալ անիկա մեղքի մէջ եվելօք կըյառաջանայ՝ թէ որ մէկ մեծ

փոփոխութիւն մը իր ներախղին չըլլայ նէ Աստուծոյ Սուրբ Հոգիովը : Եւ անոր յամառութիւնը և կամապաշտութիւնը պիտի աճի : Եւ վերջապէս իր շարունակ կենալը մէջ այնչափ մեղքի մէջ գուցէ պիտի հաստատուի , որ ալ Աստուծոյ ու մարդոց օրէնքները պիտի անարգէ , և սոսկալի մէկ մեղք մը պիտի գործէ , և անպատճառաւ իր անիրաւութեանը պատիժը պիտի քաշէ մէկ ամօթալի դատապարտութիւնով մը :

Ասկէց 'ի զատ , մտմտացէք տղաքս , թէ ինտո՛ր կըսրդողի ան մեծ ու ամենասուրբ Աստուածը ձեր վրայ՝ երբոր մեղք կըգործէք նէ :

Մեղք գործելով դուք Աստուծոյ օրէնքները կըկոտրէք , ու իր իշխանութիւնը կանարգէք : Դուք ինքիրէննուդ կըցուցընէք ձեր ապերախտ ըլլալը ան Էութեանը դէմ , որ ինքը ձեզի այնչափ բարութիւններ ըրաւ , և ինքը ձեզ այնչափ սիրեց՝ որ մինչև

իր մէկհատիկ ու սիրելի Որդին աշ-
խարհ խրկեց ձեզի համար մեռնելու ։
Դուք կըցուցընէք , որ իր ստեղ-
ծուածները երջանիկ ընելու համար
իրեն ըրած բաներուն հակառակը
կընէքկոր , որ ձեր հոգը չը՛լլարկոր
ուրիշներուն երջանիկ ըլլալուն վրայ.
և որ՝ դուք անյարմար էք ան մէկալ
աշխարհը երթալու , ուր որ ամէնքը
երջանիկ են՝ զԱստուած սիրելով՝ ու
անոր ծառայելով , և իրենց քովը ե-
ղողները ամէնքը սիրելով ։

Մտմըտացէք աս բաներուն վրայ
տը՛ղաքս . և ըլլայ որ Սուրբ Հոգին
ձեզի առաջնորդէ ա՛յնպէս խորհելու
ու զգալու՝ ասոնց վրայ միտք դնելով,
որ իմ ըսածներս ձեզի օգտակար ըլ-
լայ ։

ԳԼՈՒԽ Օ։

Համառօտ կրկնութիւն մը մեղքին վրայ ։ Բան-տին մէջ գողին օրինակը ։ Մեղքի համար տրտմութիւնը՝ որ սոսկ պատիժին վախէն կուգայ, Ճշմարիտ Զղջումն է ։

Գուրէգոր · Մա՛յր, աս իրիկուն մեզի մէկ նոր բան մը զրուցելու սկսելէդ առաջ, շատ կը ցանկամ՝ որ նորէն հրամանքդ քիչ մըն ալ խօսիս ան մէկ քանի բաներուն վրայով, որոնք որ հրամանքդ մեզի սորվեցուցիր ։

Մայր · Ուրախութեամբ առիկա կընեմ՝ զաւակս · ինչու որ ես կուզեմ՝ որ դուք ամէնքդ պայծառ կերպով հասկընաք թէ ինչ է մեղքը, որ անանկով դուք կարող ըլլաք իմանալու թէ ինչ է մեղքի վրայ զղջալը ։

Ուրեմն հաստատ միտքերնիդ ինծի տուէք ։

Ես ջանացի՝ որ ձեզի ցուցընեմ թէ դուք գէշ սիրտեր ունիք, և որ դուք ազատակամ էք կամ անձնիշխան ։

Դուք անանկ միտքեր ունիք՝ որ կրնան գիտնալ թէ ո՛ր բան աղէկ է , և ո՛ր բան գէշ է ։ Դուք անանկ սիրտեր ունիք՝ որ կարող են երջանկութիւն զգալու երբոր աղէկ բան մը ընէք , և թշուառութիւն զգալու՝ երբոր գէշ բան մը ընէք ։ Անանկ խղճմտանքներ ունիք որ երբ աղէկ բան մը ընէք ձեր ըրածին կը հաւնի , ու անով դուք երջանկութիւն մը կըզգաք ․ և երբոր գէշ բան մը ընէք՝ անհաճոյ կըլլայ ձեր գործքերուն , որով դուք թշուառութիւն կըզգաք անատեն ։

Եւ աս բոլոր եղած բաներուն վըրայ՝ դուք ներսիդիէնուդ կիմանաք որ , չէ թէ մէկ բան մը ձեզ բռնադատելու վրայ կըլլայ աղէկը կամ գէշը ընելու , հապա որ՝ դուք ձեզմէն Ազատաբար կըգործէք աղէկն ու գէշը , և ճիշտ ձեր ուզածին պէս կընէք ։

Հիմայ Աստուած ձեզ չի թողուց որ տգէտ ըլլաք աղէկն ու գէշը ո՛րն ըլլալուն ։ Ինքը շատ հոգ ունեցաւ

սովրեցունելու ձեզի իր օրէնքներուն ի՛նչ ըլլալը՝ աղէկին ու գէշին նայելով։ Ինքը անանկ կարգի դրաւ, որ շատ բաներու մէջ կրնաք գտնալ ձեզմէն իր օրէնքներուն ի՛նչ ըլլալը, ո՛ր բանը պէտք է ընել ձեզի, և ո՛ր բանը պէտքը չէ ընել։ Ինքը նաև ձեզի համար պատրաստեց ծնողքներ ու վարժապետներ, որ ձեզ էվելօք վարժեցունեն ձեր պարտաւորութիւններուն վրայ։ Ու որ՝ անոնք ալ դուք ալ մէկ տեղ էվելօք պայծառ ու կատարելապէս իմանալու համար իր կամքին ո՛րն ըլլալը, Ինքը մեզի Սուրբ Գիրքին մէջը ուրիշ իր օրէնքներն ալ իմանալ տըւաւ։

Աս օրէնքներուն մենք հնազանդ ըլլալով, շատ ապահով ճամբայ պիտի գտնանք՝ որ աս աշխարհիս մէջ ինքըզինքնիս և ուրիշները էվելօք երջանիկ ընելու կարող ըլլանք. ու ան դերեզմանէն ետքը մեր յաւիտե-

նական երջանկութեանը վրայ ապա_հով ըլլանք ։

Աստուած տըւաւ իր օրէնքները , որ իր կամքը գիտնան իր արարած_ներուն . և ցուցընէ թէ՝ ինքը ինչ մէկ մեծ՝ իմաստուն՝ բարի՛ սուրբ և արդար Աստուած մըն է ։ Եւ որ ան իր արարածներուն և իր ստեղծած բաներուն վրայ իրեն գլուխ ըլլալը արդար ու ամէնէն աղէկ բան մըն է ։

Աստուած դրաւ իր օրէնքները , որ անոնց հնազանդ ըլլալով իր արարածները՝ անոր սէր ու պատիւ ցուցընեն . որ իրեն արժանապէս կըվայլէ մատուցանել ։

Աստուած իր օրէնքները դրաւ , որ անոնց հնազանդ ըլլալով իր արարածները՝ կարենան իրեն պէս աղէկ ու սուրբ ըլլալ ։

Աստուած իր օրէնքները դրաւ , որ անոնց հնազանդ ըլլալով իր արարածները՝ ամէն մէկերնին ան ամէնէն մեծ երջանկութիւնը՝ որուն որ իրենք

ընդունակ են, ձեռք ձգեն հիմայ ու յաւիտեանս ալ ։

Աստուած իր օրէնքները դրաւ, որ անոնց հնազանդելով իր արարածները՝ կարենան մէկ մեծ սիրոյ ընկերութիւն մը կազմել . և անանկով բոլորը երջանիկ ըլլան՝ սիրելով ու հնազանդելով Երկնաւոր Հօրը, որ ինքը ըրաւ ու գոյացուց՝ ու աճեցուց անոնք . և ուրիշներն ալ սիրելով՝ ու անոնք աղէկ և երջանիկ տեսնալով ։

Աստուած դրաւ իր օրէնքները, որ՝ եթէ իր արարածներէն մէկը, որ իր բոլոր բարերարութիւններուն դէմ ապերախտ ըլլալով յանձն չառնէ աս օրէնքներուն հնազանդիլ նէ, ինքը ցուցընէ անոնց և բոլոր էակներուն ալ, որ ան իր իշխանութիւնը պատիժով ալ պիտի պահել տայ ։

Քանզի մենք տեսանք թէ՝ ինչ խառնակութիւն ու թշուառութիւն պէտք ըլլայ, թէ որ Աստուած չի կառավարէ բոլոր իր ստեղծած էակնե-

րը ։ Եւ թէ որ թող տայ անոնց , որ իր իշխանութեանը հնազանդ ըլլան կամ չըլլան , ինտոր որ կուզեննէ ։

Սակայն Աստուած իր իշխանութիւնը անշուշտ պիտի պահէ · ինքը միշտ ինչպէս որ բարի է՝ անանկ ալ արդար պիտի ըլլայ ։

Ինքը իր սոսկալի սրդողութիւնը պիտի ցուցընէ բոլոր ան էակներուն վրայ , որոնք որ չեն ուզեր իր օրէնքներուն հնազանդ ըլլալ ։

Ինքը պիտի պատժէ անոնք մէկ աւաւել երևելի ու աղէտալի կերպով մը՝ իր երեսէն մէկ դի ընելով անոնք յաւիտեանս , և թող տալով անոնք թշուառութիւններ քաշելու , որ բուն իրենց կենցաղավարութիւնը պիտի պատճառէ՝ ու արժանի ընէ ան թըշուառութիւններուն ։

Եւ ահա դուք հիմայ տեսաք զաւկըներս Աստուծոյ մեզի ինչու համար օրէնքներ տալուն քանի մը պատճառները ։

Աս օրէնքները իրեն պէս սուրբ են՝ արդար և բարի են ։ Անոնց համար ձեր խղճմտանքները կըվկայեն թէ աղէկ են ։

Դուք կիմանաք որ՝ ձեզի պէտք է ան օրէնքներուն հնազանդ ըլլալ ։

Աւաղ՝ աս օրէնքներուն անհնազանդ գտնըվիլը մեղք է ։

Երիկ մարդիկ՝ կնիկ մարդիկ ու տըղաք Աստուծոյ աս օրէնքներուն անհնազանդ եղած են՝ իրենք մեղաւոր ու անձնասէր սիրտեր ունենալնուն համար ։ Ան օրէնքները իրաւցընէ հակառակ են աս մեղանչականութեանը ։ Անոնք կըպահանջեն՝ որ մենք սիրենք զԱստուած մեր բոլոր հոգիովը ու զօրութիւնովը՝ ու մտքովը ․ և որ՝ սիրենք ուրիշները ինչպէս որ անձերնիս կըսիրենք նէ ։

Աս բանը մեղաւորին անձնասէր բաղձանքին հետ կըհակառակի ․ որ իր մասնաւոր աղէկութեանը կընայի ան կերպովը՝ որ ուրիշներուն բարու_

Թիւնը կըպակսեցունէ՝ ու կաւրէ : Եւ ինքը չի նայիր ուրիշներուն աղէկ ըլլալուն , կամ ընդհանուր արարածներուն բարութեանը վրայ , որոնց որ Աստուած Հայրը ու Գլուխն է :

Ուստի մեղաւորը չի հաճիր Աստուծոյ աս օրէնքներուն . ինքը չի կամիր՝ որ հնազանդի աս օրէնքներուն : Յանձը չաւներ Աստուծոյ արդար ու բարի կառավարութեանը հնազանդիլ :

Թէ որ աս ամէն բաները ասանկ են նէ , մի՛ տարակուսիք զաւկըներս՝ որ դուք մեղաւոր էք : Դուք հիմայ կըհասկընաք՝ Թէ ինչ բանի համար մեղաւոր ըսուելու էք , և ինչ կերպ մեղաւորներ էք : Եւ կըյուսամ որ՝ աս ձեզի աղէկ ուշադրութիւն ընել տայ պիտի ան մեր խօսելու բաներուն՝ որ Օղջումին վրայ են : Քանզի ամենէն մեծ նիւթը աս է , որ դուք աղէկ մը գիտնաք Թէ ինչ է Ճշմարիտ Օղջումը , և որ ան տեսակ տրտմութիւնը

դուք ձեր սրտերնուդ մէջը ունենաք ։ Ա՛ս է խիստ հարկաւորը . ինչու որ եթէ մեղքը սաստիկ մէկ գէշ բան մըն է՝ ինչպէս որ մենք տեսանք սաստիկ ըլլալը , պէտք է որ ամէն բանէն աւելի ցանկանք անկէց ազատ ըլլալ ։ Ու Աստուած մեզի աղէկ հասկըցուցեր է իր խօսքովը , որ առանց Զղջումի դուք բնաւ մեղքէ ազատ չէք կրնար ըլլալ ։

Հիմայ մենք պիտի ջանանք ընենք , որ գտնանք թէ՝ ո՛րն է ճշմարիտ Զղջումը ։ Ու աս ընելու համար՝ մէկ քանի բաները որ մեր առջի խօսակցութեանը մէջ զրուցվեցան , անոնք ձեր միտքը պիտի բերեմնորէն ։

Աշկ. Ի՞նչ է ան՝ մա՛յր . երբոր զանազան տեսակ տրտմութիւններուն վրայ խօսեցանք նէ , անիկա՞ է մի ըսածդ ։

Մայր . Այո՛ . ու դուք ամէնքդ կըրնաք միտքերնիդ բերել ան զրուցված երկու տեսակ տրտմութիւնները ։

Մեկը ան տրտմութիւնն է , որ մենք յանցանք գործած և անոր համար ներողութիւն քաշած ատեննիս , կամ մեր ըրած յանցանքին համար ներողութիւն մը քաշելու երկիւղ ունեցած ատեննիս ներսիդինիս կիմանանք ան ցաւը : Ու մէկալը ան տրտմութիւնն է՝ որ մենք կըքաշենք ներսիդինիս պէտք եղած բանը չընելնուս համար , և ան բանին պատճառաւ ներողութիւն մը քաշելնուս համար՝ կամ ներողութիւն քաշելու երկիւղ ունենալնուս համար :

Որդ . Մա՛յր՝ հրամանքդ գիտես ան մարդը , որ անիկա անցած ամիս մեր քեռիէն ըստակ գողցաւ : Անիկա հիմայ բանտին մէջն է . ու ես կըմտմտամ որ՝ անիկա շատ ցաւ ու տրտմութիւն զգայ պիտի :

Մայր . Տղա՛ս՝ կրնամ ըսել որ , ան հիմայ տրտմութիւն կըքաշէկոր : Անիկա անշուշտ տրտմութիւն պիտի ունենայ՝ որ ինքը բանտին մէջն է ,

և որ ինքը մէկու մը հետ չի կրնար խօսիլ անտեղ ։ Կըխորհի՞ս որ անիկա սուտ գողնալուն վրայ տրտմութիւն ունի ։

Նորոգ · Կըկարծեմ թէ կըտրտմի · քանզի թէ որ ինքը գողցած չըլլար նէ անիկա , բանտին մէջը չէր դրվեր ։

Մայր · Որդեօք գիտցըվա՞ծ է մի՝ որ առաջ ալ սուտ գողցած ըլլայ ։

Գրիգոր · Կարծեմ ինքը խոստովանած է թէ շատ անգամ ըրեր է աս բանը · բայց ան ըրածները առաջ ընաւ դուրս չէին ելեր ։

Մայր · Նորո՞գ , դուն կըկարծե՞ս որ՝ իրեն սուտ գողցած ատենները՝ տրտմութիւն քաշած ըլլայ , քանի որ կըխորհէր թէ իր ըրածները չի պիտի յայտնըվին ։

Նորոգ · Ուղէկ չեմ գիտեր մա՛յր · բայց էվէլօք կըկարծեմ , որ հոգը չեղաւ · քանզի թէ որ տրտմած ըլլար նէ՝ ալ գողութիւն ընելէն մէկ դի պիտի կենար ։

Աշկ. Երբոր անիկա քու քեւիէդ տուակը գողցաւ , և ան տուակը իր սըն_ տուկին մէջը որ գտնըվեցաւ , և եր_ բոր իր վրայ կասկածի երթալով՝ ա_ նիկա յանդիմանեցին նէ , կըկարծե՞ս որ՝ ինքը անատեն իր ըրածին վրայ ցաւ քաշած ըլլայ :

Երժգ. Կարծեմ թէ ցաւ քաշեց . քանզի անատեն ինքը սկըսեց վախ_ նալ թէ գուցէ բանը կըձգվի :

Աշկ. Ընատենվան իր ունեցած տրտմութիւնովը՝ կամ ան տրտմու_ թիւնովը՝ որ կըկարծէք թէ հիմայ ու_ նի , յայտնի կըլլա՞յ մի թէ ինքը իր ըրած գողութեանը յանցանքին վրայ իրաւցընէ տրտմած ըլլայ :

Յայտնի կըլլա՞յ, որ իր սիրտը կու_ զէ խոստովանիլ քու քեւիէդ իր ըրած չարութիւնը՝ անկէց ըստակ գողնալը_ վը , և իրմէն թողութիւն խնդրել :

Ասով յայտնի կըլլա՞յ , որ ինքը կըյօժարի թողութիւն խնդրել բոլոր

իրեն մինչև հիմայ գողցած բաներուն համար , ան ամէն առածները նորէն ետ դարձունելով՝ որչափ որ պատեհութիւն ունի նէ ։ Ի՛նով յայտնի կըլլայ , որ ինքը մէյմալ գողութիւն չընէր՝ թէ որ պատեհութիւն ունենայ , և թէ որ կարծիք չունենայ որ իր ըրածը պիտի գիտցըվի ։

Ն՛րմոգ · Չեմ կարծեր մա՛յր · ինչու որ ես լսեցի թէ՝ բանտին մէջը եղած ատենն ալ դանակ մը գողցեր է · որ անոր համար իրեն պատիժ տալով շղթայակապ ըրեր են ։

Մ՛յր · Ուրեմն իր ըրած տրամութիւնը բանի չաժեր · որովհետև ինքը տակաւին մէկ գող մըն է ։ Ինքը միայն իր պատժըվելուն վրայ տըրտում է ։ Ինքը չի խորհիր՝ որ ուրիշներուն աղէկութիւն ընէ ։ Իրեն հոգը չէ օրէնքին վրայով ։ Ի՛նիկա նորէն պիտի կոտրէ ան օրէնքը , թէ որ կրնայ ընել անանկ մէկ բան մը՝ որ յայտնի չըլլըվի ։

Պետրոս · Ա՛յո՝ կարծեմ որ ան մարդուն ունեցած աս տեսակ տրտ_մութիւնը Ճշմարիտ Զղջումի նման բան մը չէ՛ :

Այր · Տղա՛ս , ճիշդ ես ալ նոյն բանը խօսելու վրայ էի · և ուրախ եմ՝ որ դուն ինքիրմէդ խորհեցար ա_նիկա՝ առանց իմ զրուցելուս ։

Ա՛յո՝ քու ըսածիդ պէս Ճշմարիտ Զղջումը մէկ շատ տարբեր տրտմու_թիւն մըն է մեղքի վրայով ։

Թէ որ ան տրտմութիւնը՝ որ դուք ներսիդիներիդ կունենաք Աստուծոյ ար_գիլած բանը ընելնուդ կամ պատուի_րած բանը չընելնուդ համար , միայն Աստուծոյ ան օրէնքները կոտրողնե_րուն դէմ սպառնացած պատիժին ու դատապարտութեանը վախուն համար է նէ , դուք անատենը մեղքերնուդ վրայ Ճշմարիտ Զղջում չունիք :

Ան կերպ տրտմութիւնը չի ցուցը_ներ՝ Թէ դուք ըրած յանցանքնուդ վրայ կըզղջաք · ան չի ցուցըներ՝ որ

դուք Աստուծոյ վրայ սէր մը ունիք , և որ՝ դուք կըցանկաք պատուել զԱստուած իր պատուէրներուն հնազանդ ըլլալով ։ Ան չէ՛ ցուցըներ որ՝ դուք կամեցող էք , ուրախութեամբ յօժար էք բոլոր սրտէ հնազանդելու իր իշխանութեանը ։

ԳԼՈՒԽ. Ե.

Նոյն նիւթին վրայ եկեղեցւոյ բացատրութեան մը ։ Յանցանք չէ տարագրոյ պատիժէն փախչելու ցանկալը ։ Խեղճ տղուն անձնատուր դարձութեանը օրինակը ։

Մայր. Տղա՛քս, անցած երեկուն մենք տեսանք որ՝ մէկ տեսակ տրտմութիւն մը կրնայկոր ըլլալ, որ մերին մեղք ունենալնուս վրայ կըզգանք, բայց ան տակաւին մեր սրտին մէջը ճշմարիտ Զղջում չէ ։

Աս կերպ տրտմութեանը նայելով, կուզեմ հարցունել Գրիգորին քանի մը խնդիրներ ։

Գրիգոր. Ի՞նչ են անոնք մայր ։

Մայր. Զանազան ժամանակներ եղած է որ դուն ինծի անհնազանդ դանըլլելուդ համար տրտմութիւն քաշեցիր. անանկ չէ՞ մի ։

Գրիգոր. Այո՛ մայր ։

Մայր. Հիմայ ինծի զրուցէ՝ ի՞նչ

պատճառի համար դուն ան տրտմու-Թիւնը ունեցար :

Գորէկոր · Կարծեմ անոր համար էր որ՝ իմացայ Թէ յանցանք էր ըրածս · և վախցայ որ հրամանքդ կըսրդողիս իմ վրաս՝ և գուցէ իս կըպատժես :

Այր · Աղէկ , ատ քու վախցածիդ պէս տեսար՝ որ ես քեզի սրդողեցայ · կամ երբեմն իմ քեզի սպառնացած պատիժս դուն քաշեցիր քու անհնազանդութեանդ համար · ուստի իմ քեզի սրդողելէս ու պատիժ տալէս ետքը՝ անատեն ինչպէս զղջացում ունեցար դուն ներսիդիդ :

Գորէկոր · Ալ անատեն իմ տրտմու-Թիւնս ալ անցաւ · և երբեմն շատ շուտով մոռցայ իմ անհնազանդու-Թեանս վրայով՝ ու ձեր սրդողկութեանը ու պատիժին վրայով եղած բոլոր բաները : Երբեմն ալ եղած է որ՝ անոնց վրայ քիչ մը ատեն խորհած ըլլամ , և նորէն անանկ բան մը մէյմալ չընելու համար առաջադրած ըլլամ :

Մայր · Ինչո՞ւ խորհեցար որ նորէն անանկ բան մը մէ՛յմալ չըլնես ։

Գրէգոր · Անոր համար որ՝ գիտցայ թէ ետքը նորէն ես ձեր սրդողկութիւնը կամ պատիժը պիտի քաշեմ ։

Մայր · Բայց բոլոր աս բաներուն մէջ խորհեցա՞ր մի դուն՝ որ ինծի անհնազանդ ըլլալովդ ցուցուցիր թէ դուն պատշաճաւոր կերպով մը իմօրինաւոր իշխանութեանս չինայեցար՝ որպէս թէ տանը գլուխն , և ականջ չի կոխեցիր ան կանոններուն կամ օրէնքներուն՝ որոնք որ հարկաւոր են բոլոր ընտանեաց երջանկութեանը ու բարեկարգութեանը համար ։ Եւ ասանկով ինծի անհնազանդ գըտնըվելդ քեզ տրտմեցո՞ւց մի ։

Գրէգոր · Կըվախնամ մայր՝ որ աս կերպ չի խորհեցայ ու չըզգացի ներսիդիս ։

Մայր · Խորհեցա՞ք որ ձեր անհնազանդութիւնը չար ու գէշ բան էր , թէ և ես անոր դէմը պատիժ խոստա-

ցած չըլլայի նէ , և աս խորհուրդը ձեզ տրտմեցնո՞ւյ մի որ անհնազանդ գտնըլվեցաք ինծի :

Գուլէճօր · Չեմ կրնար ըսել մա՛յր , որ մտմտայի ու ասանկ զգայի :

Մայր · Որդե՛կ · ուրիշ բան մըն ալ հարցունեմ · Ատեն ատեն դուն ինծի անհնազանդ եղար , ու վախցար ան իմ խոստացած պատիժէս · բայց ան աս կերպ եղած ըլլար , որ քու անհնազանդութիւնդ ուրիշ մէկու մը յայտնըված չէր՝ միայն թէ ինքզինքիդ ու Աստուծոյ : Խել մը ժամանակ անցնելէն ետև խելքդ հասաւ՝ հաւտայիր որ ան ըրածդ ամենևին դուրս չի պիտի ելլայ · ա՛ն ատեն դուն տրտմութիւն քաշեցի՞ր քու ըրած չարութեանդ ու անհնազանդութեանդ համար :

Գուլէճօր · Ինքիրենս քիչ մը տհաճութիւն զգայի · բայց պէտք է որ խոստովանիմ՝ թէ չըզգայի այնչափ տրտմութիւն յանցանք ընելուս համար՝ ո՛րչափ որ երբ խորհեցայ թէ

պիտի իմացուի ըրածս, եւ անոր համար պիտի պատժուիմ ես ։

ԱՆՈՅՇ · Եւ կը կարծեմ որ՝ երբեմն դուն ամենեւին ալ տրտմութիւն չի քաշեցիր, հապա նոյն բանը նորէն ըրիր չիմացուելուն համար, եւ յոյս ունենալուդ համար՝ որ նորէն պիտի ազատիս ըրած բանդ յայտնի ըլլալէն ։

ԳՐԻԳՈՐ · Ե՞տ իրա՛ւ է՝ մայր ։

ԱՆՈՅՇ · Հիմայ ինչ որ Գրիգոր իր վրայովը գրուեց նէ, ձեզմէ ալ չեմ երկնչայիր ես Ե՛ղիսա ու Երմ՛նդ՝ որ դուք ալ ունեցած չըլլաք աս կերպ բաները ։ Դուք զանազան ժամանակներ տրտմութիւն զգացիք ինծի անհնազանդ ըլլալնուդ համար ան պատճառաւը, որ վախցաք իմ սըրդողելէս՝ ու իմ ձեզի խոստացած պատիժէս · եւ գիտեմ որ՝ աս եղած էր գլխաւոր կամ դուցէ մի միայն պատճառը ան ձեր տրտմութիւն զգալուն ։

Հիմայ դուք ինքիրէննուդ գիտէք՝ որ կրնաք աս տեսակ տրտմութիւն ու-

նենալ , և տակաւին միշտ ինծի ան-
հնազանդ ըլլալը ուզել՝ երբոր իմ
պատուիրած բանս ձեր հաճութեանը
ու կամքին դէմ եղած ըլլայ :

Դուք կընաք ատ տեսակ տրամու-
թիւն մը քաշել , և տակաւին ուզել
նորէն նոյն բանը ընել · մանաւանդ
թէ որ կըխորհիք՝ որ ես ան ձեր ը-
րածը չի պիտի գիտնամ :

Ատ տեսակ տրամութիւնը՝ ինչպէս
դուք կըտեսնաքկոր , շատ տարբեր է
ճշմարիտ Ողջումէն :

Գրիգոր · Բայց մա՛յր՝ յանցա՜նք է
մի Աստուծոյ բարկութենէն և իրեն
մեղքի դէմ խստացած պատիժէն
վախնալը :

Նազէլա · Մա՛յր՝ ես ալ ատ բանին
վրայ կըխորհէիկոր :

Մայր · Տղա՛քս՝ ատ բանը յանցանք
չէ :

Թէ որ յանցանք մը ըլլար ատանկ
վախ ունենալը , Աստուած մեզի Սուրբ
Գիրքին մէջ այսչափ չէր զգուշցեր՝

որ մեղքի դէմ էր խոստացած պատի-ժէն փախչինք ։ Ինքը մեզ կըզգուշա-ցունէ անկէց փախչիլ, անոր համար որ ետքը ան ձեզ՝ քեզ Գրիգոր, քեզ Ս՛ղիսա, քեզ Ս՛րմոզ, Թշուառու-թեան մէջ կըձգէ, ու գէշին գէշը կընէ յաւիտեանս ։ Ինքը ձեզի կըս-տիպէ՝ որ մեղքէ ետ կենաք, զըղջաք մեղքերնուդ վրայ. յոյսերնիդ Քրիս-տոսի վրայ դնէք, որն որ ծայրագոյն Առաջնորդ ու փրկիչ մընէ՝ մեղքե-րուն ապաշխարութիւն ու թողութիւն տալու համար. և իր օրինակին հե-տևիք՝ Աստուծոյ կամքը ընելովնիդ, որ կարենաք երկինքը երթալ, և ան-տեղ յաւիտեանս երջանիկ ըլլալ ։

Ինքը իրաւցընէ ասանկ խրատներ չէր իտար, թէ որ յանցանք ըլլար ձեզի մեղքերնուդ համար տրտում ե-ղած՝ ու անոնց վրայ զղջում ըրած առեննիդ ձեր վրայով խորհիլը, ձեր նեղութենէն խալըսելուն վրայով՝ ու

ձեր մասնաւոր քաղաքութեանը վրայով խորհելը :

Բայց ինչ բան որ ես ձեզի ջանացի սորվեցունել , աս է որ՝ աս կերպ բաները խորհելով տրտմութիւն մը ունենալէն 'ի զատ , մէկ ուրիշ կերպ տրտմութիւն մը ունենալ շատ հարկաւոր է :

Թէ որ ձեր ըրած մեղքերուն վըրայով եղած տրտմութեանը պատճառը միայն պատիժին վախն է նէ , յայտնի է որ դուք ճշմարտապէս զղջում չէք ըրած մեղքերնուդ համար : Հապա ձեր զղջումը պէտք է որ ուրիշ կերպ և էվելի զօրաւոր պատճառներէ յառաջ գայ :

Դիցուք թէ՝ Գրիգորը ճամբան մէկ աղքատ պզտի տղայ մը գտնայ՝ անօթի ու մրսած , որ հայր ու մայր կամ բարեկամ մը չունենայ իր վրան հոգ տանելու : Նաև դիցուք թէ՝ ես Գրիգորին զրուցեմ , որ ինքը ան որբ տղան առնէ մեր տունը բերէ , և ին_

քը անոր վրայ հոգ տանի՝ և հայրու-
թիւն ընէ անոր ։ Սեպենք որ՝ Գրի-
գոր ալ քեռւին իրեն տրւած ստակին
մէկ մասը առնէ , ու ան պզտի տղին
համար հանդերձ շինէ՝ ու գիրքեր առ-
նէ , և բոլոր ան տղին աղէկ կերպով
զարգանալուն ու մխիթարութեանը
հարկաւոր եղածները առնէ ։ Ըսան-
կով ան պզտի տղան շատ երջանիկ
ըլլայ , մեր հետը բնակելովը ։ Եւ
Գրիգորին ալ մեծ բերկրութիւն ու-
նենայ ան Թորոսին (Գիտցուք թէ ա-
սանկ ըլլայ իր անունը) աղէկ վարք
ունենալուն վրայ , և իր զրուցածին
հնազանդ ըլլալուն վրայ ։

Ես Գրիգորին զրուցեմ որ , նայի՝
ինքը թէ կրնա՞յ մի կառավարել Թո-
րոսը , և աս մասին մէջ ալ անոր հայր
ըլլալ ։ Գրիգոր ալ աս գործին հաճի ,
և ան բանին ձեռք զարնէ մէկ մեծ
հաստատուն մտադրութեամբ մը ։
Բայց ժամանակ ըլլայ որ , Գրիգոր
խոստացած ըլլայ Եղիսային ու Երմո-

դին և ան Թորոսին, որ ինքը անոնց ամէնուն մէկ նոր պատկերազարդ գիրք մը պիտի ցուցընէ գալու շաբաթ օրը կէսօրէն ետքը, որ պարապ ժամ ունին. և ապսպրէ որ մինչև ան օրը ամենևին ան գիրքին իրենք ձեռք չի դըպցունեն։ Աւ որովհետև ինքը Գըրիգոր գիտէ որ Թորոսը շատ հետաքրքրութիւն մը ունի պատկեր տեսնալու, և շատ անգամ ալ վնաս ըրած է անոնց. և որ ինքը անհնազանդ եղած է գիրքերը ձեռք առնելով որ ժամանակ որ իրեն արգելած էր, հիմայ Գրիգոր նորէն կըզըրուցէ Թորոսին Թէ՝ «Ան նոր պատկերազարդ գիրքը չի պիտի առնէ գրատունէն. և Թէ որ առնելու ըլլայ նէ՝ ան օրը իրեն երկու անգամին եղած կերակուրը միայն ցամաք հաց ու ջուր պիտի ըլլայ»։

Գ․անք՝ որ հիմայ Թորոս ան միջոցներուն մէկ օրը մինակ եղած ըլլայ ան պատկերազարդ գիրքին եղած տեղը։

Ինքը մտմտայ թէ՝ ինչ զըւարճալի ժամանակ մը կրնայ ունենալ ան պատկերները տեսնալու, նաև շատ փափաքի՝ որ անոնք տեսնայ: Եւ աս ատեն ինքը մտմտայ ցամաք հացին ու ջուրին վրայ՝ որ բոլոր օրվան իր կե-րակուրը պիտի ըլլայ թէ որ ան գիր-քին ձեռք զարնէ նէ: Ասանկ խորհե-լով ինքը աս բանը չուզէ ընել՝ գիտ-նալով որ երկըվան սեղանը ազնիւ կերակուրներ պիտի ըլլայ՝ կարկան-դակ՝ և անուշեղէն բաներ, որ ինքը շատ կըսիրէ: Ետքէն ա՛ս ալ մտմտայ թէ՝ գիրքը առնելովը յանցանք գոր-ծած պիտի ըլլայ, գիտնալով որ ինքը առաջուց վնաս ըրեր էր ուրիշ գիրքի մը պատկերներուն, և կարելի է որ հիմայ աս գիրքին ալ վնաս կընէ. ո-րուն համար ինքը լսած ալ ըլլայ թէ՝ ան գիրքը շատ ստակի արժէք ունի: Եւ աս բաներէն ետքը միտքը բերէ թէ՝ ինտո՛ր Գրիգոր իրեն բարիքներ

ըրած ունի , և Թէ՝ արժան է որ ինքը անոր հնազանդ ըլլայ ։

Եւ աս բանին վրայ ինքը խորհելէն ետ չի կրնար կենալ ։ Քանզի ներսի-դիէն իր խղճմտանքը յայտնի կըզգու-ցէ իրեն՝ Թէ Գրիգոր աղէկ ըրաւ՝ որ ան գիրքը իրեն արգիլեց՝ որ չառնէ , և որ՝ շատ աղէկ պիտի ըլլայ , որ ին-քը ամենուն հետ մէկտեղ ան գիրքը տեսնայ՝ ո՛ր ատեն որ Գրիգոր ալ բա-ցատրելու կըլլայ իրենց ան պատկեր-ներուն վրայով ։

Բայց գա՛նք որ՝ իր հետաքրքրու-Թիւնը եկեր լօք շատցած ըլլայ ան գիր-քը տեսնալուն բաղձանքովը ։

Ուստի ա՛լ իր խղճմտանքին զըրու-ցած բանին չի նայի Թէ՝ պէտք է իրեն որ Գրիգորին հնազանդի ։ Հապա առ-նէ ան գիրքը , ու վար նըստի կրակին քովը մէկիկ մէկիկ ան պատկերները նայելու ։ Գիրքն ալ անանկ մեծ է , որ ինքը աղէկ մը անիկա բռնելու ճարպիկուԹիւն չունի ։

Հիմայ գիրքը ձեռքէն իյնայ կրակին մէջը , և անիկա դուրս հանելու կրնալէն առաջ շատ մը էրի , ու ան պատկերներէն շատը աւրուի՝ անպիտան ըլլայ . և մնացածներուն ալ մէյմէկ քիչ վնաս ըլլայ :

Աս միջոցին Գրիգոր ալ ներս մտնայ :

Ու հիմայ Թորոսը բոլորովին շփոթութեան ու խռովութեան մէջ ըլլայ . իր ըրածը ինքը խոստովանի , և իր աչվըներէն արցունք թափելով դրուցէ թէ ի՛նչպէս տրտում է , ինչո՛ր շատ տրտմութիւն ունի ինքը՝ ան բանը պատահելուն վրայ :

Հիմայ դիտցուք թէ տը՛ղաքս , ան Թորոսը միայն անոր համար տրտմութիւն ունենայ՝ որ կըտեսնայ թէ Գըրիգոր իր վրայ սրդողած է . և որ՝ ինքը մինչև իրիկուն միայն ցամաք հաց ու ջուր պիտի ունենայ , և չի պիտի կրնայ վայելել իրիկվան ան ազնիւ

կերակուրները և անուշեղէն բանե-
րը :

Ըսենք թէ իր խորհիլը և վախնալը միայն պատիժին համար ըլլայ . ան միայն ըլլայ իր տրտմութիւն ունենալուն պատճառը : Ինքը սոր համար տրտում չըլլայ՝ որ յանցանք գործեց անհնազանդ գտնըվելովը Գրիգորին մէկ աղէկ ու արդար պատուէրին , որ իրաւունք ունէր ան հրամանը ընելու իրեն , և որ՝ այնչափ բարերարութիւն ալ ըրած էր իրեն : Ինքը չի տրտմի ան իրեն գործած թշուառութեանը վրայ՝ որ Գրիգոր պիտի զգար սաստիկ մէկ մեծագին գիրքի մը վնաս եղածը տեսնալով : Ինքը տրտում չըլլայ ան ձախորդութեանը և ան բոլոր տղոցը յոյսերնին զրկըվելուն վրայ և իրենց բաղձանքը կորսընցընելնուն վրայ՝ որ կուզէին ան գեղեցիկ պատկերները նայելու : Ինքը տրտում չըլլայ սաստիկ ինքըզինքին ալ և ուրիշներուն ցուցընելուն վրայ իր մէկ անհը-

նազանդ ընաւորութիւն ունենալը՝ որ մեղք մըն է. ուն որ ինքը առաջ անգամ մը ցուցուց, և կըկարծըվի որ ինքը նորէն պիտի ընէ շատ անհընազանդութիւններ։ Ինքը տրտում չըլլայ անոր համար՝ որ մէկ չար օրինակ տըւող մը եղաւ մէկալ տղոցը, և որ կարելի է թէ անոնք ալ անկէց պիտի սորվին շատ մեղքեր գործելը, և իրենց մօրը ու վարժապետին պատուէրներուն անհնազանդ ըլլալը։ Հապա ինքը միայն անոր համար տրտում ըլլայ՝ որ բոլոր օրը իրեն կերակուր ցամաք հացէն ու ջուրէն 'ի զատ ուրիշ բան պիտի չըլլայ, և պիտի կորսընցունէ ան կարկանդակը ու անուշեղէն բաները։

Գանք որ՝ հիմայ քեզի հարցունեմ Գրի՛գոր, դուն ի՞նչ պիտի խորհիս շատ մէկ անհնազանդութեան գործքի մը վրայ, և շատ մէկ մեծագին գիրքի մը վնասելուն համար եղած ա՛ս տեսակ տրտմութեան վրայ։

Գրիգոր · Պէտք է որ զրուցեմ հրա- մանքնիդ մայր · ես կիմանամ՝ որ ալ ասանկ տղայ մը՝ որուն համար որ ես այսչափ աղէկութիւններ ըրի, անիկա շատ մէկ չար տղայ մըն է՝ և շատ ալ ապերախտ է ինծի իրեն վրայ ըրած բոլոր իմ բարերարութիւններուս դէ- մը :

Երմոզ · Ես անոր լման մէկ շաբաթ մը կերակուրի տեղ միայն ցամաք հաց ու ջուր կուտամ :

Եղիսա · Ես աս կերպ բան մը չեմ ըներ · հապա իսկոյն անիկա տունէն դուրս կըհանեմ, և ալ անոր վրայ հոգ չեմ ըներ :

Մայր · Ե՛րմոզ՝ Ե՛ղիսա, ձեր զրու- ցած խօսքին մէջը յայտնի կերեւայ- կոր՝ որ դուք աղէկ բնաւորութիւն մը չունիք ներսիդինիդ :

Ան տղան իմ օրինակի համար ը- սած դիպուածովս՝ սեպենք որ, մեծ յանցանք ըրաւ · բայց կարելի է որ անկէց ալ էվել շատ գէշ բան մը ը-

նէ ։ Ու իմ աս կերպ պատմութեանս նպատակը սոսկ ան տղին գիրքը առնելուն վրայ կամ իրեն անհոգ ըլլալուն վրայ , և ան եղած վնասներուն վրայ չէր , որ դուք միտքերնիդ աս բաներուն վրայ բերիք ։ Հապա՝ ես աս կերպ պատմութիւն մը ընելովս ձեզի , ուզեցի որ նայիք դուք՝ թէ ան տղան ինչ տեսակ տրտմութիւն ունեցաւ . որ ասով դուք կարենաք տեսնալ՝ թէ ինտոր բոլորովին Անձնասէր Տրտմութիւն մըն էր անոր ունեցածը . և գիտնաք թէ՝ ան կերպ տրտմութիւնը իր ներսի զգացմանը մէջ մէկ աղէկի փոխվիլ մը չի ցուցըներ ։ Ան տրտմութիւնը չի ցուցըներ թէ , ուրիշ անգամ աղէկ և վայելուչ կերպով պիտի ընէ ինքը՝ երբոր պատեհութիւն ունենայ՝ և երբոր կարծիք չունենայ որ ըրածը պիտի յայտնըվի ։

Ու հիմայ դուք ամէնքդ ասանկ անձնասէր տրտմութեան մը անպի-

տան և անօգուտ ըլլալը հասկըցաք , և ինքնիրենինուդ մէկ հաստատ տհաճութիւն մը ցուցըցիք անոր վրայ : Եւ արդարև արժան է՝ որ դուք աս կերպ բանի վրայ տհաճութիւն ցուցընէք : Բայց որ՝ կը վախնամ թէ Երմոզն ու Եղիսան՝ ան պզտի տղին հետ խստութեամբ պիտի վարուէին , թէ որ անիկա իրենց հոգողութեանը տակ ըլլար նէ :

Վերջապէս՝ սիրելի զաւկըներս , բոլոր աս զրուցած խօսքերուս վրայ դուք աղէկ մը մտմտայէք , և հասկըցէք՝ որ ձեր ըրած սրտմտութիւնը Անձնասիրական է , թէ որ մեղքերնուդ համար սրտմտութիւն քաշած ատեններնիդ՝ միայն Աստուծոյ ան մեղքերուն դէմ խոստացած պատիժին նայելու ըլլաք նէ :

Ասանկ մէկ սրտմտութիւն մը չէք ցուցըներ , որ ձեր նեղսրտին աղէկէ դառնալու մէկ փոփոխութիւն մը կայ : Քանզի՝ թէ որ Աստուած մեղքի դէմ

պատիժ խոստացած ըլլար , կամ թէ որ ձեզի կարելի ըլլար հաւատալ թէ՝ ինքը ընաւ մեղքերնիդ չի պիտի իմանայ , ալ այս կերպ Անձնասիրական տրտմութիւնը ձեզի մեղք գործելէն չի պիտի զգուշացունէր :

Այսչափ մեր խօսակցութիւնը ալ սովորականէն շատ երկար եղաւ : Վաղը իրիկուն նորէն աս նիւթին վրայով կըխօսինք :

ԳԼՈՒԽ. Ը:

Շատ անգամ մեղք մը խոստովանելը, և ան ըրած բանին յանցանք ըլլալը իմանալը՝ առանց ճշմարիտ Զղջման եղած կըլլայ : Ճշմարտապէս եղած Զղջումը՝ մեղքը մէկդի ձգելու, և զԱստուած սիրելու՝ ու անոր հնազանդելու համար աստուածաշնորհութենէն եկեր բան մըն է :

Անդր. Գրիգո՛ր, ան տղան՝ որուն համար որ կարծէիք ունէինք թէ անցած շաբթու քու դմելինդ գողցեր էր, այսօր անիկա հոս եկաւ օրհասական, ու ետ բերաւ ան դմելինը :

Գրիգոր. Ա՛յդ խոստովանեցա՞ւ որ ինքը գողցեր էր անիկա :

Անդր. Այո՛ խոստովանեցաւ : Ըսաւ որ ինքը շատ տրտմութիւն զգացեր էր անիկա գողնալուն համար, և կըյուսար որ ես թողութիւն տամ իրեն, և մէկու մը չի զրուցեմ ան բանին վրայով :

Երուանդ · Աղէկ · կարծեմ թէ մայր՝ ան տղան խնկապէս զղջայ իր ըրածին վրայ ։

Մայր · Հաստատ չեմ կրնար զրուցել թէ չի զղջայ · բայց շատ երկբայութիւն ալ ունիմ անկէ ատ բանին վրայով ։

Գրիգոր · Ինչու մայր ։

Մայր · Անոր համար որ՝ մեղքի խոստովանութիւնը չի ցուցըներ միշտ՝ թէ ան իր մեղքը խոստովանող մարդը ճշմարտապէս զղջում ըրած ըլլայ անոր վրայ ։ Նոյն կերպով առաջ ալ ես աս տղէն իր յանցանքը խոստովանիլը լսեցի ։ Երբոր ինքը՝ ուրիշներուն ի՛նչ աչքով իր վրայ նայելու կերպէն կիմանայ թէ իր վրայով կասկած ունին , և կամ իր ըրած բանին յայտնի ըլլալը շատ հաւանական է , կըսկըսի ալ՝ ան բանին վրայ խորհիլ թէ ինչ պիտի ընէ ։

Երբեմն՝ ինչպէս գիտեմ ես , անիկա կըհաստատէ իր մտքովը՝ թէ բանը

բոլորովին ուրանայ . և ան կերպով կըյուսայ որ՝ իր ստութիւնը զինքը ապահով կընէ : Ուրիշ ատեն ալ կըվախնայ թէ՝ աս կերպով չըլլար , իր ստութիւնը կըյայտնըվի . անոր համար իր յանցանքը կըխոստովանի , որպէս թէ ասիկա պատիժէն փախչելու մէկ ճամբայ մը կըլլայ իրեն :

Հիմայ թէ որ այսպէս խորհեցաւ ու զգաց իրեն ասոր հոս գալուն ատենը նէ , և անանկով խոստովանեցաւ որ ինքը ան զմերլինը գողցաւ , ձեզի ամէննուդ յայտնի է որ՝ անիկա իր մեղքին վրայ ճշմարիտ Զղջում ըրած չէ : Ոչ կերպով անոր վրայ աղէկի փոխվելու նշան մը չեղաւ . անոր վրայ չերևցաւ անանկ փոփոխութիւն մը , որ իրեն օգուտ ընէ ալ անկէ ետև գողութիւն ընելէն զինքը զգուշացունելու :

Աշկ․ Բայց մայր , հրամանքդ մեզի սորվեցուցիր որ՝ ընաւ պէտքը չէ մեզի ուրանալ մեր ըրած յանցան-

քը , հապա պէտք է որ անիկա շուտով հրամանքիդ խոստովանինք :

Մայր · Նման ըսի աղջիկս · և արժան է որ նման ընէք դուք : Աղէկ ըրաւ ան տղան , որ այսօր եկաւ օրհասրակէն՝ նոյնպէս խոստովանեցաւ իր յանցանքը :

Ճշմարիտ Զղջումը ամէն ատեն ձեզի պիտի առաջնորդէ յանցանքնիդ խոստովանելու ան մարդուն՝ որուն որ դուք անհնազանդ եղաք , կամ որուն դէմ որ դուք մեղք գործեցիք նէ : Բայց կըլլայ որ դուք աս խոստովանութիւնը կընէք՝ և Ճշմարիտ Զղջում չէք ունենար , ինչպէս աս կերպ ըլլալ հաւանական է ան տղին խոստովանութիւնը , որն որ այսօր կէսօրէն հոս եկաւ :

Ան շարժառիթները կամ պատճառներըն որուն համար խոստովանանքը կըլլըլի , կըցուցընեն թէ՝ արդեօք ան խոստովանութիւնը Ճշմարիտ Զղջումէն յառաջ կուգայ՝ թէ չէ :

Ես հիմայ միայն թէ տը՛ղաքս առ կը-
խորհիմ, որ դուք շատ անգամ յայտ-
նեցիք ինծի ձեր ըրած յանցանքը ա-
նո՛ր համար որ՝ կըվախնայիք թէ ես
ան բանը անշո՛ւշտ պիտի իմանամ, և
անոր համար որ՝ կուզէիք դուք թէ ան
ըրածնիդ խոստովանելով մէկ անքա-
սիր պարծանք մը ունենաք ։ Խորհե-
ցաք ալ նաև, որ ան խոստովանիլը
շատ թեթև պիտի ընէ ձեր պատիժը,
կամ գրեթէ բոլորովին պատիժէն ալ
ազատ պիտի ընէ ձեզ ։ Ու երբեմն ալ՝
երբոր ան բանին յայտնի ըլլալուն մէկ
վախը որ չունէիք, խղճմտանքնիդ
ձեզ անհանգիստ ըրաւ ։ Գիտէիք որ
յանցանք գործած էք, և ան պատճա-
ռաւ թշուառութիւն կըզգայիք ներ-
սերնիդ ։ Կըխորհէիք որ ձեր ունեցած
թշուառութիւնը պիտի նուազի՝ թէ
որ յանցանքնիդ խոստովանելու ըլլաք
նէ ։ Ու գրեթէ միտքերնուդ կանցնէր
որ՝ յանցանքնիդ պիտի մէկդի երթայ
անիկա խոստովանելովնիդ, և թէ՝

գրեթէ ես ձեր վրայ անանկ համա-
րում մը կունենայի՝ ինտոր որ ձերին
յանցանք չըրած ատենը կունենամ նէ։

Հիմայ թէ որ դուք միայն աս պատ-
ճառներուն համար խոստովանեցաք
ձեր ըրած յանցանքը նէ, ան խոս-
տովանութիւնը մէկ ճշմարիտ Զղջու-
մէ մը յառաջ եկած չեղաւ, և դուք
ալ գիտէք որ այնպէս է։

Գորէգոր. Այո՛՝ կընայիմ որ հրա-
մանքդ մեր ներսի զգացումներուն
վրայով շատ աղէկ տեղեկութիւն ու-
նիս. և կընայիմկոր ալ, որ ճշմարիտ
Զղջումը էվելօք մէկ երևելի բան
մըն է եղեր։

Ա՜ոյր. Իրաւ է աս տըղաս. և կու-
զեմ որ դուք ամէնքդ ալ իմանաք՝ որ
աս ասանկ է։ Ես իրիկվան զրուցած
բանս ձեզի ցուցընել մըն էր, որ-
պէս զի դուք կընաք որ մեղքերնիդ
խոստովանիք Աստուծոյ, և աս ընելու
ատեննիդ կընաք որ իմանաք ձեր յան-
ցաւոր ըլլալը Աստուծոյ առջևը, և

տակաւին ճշմարիտ . Օղջում չէք ունենար ձեր սրտերուն մէջը ։

Կարելի է որ՝ դուք ամէն աս բաները բոլորովին կընէք ան պատիժին վախէն՝ որն որ Աստուած խոստացեր է մեղքին դէմ ։ Դուք կըյուսաք որ մէկ կերպով մը կամ ուրիշ կերպով մը ձեր խոստովանանքին պատճառովը Աստուծոյ ձեր վրայ ունեցած սըրդողկութիւնը պիտի քիչնայ , և թէ անով իրեն ձեզի տըւած պատիժն ալ պիտի քիչնայ , կամ գրեթէ ամենևին չի պիտի պատժէ ձեզ ։ Մեղքը՝ որ Աստուծոյ կըխոստովանիք ոչ ուրիշ պատճառներու համար՝ հապա միայն աս բաներուն համար նէ , ան խոստովանութիւնը չի ցուցըներ որ ձեր ներսի զգայութիւնները աղէկ փոփոխութիւն մը ունին Աստուծոյ վրայով , կամ թէ դուք Աստուած էվելօք պիտի սիրէք , կամ ալ առջինէն աղէկ կերպով անոր պիտի հնազանդիք ։ Աստուած ձեր սիրտերուն կընայի ·

ի՛նքը գիտէ ձեր ամէն խորունկ խորհուրդները ու զգացումները ։ Դուք բան մը անկէց չէք կրնար ծածկել ։ Թէ որ մեղքերնիդ իրեն կը խոստովանիք , ի՛նքը գիտէ ի՛նչ պատճառի համար ըլլալը ան ձեր խոստովանանքը ։ Չէք կրնար դուք անիկա խաբել , ինչպէս որ ատեն ատեն իս կը խաբէք նէ ։ “Պահվըտելու տեղ մը չի կայ անոնց՝ որոնք որ անիրաւութիւն կը գործեն” ։ (Յոբ. ԼԴ. 22 ։) “Աման զի զի Տէրը ամէն սիրտերը կը քննէ” ։ (Ա՝ Մնաց. ԻԸ. 9 ։)

Աս խօսքերը դուք միտքերնիդ բերէք սիրելի՛ տղաքս , և աս ալ թէ՝ մեղքի խոստովանանքը որ Աստուծոյ կընէք՝ որչափ անթերի և անպակաս եղած ըլլայ , թէ որ անիկա սոսկապէս պատիժին վախուն համար է նէ՝ ան խոստովանութիւնը մէկ ճշմարիտ Զղջումէ մը եղած չէ ։ Պէտք է որ՝ ան խոստովանութիւնը մէկ ուրիշ կերպ ու երևելի պատճառներէ եղած ըլ-

լայ, ինչպէս ասկէց ետև ես ձեզի պիտի ցուցընեմ:

Գրիգոր. Մա՛յր, ուրիշ սուտումուտ զղջման տեսակներ կա՞յ մի:

Մայր. Գրիգո՛ր, աս հարցմունքիդ ես պատասխան տալէս առաջ՝ քեզի բան մը պիտի հարցունեմ: Գիտես որ ինտո՛ր հիւանդ էիր դուն անցած տարի. և մենք ամէնքս կըխորհէինք որ դուն պիտի մեռնիս. դուն ալ ինքիրմէդ սաստիկ կըմտմըտայիր: Միտքդ կուգա՞յ մի՝ որ դուն ինտո՛ր տրտմութիւն ունիմ՝ կըսէիր ինծի, Աստուծոյ դէմ մեղք գործած ըլլալուդ համար:

Գրիգոր. Միտքս կուգայ մա՛յր, և ա՛ն ալ թէ՝ ինտո՛ր ես անատեն Աստուծոյ խոստմունք ըրի իմ աղօթքներուս մէջ, որ եթէ ինքը իմ կեանքս բաշխէ՝ ես ա՛լ մեղք գործելը մէկդի պիտի ձգեմ, և պիտի սիրեմ ինքը՝ ու հնազանդիմ իրեն:

Մայր. Անատենը կարծեցի՞ր՝ որ

դուն մեղքիդ վրայ մէկ ճշմարիտ զղջում մը կընէիրկոր ։

Գրիգոր ։ Կարծեցի մա՛յր ։

Մայր · Ի՞նչ պատճառի համար անանկ կարծեցիր ։

Գրիգոր · Ինծի այնպէս կերեւար թէ զղջացի · քանզի զօրաւոր առաջադրութիւն մը ըրի՝ որ ապագայ կեանքիս մէջ զԱստուած սիրեմ ու անոր հնազանդ ըլլամ ։

Մայր · Բայց հիմայ ան առաջադրութեանդ վրայ ի՞նչ կըխորհիս տղա՛ս ։

Գրիգոր · Ա՜խ մա՛յր , ո՛րչափ շատ անգամ ես ան ըրած խոստմունքս կոտրեր եմ ։ Սակայն ես ան խոստմունքը միայն անոր համար ըրած եղայ , որ շատ կըվախնայիկոր թէ՝ պիտի մեռնիմ ես ։

Մայր · Թէ որ ա՛ն էր միայն պատճառը՝ որուն համար որ դուն ան խոստմունքը ըրիր , ուրեմն չերեւար՝

որ դուն մեղքերուդ վրայ մէկ ճշմա-
րիտ Զղջում մը ըրած ըլլաս ։

Ճշմարիտ Զղջումը տարբեր բան մըն է մէկ սուտ զօրաւոր առաջադրութիւնէ մը կամ դիտաւորութիւնէ՝ որն որ դուք կընէք , մեղանչելը մէկ դի ձգելու և զՅիսուսով սիրել սկսելու ու անոր հնազանդելու համար ։

Սանկ մէկ առաջադրութիւն մը կրնայ ըլլալ մեղքին ինչ ըլլալը սրտածուն ու իրապէս չի տեսնալով ։ Ան մարդը՝ որ կընէ այն առաջադրութիւնը , կարելի է չի գիտի դեռ թէ՝ ինքը մէկ յանցաւոր մեղաւոր մըն է Աստուծոյ առջևը ։ Կարելի է որ անիկա չի գիտի տեսնայ այն զինքը դատապարտող օրէնքին սուրբ՝ արդար ու աղէկ ըլլալը ։ Կարելի է որ անիկա չի գիտի իմանայ իր ըրած մեղքին գէշութիւնը , որ ինքը գործած է անանկ մէկ Տէրի մը դէմ , որն որ իրաւունք ունի պահանջելու այն իր կատարեալ սէրը և դէպի իրեն եղած հնազանդու-

թիւնը , և որ՝ ինքը այնչափ քաղցրութիւն ու երկայնմտութիւն ցուցըցեր է անոր : Կարելի է որ ինքը չի պիտի զգայ՝ թէ իր սիրտը Աստուծոյ հակառակ է : Կարելի է որ անիկա չի պիտի իմանայ իր կարօտութիւնը , յանցանք ունենալը և կորուստը ու ապագայ թշուառութիւնը , անանկ որ՝ պէտք էր որ ինքզինքը սուրբ Աստուծոյ ձեռքին վրայ ձգէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը , և մի միայն ան փրկիչին վրայ ապաւինելովը իր մեղքերուն թողութեանը համար և Աստուծոյ հետ հաշտուելուն համար : Կարելի է որ մէկ քանի ուրիշ զգացումներ , մէկ քանի ուրիշ շարժառիթներ իրեն ճամբայ բացին ան առաջնորդութիւնը ընելու որ ինքը կըկարծէ թէ ան ընելով Աստուծոյ վրայ սէր ու հնազանդութիւն ձգելու սկիզբը մը եղաւ իրեն : Բայց ինչպէս և իցէ՝ ան զգայութիւնները թէ որ իրենց մէջը չունենան ան մեր առջի ըսած զգայու-

թիւնները ու շարժառիթները նէ , ան առաջադրութիւնը ճշմարիտ Օղջումով եղած չէ : Եւ ահա աս նիւթին վրայ խաբուելու մեծ վտանգ մը կայ մարդոց : Դուն իրաւունք ունիս Գըրիգոր , որ կը վախնաս թէ՝ խաբուեցար ան առաջադրութեանդ նայելով , որն որ հաստատեցիր հիւանդ եղած ատենդ :

Եւ առողջութեան ատենդ ալ խնքզինքդ աղէկ մը քննելու մեծ կարօտութիւն ունիս , որ նայիս թէ սիրտդ քեզ չի խաբէ : Քանզի Աստուածաշունչը մեզի յայտնի կըզգուշէ թէ՝ "Ամէն բանէն աւելի (մարդուն) սիրտը մութ բան մըն է". (Երեմ. ԺԷ. 9 :)

Ըրմոզ՝ Ես կուզեմ հիմայ քեզի խնդիր մը հարցունել : Երբեմն երբոր դուն յանցանք գործեցիր , ու վախցար իմ սրդողելէս նէ , դուն միտքէդ չանցուցի՞ր մի շատ հաստատ կերպով , որ մէյմալ բնաւ դուն անանկ բան մը չի պիտի ընես :

Եդմոնդ · Այո՛ մայր՝ շատ անգամ :

Մայր · Ի՞նչ կերպ զգացում ունե֊ցար դուն սաստիկ հաստատ խորհուր֊դեդ կամ առաջադրութենէդ ետքը :

Եդմոնդ · Շատ մխիթարութիւն զգա֊ցի ներսիդիս · քանզի ինծի անանկ ե֊րեւցաւ, որ ես բոլորովին ա՛լ մէկ ա֊ղէկ տղայ մը պիտի ըլլամ, ու անկէ ետեւ մէկ դէշ բան մը չի պիտի ընեմ :

Մայր · Զըգացի՞ր ներսիդիդ, որ դուն մէկ շատ աղէկ բան մը ըրած ե֊ղար՝ սաստիկ մէկ առաջադրութիւն մը ընելուդ համար :

Եդմոնդ · Մա՛յր՝ ինտո՞ր իմացար հրա֊մանքդ, որ ես աս կերպ զգացում ու֊նեցայ ներսիդիս : Քանզի ես հրա֊մանքիդ ամենեւին առիկա զրուցած չեմ :

Մայր · Նո՛յն ժամանակը՝ ճշմարտա֊պէս տրտմութիւն քաշեցի՞ր մի դուն յանցանք գործելուդ համար :

Եդմոնդ · Առջի բերանը տրտմու֊թիւն քաշեցի մայր՝ վախնալուս հա֊

մար որ հրամանքդ կիմանաս անիկա ։ Բայց առաջադրութիւն ընելէս ետ-քը կըխորհիմ որ ալ այնչափ տըրտ-մութիւն չըզգայի ։

Անյր. Աղէկ՝ Նըրմոզ, բայց ետքը դուն ի՞նչ կերպով ան քու ըրած ա-ռաջադրութիւնդ պահեցիր ։

Նըրմ. Կըպարտաւորիմ զըրուցելու մայր, որ անոնք շատ աղէկ կերպով չի պահեցի ։

Անյր. Ի՛նչ զաւակս, կըյուսամ որ դուն և մէկալ տղաքն ալ չէք մոռ-նար ինչ որ զըրուցելու եմ աս երեկոյեան մեր խօսակցութեանը վերջը. որ ա-սոնք են ։

Մե՛ղքէ մէկ դի կենալու ու զԱս-տուած սիրելու և անոր հնազանդե-լուն առաջադրութիւնները, ձեզի օգտակար չի պիտի ըլլան՝ թէ որ ա-նոնք յառաջ չի գան ձեր մեղքերուն վրայով եղած սրտառուչ մէկ Զղջու-մէ մը, գիտնալով որ յանցանք գոր-

ծած էք մէկ խմատուն՝ սուրբ ու բարերար Աստուծոյ դէմը :

Ան առաջադրութիւնները ձեզի օգտակար չի պիտի ըլլան , թէ որ դուք չունենաք նաև ներսիդինիդ մէկ հաստատ անկեղծ յոյս մը Յիսուս Քրիստոսի վրայ՝ որն որ ձեր մի միայն փրկիչն է . և թէ որ անոր վրայ չապաւինիք՝ թշուառ՝ յանցաւոր՝ դատապարտելի մեղաւորներուն պէս , որ կարենաք մեղքերնուդ ներողութիւն գտնալ՝ և Աստուծոյ աչքին հաճելի ըլլալ անոր միջնորդութիւնովը :

Ան առաջադրութիւնները ձեզի օգտակար չի պիտի ըլլան , թէ որ անոնք ձեր խելքովը եղած են նէ : Պէտք է որ՝ Քրիստոսի միջնորդութիւնովը Աստուծմէ խնդրէք , որ իր Սուրբ Հոգին ձեզի տայ , որ անով նորոգուիք , ու զօրանաք ան ձեր առաջադրութիւնները պահելու :

Ուրեմն «Անկէ ետև զօրաւոր եղէք Տէրոջմով՝ ու իր կարողութեանը զօ-

րութիւնովը ։” (Առակ. Զ. 10) ։ Նաև մ՛ալ կըյուսացվի՝ որ ան ձեր ըրած բարի առաջադրութիւնները չեն նմանիր առտըվան մշուշին՝ և կանուխ եկած ցօղին, որ (քիչ մը ժամանակէն ետքը) կանցնի”։ (Ովսէ. Զ. 4) ։

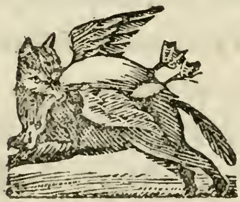

ՏԵՍԻԼ Թ.

Թէ որ մէկը ճշմարտապէս կը զղջայ մէկ մեղքի մը վրայ՝ անիկա բոլոր մեղքերուն վրայ ալ զղ-ջալ պէտք ընէ։ Ընդհանրականութիւն։ Յու-դայի օրինակը։

Մայր. Ներմոգ, գիտես որ ամիս մը առաջ ես քեզ չեխեցի ան մեծ պատ-կերազարդ գիրքը առնելուդ համար գրատունէն։ Կարծեմ մէյմալ դուն անոր ձեռք չի զարկեր։

Ներմոգ. Ոչ մայրս՝ չըրի։

Ներսէս. Բայց անիկա ասոր գըրա-տունին մէջի եղած թուղթերը կը-խառնըշտըկէրկոր։

Մայր. Տըղամ՝ դուն գիտես թէ ես ինչ նեղութիւններ քաշեցի անոնք կարգաւ մէկ մէկու վրայ դնելու ա-տենս։ Կըյուսամ որ դուն ան գրատու-նին մէջի շարված թուղթերը տակ-նուվրայ չըրիր։

Նշխօ · Իրաւ որ մայր՝ անիկա ըրաւ այս բանը · քանզի անոնք ամէնը դուրս էր հաներ՝ և կըխառնըշտըկէրկոր · որ անոնք նորէն կարգաւ շարելու համար շատ ժամանակ պիտի անցունես հրամանքդ ։

Մայր · Նրմա՛գ , ինտո՞ր հապա դուն կրցար այս բանը ընել , որ առաջուց ինծի զրուցեցիր թէ շատ տրտմութիւն ունեցեր էիր անգամ մը ան պատկերազարդ գիրքը վար առնելուդ՝ և ինծի անհնազանդ գտնըվելուդ համար ։

Նշխօ · Բայց մայր՝ հրամանքդ ինծի չարգիլեցիր , որ ես չառնեմ ան թուղթերը ։

Մայր · Ճշմարիտ է ատ՝ բայց երբ քեզ արգիլեցի որ ան պատկերազարդ գիրքին ձեռք չի զարնես նէ , պատճառներ ցուցըցի քեզի , որ ան խօսքերովս դուն կրնայիր իմանալ նաև չի մօտենալը ան գրատունին մէջի թուղթերուն ։ Ես զրուցեցի քեզի , որ

կուզէի թէ մանաւորապէս գրատու_
նին մէջը ամէն բան տեղնիտեղը կար_
գով պահվին · և որ՝ ատ քու ունեցած
հետաքրքրութիւնդ՝ որ կուզես ամէն
բաները խառնշտըկել ձեռք զարնե_
լովդ , ես վախցայ թէ՝ ինծի ցաւ պիտի
պատճառէ վնաս մը ընելովդ ։

Նուարդ · Մա՛յրս՝ շատ կըցաւիմկոր
որ ես ան թուղթերը դուրս հանեցի ·
իրա՛ւ որ սրտումեմ ըրածիս վրայ ։

Մայր · Բայց քու ա՛տ բանին համար
ունեցած տրտմութիւնդ քեզ պիտի
զգուշացունէ՞ մի , որ ա՛լ ձեռք չի
զարնես գրատանը մէջի եղած բանե_
րուն ։

Նուարդ · Կըյուսամ որ մա՛յրս՝ պիտի
զգուշացունէ ։

Մայր · Աղէ՛կ , պիտի տեսնանք · բայց
սորվէ՛ տղա՛ս ատ քու ըրածէդ , որ
մէկ մանաւոր կերպով յանցանք մը
ընելէն ետ կընասկոր կենալ , ու տա_
կաւին ճշմարիտ զղջում չես ունե_
նար ։

Թէ որ դուն ան պատկերազարդ գիրքը առնելովդ ինծի անհնազանդ ըլլալուդ համար աղէկ տեսակ տրտմութիւն մը ունեցած ըլլայիր նէ, դուն ալ ձեռք չի պիտի զարնէիր անտեղի Թուղթերուն ։

Ճիշտ աս կերպով ահա տղաքս, կարելի է որ կըդատըրէք դուք մէկ մասնաւոր մեղք մը գործելէն Աստուծոյ դէմ, և այնպէս պիտի կարծէք Թէ՝ Ճշմարտապէս Զղջում ըրած էք դուք ան մեղքին վրայ ։ Բայց Ճշմարիտ Զղջում չի կրնար ըլլալ աս, Թէ որ դուք ուրիշ կերպ բաներով նոյնպէս մեղքի մէջ յառաջանալու ըլլաք նէ ։

Թէ որ տղայ մը ուրիշ տեսակ զանազան բաներու մէջ իր հօրը կամ մօրը դէմ շարունակ անհնազանդ գտնըվի, բայց իր սովորած մէկ մասնաւոր բանին մէջ ըրած անհնազանդութենէն ալ ետ կենայ նէ, անկէց չերևար ան տղին նոյն մասնաւոր բա_

նին համար ըրած յանցանքին վրայ ճշմարտապէս զղջում ունենալուն փորձը ։

Անկէց 'ի զատ , քանի որ դուք ալ էվելի կըմեծնաք , ձեր յօժարութիւնը մէկ քանի բաներուն վրայ կըփոխվի ։ Օրօրինակ , հիմայ Երմոգին շատ դժարը կուգայ իր խաղալիկները ձգելը ։ Թէ որ ես մէկ պատճառով մը արգիլեմ անիկա որ չի խաղայ անոնց հետը նէ , ինքը աս բանը պիտի համարի մէկ խիստ պատուէր մը · և կըվախնամ որ էվելօք պիտի գրգռի ան իմ պատուէրս կոտրելու ։

Բայց սակայն՝ թէ որ մենք երկար կեանք ունենալու ըլլանք մինչև որ ինքը տասնըութը տարվան ըլլայ , և ալ արգիլեմ իրեն որ ան խաղալիկներուն հետ չի խաղայ , անատեն ամենևին իր անհնազանդ գտնըվելուն վըտանգ մը չըլլար · ինչու որ ալ իր սիրտը յօժարութիւն չունի ան բաներուն վրայ ։

Գանք որ՝ տասնըութը տարւան պատանիներն ալ ուրիշ անանկ բաներ ունին, որ այնչափ կըսիրեն՝ և կըբաղձան անոնց, ո՛րչափ որ Երմոդ հիմայ կըսիրէ իր խաղալիկները․ և զուցէ անատեն Երմոդ ալ նոյն բաները պիտի սիրէ էվելօք, անանկ որ իր մօրը հրաման ըրած ատենը որ մէկդի դնէ անոնք, դժուար բան մը պիտի ըլլայ ան իրեն, և ներսիդիէն պիտի յորդորվի ինծի անհնազանդ ըլլալու։

Ուստի տղաքս, պէտք է որ մեծ հոգ ունենաք, որպէս զի՝ ատեն մը ձեզի մեղք գործել տուող մէկ բանի մը փափաքը երբոր կորսընցունելու կըլլաք, և կընայիք որ ան բանը ձեր կամքովը մէկդի ձգելու պատրաստ էք, չըլլա՛յ թէ ան ժամանակը ներսիդինուդ խորհիք որ՝ դուք ա՛լ ճշմարտապէս Ողջում ըրիք ան ձեր գործած յանցանքին վրայ։ Վասնզի աս կերպ դիպուածի մէջ շատ մարդիկ՝ որ երբ ծերութեան մէջ կիյնան,

կամ իրենց վիճակին ու կացութեան մէջ մէկ փոփոխութիւն մը ոք կըլլայ ; ինքզինքնին կըխաբէին այսպէս կարծելով թէ իրենք ան իրենց առջի ատենվան գործած մեղքին յօժարութիւնը հիմայ կորսընցուներովնին՝ ան ապաշխարեցին ան մեղքին վրայ ; բայց անանկ չէ ։

Մեծցած մարդիկները շատ անգամ իրենց փափաքած բաները կըփոխփըխեն ա՛յնչափ՝ որչափ որ տղաքը կընեն , զանազան արտաքին պատճառներու համար ։

Մէկ մարդ մը՝ որ հիւանդութենէն իր սենեակին մէջ գոցված ըլլայ , և գիտնայ որ ինքը չի կրնար տունէն դուրս ելլալ , զուցէ պիտի խորհի որ՝ ինքը բոլորովին մէկդի ձգեց ան իր բաղձանքները Կիրակի օր զինետուններ երթալու , կամ սրճարանները նստելով նարտ խաղալու , և ուրիշ մարմնաւոր զըւարճութիւններ ընելու ։ Գուցէ նաև պիտի խորհի թէ ,

ինքը ճշմարիտ տրտմութիւն կամ զեղջ ունի անգամ մը աս բաները ընելուն համար ան Տէրունական Սուրբ օրերը ։

Բայց թող նայինք իր առողջութիւնը նորէն վրան գայ . անատեն պիտի տեսնըվի՝ թէ ան իր ըրած տրտմութիւնը ճշմարիտ է մի թէ չէ ։ Ասիկէց 'ի զատ ինտո՞ր կըհամարձակի ասանկ խորհիլ թէ ինքը ճշմարիտ Օղջում ըրած է , երբոր ան ատենն ալ իր հիւանդ եղած ժամանակը նըստած սենեակին մէջը բանը գործը նարտ խաղալ ըլլայ նէ Կիրակի օրը , որ ան սուրբ օրը էվէլօք արժան է Աստուծոյ օրէնքներուն վրայով խօսիլ , ու անոր Սուրբ Գիրքը կարդալ ։

Ամենևին մի մոռնաք տըղաքս , որ եթէ մէկ մեղքի մը վրայ ճշմարտապէս Օղջում ընելու ըլլաք նէ , նոյնպէս բոլոր մեղքերուն վրայ Օղջում պիտի ընէք ։ Ու որ՝ եթէ մէկ մեղք մը

մէկ դի ձգէք , ու բոլոր մեղքերը մէկ դի ձգելու համար՝ և Աստուծոյ ձեզմէ պահանջած բոլոր բաները ընելու համար ջանք մը ու խնդրուածք մը չընէք նէ , այլ մի մէկ մեղքը մէկ դի ձգելնիդ Օղջում ունեցած ըլլալնիդ չի ցուցըներ :

Աս իմ ստորագրած զղջումիս կերպը մէկ սուտ տեսակ զղջում մըն է , որն որ թէ մեծերուն և թէ տղոց վրայ շատ կայ · կըյուսամ որ աս իմ ըսածս միտքերնիդ պահելու պիտի աշխատիք :

Պետրոս · Մայր , ատեն ատեն ես յանցանք ընելէս ետքը՝ ինքըզինքիս վրայ շատ տհաճութիւն կունենամ : Կըխորհիմ ինքիրէնս թէ ես ինչ յիմար ու չար տղայ մը եղած եմ : Իսկ աս խորհուրդը իմ վրաս՝ թշուառութիւն զգալ կուտայ ճիշտ այնպէս՝ ինչպէս որ հրամանքիդ իմ վրայովս տհաճութիւն ունեցած ատենը ես թշուառութիւն կըզգամ նէ :

Սոյր․ Տէ՛ղաս՝ առիկա խղճմտանքին ի՞նչ ըլլալը կըցուցընէ ։ Ա՛յս կերպ զգացումները կըսուին Անձնանախատինք ։ Խղճմտանքնիդ ձեզի տեսնալ ու զգալ կուտայ ձեր յանցանքը , և անոր համար դուք ինքզինքնիդ կընախատէք նոյն կերպով՝ որպէս թէ մէկ ուրիշ մարդ մը ձեր յանցանքին տեղեկացած ըլլալով ան յանդիմանութիւնը կընէկոր ։

Գրիգոր․ Ա՞ս ճշմարի՞տ Զղջում է մի ։

Սոյր․ Ա՛ս ամէն անտեղ կըգտնըվի՝ ուր որ ճշմարիտ Զղջում կայ ։ Բայց աս կերպ զգայում կրնայ ըլլալ անտեղ՝ ուրտեղ որ ճշմարիտ Զղջումի պէս բան մըն ալ չի կայ ։

Ամէն մարդ՝ որ մեղքի մէջ զօրացած չէ , աս անձնանախատինքը խորունկ կերպով մը կըզգայ՝ երբոր իր խղճմտանքին արգիլած բանը ընելու կըլլայ նէ ։

Աս անձնանախատինքը արժան է՝

որ զիրենք ճշմարիտ Օղջման տանի ։ Որովհետեւ ատ կըցուցընէ թէ մեղքը ինչ մէկ սոսկալի ախտ մըն է, որ ինքիրմէն մեղաւորը ասանկ թշուառական կընէկոր՝ ինքը ինքըզինքին տանջողը ըլլալովը ։ Նա կըցուցընէ թէ՝ անոնք որ առանց Օղջումի կըմեռնին, եւ յուսահատութեան աշխարհը կերթան, իրենց քաշած չարչարանքներուն խիստ մեծ մասը իրենք ինքըզինքներնուն վրայ պէտի բերեն ։ Նա կըցուցընէ թէ ինտո՞ր սուրբ՝ արդար ու բարի է Աստուծոյ օրէնքը, որ մեղաւորները կըդատապարտէ ։ Քանզի աս օրէնքը անոր համար եղած է՝ որ աղէկին ու գէշին մէջը մէկ էական ու մեծ տարբերութիւն մը կայ ։ Եւ աս աղէկին ու գէշին մէջը եղած տարբերութիւնը մեղաւորին իրեն խղճմտանքը կիմանայ ու կըզգայ ։ Նա անձնանախատինքը կըցուցընէ թէ ինտո՞ր արժան է մեղաւորին որ մեղքէ ազատ ըլլալ ցանկայ, որ ինքը կարենայ նո-

րէն Աստուծոյ շնորհքին ու բարեկա-
մութեան մէջը գրուիլ: Բանզի թէ
որ ինքը իր յանցանքին մէջը այսչափ
գէշութիւն տեսնալու ըլլայ, որ ան
ինքզինքը նախատէ՝ և իր բրածին
վրայ ամըչկութիւն մը զգայ, և իր
աչքին առջևը ինքզինքը անարգ սե-
պէ նէ, հապա Աստուած ինչ պիտի
խորհի արդեօք իր վրան: Ինչպէս
պիտի երևայ ինքը անանկ մէկ Էա-
կի մը առջևը, որն որ կատարե-
լապէս մաքուր ու սուրբ է, և որ՝ ա-
նիկա միայն անհնարին ատելութեամբ
մը կընայի մեղքին վրայ:

Գանք որ՝ աս անձնանախատինքը
թէպէտ այնչափ լեղի ու վշտալի ալ
ըլլայ մարդուս վրայ, սակայն կրնայ
ըլլալ որ անոր հետ ճշմարիտ Զղջում
չըլլայ երբեմն մարդուս սրտին մէջը:

Զոր օրինակ Իսկարիովտացի Յու-
դա՝ ան չար ու ատելուխտ աշակեր-
տը, որ Քրիստոս մատնեց, ասանկ
անձնանախատինք մը ունեցած պիտի

ըլլայ մէկ շատ բարձր աստիճանի մը մէջ ։ Քանզի իր գործքը ցուցուց որ՝ սաստիկ անձնանախատինք մը ունեցաւ . որովհետեւ երբոր անիկա տեսաւ իր Տէրոջը ու Վարդապետին անարժան մատնութեան վախճանը, որ ան Քրիստոսը մահուան դատապարտեց, անատեն ինքիրենը զղջաց ։ Ինքը ներսիդին իմացաւ՝ որ իր ըրածը շատ գէշ գործ էր . ինքը աս բանին համար տրտում էր, և կուզէր չէր մատնած ըլլար Քրիստոսը ։ Բայց անիկա մէկ ճշմարիտ Զղջում մը չէր ։ Քանզի թէ որ ժամանակ ունենայի, դիւրութեամբ պիտի ցուցընէի ձեզի թէ՝ Սուրբ Գիրքին մէջ երկու տեսակ Զղջման վրայ խօսք կայ ։

Մէկը Յուդային ունեցածին պէս է, որ իր ներսիդին մէկ աղէկ դառնալու փոփոխութիւն մը չըլլար ։ Անիկա տրտմութիւն քաշեց ըրածին վրայ միայն անոր համար՝ որ ինքը ան ըրածէն ամօթ ու նախատինք զգաց իր

ներսիդէն , և սակայն Աստուծոյ արդար սրդողկութենէն անոր դէմ ։ Եւ չէ՛ թէ որ ինքը ըրած մեղքը իրապէս ատեց՝ ան մեղքին բուն ինքիրմէ ունեցած դէշութիւնը իմանալով ։ Եւ չէ թէ որ ինքը Աստուած սիրեց , ու որ անոր պատուէրներուն հնազանդիլ ուզեց ։

Միւս տեսակ զղջումը՝ որուն համար Աստուածաշունչին մէջը խօսուած է , անիկա է՝ որն որ ետքը ձեզի պիտի բացատրեմ ․ բայց հիմայ առջի տեսակին վրայ քիչ մըն ալ պիտի խօսիմ Յուդային օրինակովը ։

Յուդան նորէն ան երսուն կտոր արծաթը բերաւ քահանայապետներուն ու ժողովուրդին գլխաւորներուն, ու ըսաւ , Մեղա՛յ՝ որ ես անմեղ արունը մատնեցի ։ Անոնք ալ ըսին , Մեր հոգը չէ , անիկա դուն գիտես ։ Ալ ինքը ան արծաթը ձգեց տաճարին մէջը , ու ելաւ գնաց ինքզինքը կախեց ։

Ո՜հ՝ ան ինչ մէկ զարմանալի օրի_

նակ մըն է ինքըզինքը նախատելու՝ մեղքին պատճառաւը ։

Բայց ի՞նչ օգուտ, տակաւին ճշմարիտ Զղջում մը չի կար ան անձնանախատինքին հետ կապված ։ Եթէ ըլլար նէ՝ Յուդա ան իր ըրածէն մէկ շատ տարբեր գործ մը պիտի ընէր ։ Իրեն պէտքը չէր որ Աստուծոյ դրած պատուէրներուն մէկը յիմարաբար քակելու վրայ երթար՝ ինքըզինքը մեռցունելովը ։ Հապա պէտք էր ապրիլ ուզել, որ կարենար իր անձին խոնարհութիւնը ցուցընել Աստուծոյ ու իր ընկերներուն առջևը Զղջում ընելովը. և որ՝ եթէ կարելի էր, մէկ կերպով մը կընար ան Քրիստոսի դէմ ու անոր Թագաւորութեանը դէմ ըրած վնասին տեղը Քրիստոնէական կեանքով և ան փրկիչին աւետարանը քարոզելով անոր անունը փառաւորել ։

Հիմայ տղաքս՝ մեծ վտանգ կայ, որ դուք սխալ կըկարծէք Թէ ան

անձնանախատինքը՝ որուն վրայ որ մենք խօսեցանք, ճշմարիտ Զղջում է։

Այն անձնանախատինքը մէկ վշտա-գին զղջայում մըն է, որ դուք անոր թշուառութիւն կըզգաք։ Եւ դուցէ դուք պիտի խորհիք թէ՝ ասանկ թըշ-ուառութիւններ քաշելով առաքինի տղաք կըլլաք։ Գուցէ նաև աս ալ միտքերնուդ կանցունէք, որ ասիկա մեղքի համար պատիժ քաշելու մէկ տեսակ մըն է, որուն համբերելով մեղքը կաւըրուի ու կըթողուի։

Բայց մի՛ մոռնաք, որ աս անձնա-նախատինքը մինակ ինքիրենը ճշմա-րիտ Զղջում չի կրնար ըլլալ։ Ուրիշ խորհուրդներ ու զղջայումներ ալ հարկաւոր են։ Ըս բանին մէջ չըլ-լայ որ խաբուիք դուք. աղէկ նայեցէք ան Յուդային օրինակին, որ ինքը իր միտքին մէջը զօրաւոր կերպով սաս-տիկ անձնանախատինք մը ունենալը-վը՝ ճշմարիտ Զղջում մը չունէր։

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Իրանց ճշմարիտ Օգնական Տիրոջն համար հատուցում մը կրնայ ըլլալ, ու ներում խնդրելու։ Համառօտ յիշատակութիւն մը առջի խօսուած նիւթին։

Մ՛այր. Մ՛իտքերնուդ պիտի անցունեք տըղաքս, որ սա նիւթը՝ որուն վրայ որ մենք կապլեցանք, երկան բարակ բան մը եղաւ։ Բայց ես կըյուսամ որ ասիկա ձեզի չի պիտի ձանձրացունէ։

Գուցէ ալ մէյմալ չի պիտի կըրնամ միջոց ունենալ ասիկա ձեզի կատարեալ բացատրելու. քանզի կեանքիս վրայով ստոյգ մը չեմ գիտեր՝ որչափ պիտի ապրիմ։ Եւ հիմայ ես ինքիրմէս կըզգամ թէ՝ իմ ձեր վրայ ունեցած պարտաւորութիւններէս ամենէն հարկաւորը սա է, որ ես ձեզի ցուցընեմ թէ ինչոր կրնաք դուք Յի-

սուս փրկիչին հետ յաւիտենական բարեկամութիւն մը ունենալ ։

Ուստի միայն մէկ ճամբայ մը կայ, որով դուք կրնաք աս բարեկամութիւնը ստանալ ։ Պէտք է որ անոր երթաք՝ զղջացող ու հաւատացեալ մեղաւորներու պէս ։

Ուրեմն որչափ հարկաւոր բան է, որ դուք հասկընաք թէ ինչ է ճշմարիտ Զղջումը · որ անիկա ձեզի կատարելապէս պարզաբանելու պիտի ջանամ ։

Ե՛ղիսա, Եդմոնդը ինծի զրուցեց որ՝ դուն քուկին գեղեցիկ գիրքերէդ մէկը իրեն տուեր ես՝ երէկվան օրը խիստ բարկացած ատենդ անոր պզտի կառքը կոտրելուդ մէկ հատուցում մը ընելու համար ։

Եղիսա · Ետքէն շատ տրտմեցայ ես՝ որ իրեն բարկացայ ու կոտրեցի անոր կառքը ։ Ես իմ սրտիս յօժարութիւնովը տուի ան գիրքը իրեն · և իրմէն խնդրեցի որ՝ ինծի ներում շնորհէ ։
Ի՞նչ ալ զրուցեց մի՝ մայրը ։

Այր. Այո՛ ՝ զրուցեց. բայց միտ֊քըդ բեր ա՛ղջիկս, որ ուրիշ բան է մեղքի համար վճարք մը ընել՝ ու անոր համար ներում խնդրել. և բոլորովին ուրիշ բան է՝ որ դուն քու ըրած յանցանքիդ վրայ ճշմարտապէս տրտմութիւն քաշես, և ան քաշած տրտմութիւնդ ալ ճշմարիտ պատճառներէ յառաջ եկած ըլլայ :

Նչէա. Բայց մա՛յր՝ թէ որ ես աղէկ բան մը ընեմնէ, ինչո՞ւ համար այնչափ ինքզինքս պիտի հոգնեցունեմ՝ որ գտնամ թէ ո՛ր բաներն են իմ ըրած գործիս շարժառիթները :

Այր. Անոր համար որ՝ աղէկ բան մը ըրած դուն չես կրնար ըլլալ, թէ որ քու ըրած բանիդ պատճառները գէշ կերպով են նէ :

Թէ որ դուն ան յանցանքիդ համար՝ որ բարկութիւնով քու եղբօրդ կառքը կոտրեցիր, տրտմութիւն քաշելու ըլլաս միայն ինծմէ վախնալուդ համար որ ես քեզի պատիժ կուտամ,

ան քու պատճառաւ ալ բոլորովին անձնասիրութիւնը եղած կըլլայ ։ Նա կերպ տրտմութիւնը չի ցուցըներ՝ որ քու ներսիդիդ մէկ աղէկի դառնալ փոխվիլ մը պիտի ըլլայ , կամ չի ցուցըներ որ դուն մէյմալ նոյնպէս չի պիտի բարկանաս՝ և յանցանք գործես , թէ որ դուն միտքէդ անցունես՝ որ պիտի կրնաս անանկ բան մը ընել , ու ազատ ըլլալ ան յանցանքին վրայովը տեղեկութիւն ունենալէս ։

Նմանապէս՝ թէ որ դուն ան գիրքը տաս , ու անկէց ներում խնդրես միայն անոր համար՝ որ զգաս թէ դուն անոր կազմը կոտրելուդ համար հատուցում մը ըրած եղար , անատեն քու տրտմութեան պատճառաւ անձնասիրութիւնը եղած կըլլայ բոլորովին ։ Դուն խորհիս որ՝ աս ճամբով պիտի կրնաս խալըսիլ խղճմտանքիդ յանդիմանութենէն , և որ՝ քու ըրած յանցանքդ բոլորովին պիտի մոռցըվի , և ալ քեզ չի պիտի տանջէ , որովհետև դուն

անոր անանկ ընծայ մը տուիր, և ի-րաւցընէ քու ըրած վնասէդ էվել մեծ բարերարութիւն մը ըրիր իրեն ։

Բոլոր աս բաներէն ետքը, դուն խորհիս թէ՝ քուկին ատանկ մէկ վը-ճարք մը ընելդ և իրմէն ներում խնդ-րելդ ինծի գովել պիտի տայ քեզ, որ քեզի աղէկ աղջիկ կանչեմ, ու բոլո-րովին ես մոռնամ անոր ամէն եղած յան-ցանքները ։

Ու ասանկով դուն՝ ինտոր որ քու-կին խղճմտանքիդ դատախազութենէն խալըսեցար նէ, պիտի խալըսիս իմ յանդիմանութենէս՝ ու քեզի ետքի ժամանակը աղէկ բաներ ընելու հա-մար տալու խրատէս ։

Հիմայ աղջիկս՝ թէ որ ասոնք են պատճառները, որ քեզի տալ տուին ան գիրքը քու եղբօրդ՝ ու իրմէն նե-րում խնդրել նէ, գիտցած եղիր որ՝ քու միտքիդ ու սրտիդ մէջը ճշմարիտ Օղջման խորհուրդներ չի կայ ամե-նևին ։

Ահա զանկընելս, ուրիշ դիպուածներու մէջ աս տեսակ անձնասիրութեան պատճառները գուցէ ձեզի ճամբայ պիտի բանան, որ ձեր ըրած յանցանքին համար վճարք մը ընէք, և Աստուծմէ ալ ներում խնդրել պիտի համարձակիք՝ մեղքերնուդ վրայ ամէնուէն ճշմարիտ զղջում չունենալով:

Գուցէ կըխորհիք որ ասանկ վճարք ընելովնիդ, կամ թէ ուրիշներուն մարդասիրութեան ճամբով մէկ աղէկ բան մը ընելովնիդ, կամ ձեր արտաքին արարողութիւնովը Աստուծոյ քանի մը պատուէրներուն հնազանդ ըլլալովնիդ, կըլլայ որ՝ Աստուծոյ ձեր վրայ ունեցած սրդողկութիւնը պիտի քիչնայ, և նոյնպէս ձեզի տալուն պատիժը պիտի քիչնայ:

Գուցէ կըխորհիք ալ, որ աս ճամբով Աստուծոյ ցուցըցած անսպասուութիւններնուդ և ըրած անհնազանդութիւններնուդ համար կընաք

վճարք մը ընել , և իրեն համար քիչ մը բան ընծայելով՝ որն որ ձեր աչքին շատ կերևայ , կամ ձեր սիրած մէկ սովորութիւնը մէկդի ձգելով , կամ անանկ բան մը ընելով , որ ձեր առջին դժուարութեամբ ըլլըվելու բան կերևայ՝ ու մեծ աշխատանքի մէջ ձեզ ձգել կուտայ նէ , կրնաք ընել իրեն ձեր ըրած անիրաւութենէն էվել մէկ աղէկութիւն մը :

Գուցէ կըխորհիք , որ աս կերպով ձեր խղճմտանքին մէջ դիւրութիւն մը կրնաք զգալ , և անկէ ետև ինքըզինքնիդ նեղութեան մէջ չէք խօթեր ձեր մեղանչական գործքերուն համար:

Բայց Աստուծոյ ուզած Զղջումը անիկա չէ :

Խել մը մարդիկներ աս կերպը Զղջում է ըսին : Եւ անոնք մինչև անգամ այսչափ խորհեցան , որ ամէնէն խիստ դժուարին ու ձանձրալի եղած բանը ընելովնին , կամ իրենց անձերնուն վրայ նեղութիւն ու վիշտ

կրելովնին , կարենամ մէկ հատուցում մը ընել Աստուծոյ՝ անոր օրէնքին անհնազանդ գտնըվելնուն համար ։ Անոնք մինչև անգամ խորհեցան՝ որ աս ճամբով կրնան Աստուծոյ շնորհքը ստանալ , ան ալ՝ իրենց արժանաւոր ըլլալովը ։

Հիմայ զաւկըներս , կարելի է որ դուք մինչև հիմայ աս կերպ խորհուրդներ ունեցած չէք . բայց քանի որ մեծնալու վրայ էք , էվելի հաւանական է՝ որ ասանկ խորհուրդներ ու զգացումներ՝ որոնք որ ես ահա ստորագրեցի , պիտի ունենաք ներսիդէնիդ ։

Աս կերպ խորհուրդները ծուռ միտքով ճշմարիտ Օգջումի տեղ առնելնուդ համար մեծ վտանգի մէջ պիտի ըլլաք ։

Իրաւցընէ դուք հիմայ իմ կառավարութեան վրայովս և ձեր տանը մէջի իրարու հետ կենցաղավարութեանը վրայով քանի մը ասանկ խորհուրդ-

ներ ու զգայութիւններ ունեցայք դուք ։ Կը վախնամ որ սա կերպ խորհուրդ մը Աղխան իր ներսիդին ունեցաւ ․ քանզի յայտնի կերեւայ ան պատճառներէն , որոնցմով որ ինքը յորդորվեցաւ իր եղբօրը դէմ ըրած յանցանքին համար վճար մը ընելու՝ եւ անկէց թողութիւն խնդրելու ։

Հիմայ տըղաքս պէտք է որ դուք ան պատճառներուն նայիք , որոնք որ ձեզ կըյորդորեն մէկ հատուցում մը ընելու , եւ թողութիւն խնդրելու թէ ձեր ընկերներէն եւ թէ Աստուծմէ ։

Թէ որ ան պատճառները աղէկ են նէ , անոնց սկիզբը Սէրը պիտի ըլլայ ։ Ու անատեն դուք Սէր պիտի ունենաք եւ՛ Աստուծոյ վրայ , եւ՛ ուրիշներուն վրայ ։ Պիտի ուզէք Աստուծոյ հնազանդիլ՝ անոր այնչափ իմաստուն ու արդար՝ սուրբ եւ բարի ըլլալուն համար ։ Պիտի ուզէք ուրիշներուն աղէկութիւն ընել ․ որ ասով կարենաք նմանիլ Աստուծոյ , որ ինքը կըցանկայ

իր ստեղծուածները երջանիկ ընել ։ Թէ որ դուք Աստուծոյ դէմ մեղք գործած էք՝ իրեն օրէնքներուն մէկը կոտրելով, կամ ուրիշներուն անիրաւութիւն մը ընելով նէ, ան Սէրը՝ որուն վրայ որ ես հիմայ խօսեցայ, ձեզի ճամբայ պիտի բանայ ան ըրածնուդ վրայ զղջալու, և ան զղջումը յայտնի ցուցընելու սա կերպերով. այսինքըն՝ Աստուծմէ և ձեր ընկերներէն ալ թողութիւն խնդրելով, և ձեր կարողութեանը չափ հատուցում մը ընելով ։ Եւ սա բանս կըցուցընէ թէ՝ ինտոր հարկաւոր է որ ձեր սիրտը Հոգւով Սրբով նորոգուի ։

Թէ որ սա կերպ Աստուծոյ ու մարդոց վրայ սիրոյ զգայում մը չունենաք նէ, ան ամէն բաները՝ որ դուք մեղքէ համար մէկ վճարք մը ընելու ճամբովը կընէք նէ, անոնք ճշմարիտ Զըղջումին նշանները չեն ։

Ի՛նչ և իցէ ձեր բարեգործութիւն ըսած բաները թէ որ յառաջ չի գան

տա կերպ սիրոյ նէ՝ անոնք ճշմարիտ Օղջումի նշաններ չեն ։

Լսեցէ՛ք ինչ կըսէ Պաւղոս առաքեա՛լ աս նիւթին վրայով՝ իր Կորընթացիներուն խըկած առջի թուղթին ԺԳ գլխուն մէջը ․ « Թէ որ իմ բոլոր ունեցածս աղքատներուն կերցունեմ, ու թէ որ իմ մարմինս կրակի տամ, ու Սէր որ չունենամ (կամ Աստուծոյ վրայ կամ մարդոց վրայ) նէ, ան ինծի օգուտ մը չընէր»։

Ուստի պէտք է որ ձեր սիրտը Հոգւով Սրբով նորոգուի՝ որ դուք աս սէրը ունենաք ։

Պուշէր․ Մա՛յր՝ երբ պիտի ցըուցես մեզի թէ ո՛րն է ճշմարիտ Օղջումը ։

Մայր․ Հիմայ պատրաստ եմ ասիկա ընելու ․ և կըյուսամ որ ասիկա շատ աղէկ կերպով քիչ մը ետքը պիտի բացատրեմ ձեզի, որ մինչև այսչափ ժամանակ ես ձեզի ցուցըցի թէ՝ որ կերպը ճշմարիտ Օղջում չէ, և որը բաներն են անոնք՝ որոնք մեզի

վրայ տուանց Ճշմարիտ Օգջում ընելու կրնայ մարդս խորհիլ ու զգալ իր ներսիդին ։

Աս իրիկուան մեր խօսակցութիւնը վերջ ընելէն առաջ, նորէն կարճըկեկ մը անցած քանի մը իրիկուններր ձեզի ըրած բացատրութիւններուս վրայէն պէտք է որ անցնիմ․ որ ան օգուտ պիտի ընէ ձեր միտքը արթընցունելու, ու ձեզ պատրաստ ընելու, որ ալ էվելօք աղէկ կրնաք հասկընալ ինչ որ տակաւին ես ձեզի պիտի սորվեցունեմ նէ ։

ա․ Թէ որ ան տրամութիւնը՝ որ դուք ձեր ներսիդին կունենաք Աստուծոյ արգիլած բանը ընելնուդ համար, կամ անոր պատուիրած բանը չընելնուդ համար, միայն ան պատճառաւ եղած ըլլայ՝ որ դուք վախնաք Աստուծոյ իր օրէնքները կոտրողներուն դէմ խոստացած պատիժէն նէ, գիտցած եղէք որ՝ անատեն դուք մեղքերնուդ վրայ Ճշմարիտ Օգջում չունիք ներսիդիներդ ։

Բ · Թէ որ Աստուած սպառնացած ըլլար մէկ պատիժ մը մեղքի դէմ, կամ Թէ որ կարելի ըլլար ձեզի հաւտալ Թէ՝ ինքը ձեր մեղքը չի պիտի իմանայ, և անոր համար դուք մեղքը սիրելու ետևէ ըլլայիք նէ, ասկից կերևայ որ դուք մեղքերնուդ վրայ ճշմարտապէս Զղջում չէք ըրած ։

Գ · Կրնաք որ դուք մեղքերնիդ Աստուծոյ խոստովանիք և ան ընելովնիդ գուցէ կիմանաք ձեր յանցաւոր ըլլալը իր առջևը, և տակաւին անանկով սրտերնուդ մէջը ճշմարիտ Զղջում չէք ունենար ։ Քանզի գուցէ աս բանը բոլորովին պատիժին վախուն համար կրնէք ։ Կամ գուցէ դուք յոյս ալ կունենաք՝ որ աս ձեր խոստովանանքը պատճառ պիտի ըլլայ, որ Աստուծոյ ձեր վրայ ունեցած սրդողկութիւնը պիտի քիչնայ, և որ անանկով իրեն ձեզի տալու պատիժը պիտի քիչնայ, կամ գուցէ ամենևին չի պատժեր ։

Հիմայ Թէ որ մեղքերնիդ Աստուծոյ

խոստովանելու պատճառները միայն ասոնք են նէ, անոնցմէ չերեւար որ դուք ան մեղքերնուդ վրայ ճշմարտապէս Զղջում ըրած ըլլաք։

Դ. Ճշմարիտ Զղջումը շատ աւելի պիտի ըլլայ մէկ սոսկ զօրաւոր առաջադրութենէ մը կամ դիտաւորութենէ՝ որ կընէք մեղքէ հեռու կենալու համար, ու զԱստուած սիրել սկսելու՝ և անոր հնազանդելու համար։ Աս կերպ առաջադրութիւնը օգուտ մը չի պիտի ունենայ՝ թէ որ ան յառաջ չի գայ մէկ ողորմագթեայ սրտէ մը մեղքերնուդ համար, որոնք մէկ իմաստուն՝ սուրբ՝ արդար ու բարի Աստուծոյ դէմք գործեցիք։ Ան առաջադրութիւնը օգտակար չի պիտի ըլլայ՝ թէ որ դուք չըզգաք նաև մէկ անխարդախ յոյս մը Յիսուս Քրիստոսի ձեր մի միայն փրկիչին վրայ։ Ան առաջադրութիւնը օգուտ մը չի պիտի ունենայ՝ թէ որ ձեր խելքին զօրութիւնովը միայն եղած ըլլայ նէ. հապա

պէտք է որ ատ ընելու ատեններդ Աս-
տուծմէ խնդրէք Քրիստոսի համար ,
որ իր Սուրբ Հոգին ձեզի տայ . որով
կրնաք զօրանալ ան առաջադրութիւ-
նը պահելու , և որով ձեր սրտին
տրամադրութիւնը նորոգվի :

Ն . Գուցէ կըլլայ որ ետ կենաք մէկ
մասնաւոր դէշ սովորութիւն մը գոր-
ծելէն Աստուծոյ դէմ , և անանկով
խորհիք որ ճշմարտապէս Զղջում ը-
րիք ան մեղքին վրայ : Բայց աս չի
կրնար ըլլալ , թէ որ դուք ուրիշ կերպ
բանելով մեղքի մէջ յառաջանալու
ըլլաք նէ : Ատ պիտի ըլլայ միայն ձեր
մէկ մեղքէ մը ձանձրանալնիդ՝ ու ա-
նիկա ուրիշներուն հետ փոխելնիդ :
Մեղքի վրայ Զղջում ընելը՝ թէ որ
ճշմարիտ է նէ , բոլոր մեղքերուն վը-
րայով Զղջում ընելուն հետ պիտի
ընկերանայ : Մէկ մեղք մը մէկ դի
ձգելը՝ անոր վրայ ճշմարտապէս զըղ-
ջալուն նշանը չէ . հապա ան է միայն
նշանը , որ մէկ հաստատ ջանք մը և

աղօթք մը կընայ բոլոր մեղքերը մէկդի ձգելու համար՝ և ամէն Աստուծոյ ձեզմէ ուզած բաները կատարելու համար :

Դ. Դուք կարելի է որ զգաք նաև մեծ ու ցաւագին անձնանախատինք մը մեղքի համար՝ Յուդայի ըրածին պէս , և տակաւին անանկով ճշմարտապէս ան մեղքին վրայ . Զղջում չէք ըներ : Աստուծմէ ու ձեր ընկերներէն կարելի է որ ներում խնդրէք , և ուրիշներուն ըրած անիրաւութիւններնուդ համար վճարք մը ընել նայիք , և կարելի է որ աս ճամբով ու ան ձեր ըրած բարեգործութիւններովը յուսաք որ՝ ձեր խղճմտանքը կըխաղաղացունէք , և Աստուծոյ շնորհքը կըստանաք , և տակաւին ամէն աս բաները ընելովնիդ մեղքերնուդ վրայ ճշմարիտ . Զղջում չէք ըներ :

ԳԼՈՒԽ · ԺԸ:

Ճշմարիտ Օղջումը կառաջնորդէ մարդուս նոր կերպով Աստուծոյ վրայ նայելու, և զինքը բոլորովին սիրելուն ու անոր հնազանդելուն պատրաստութիւնը տեսնալու. խորունկ տրտմութիւն քաշելու Աստուծոյ դէմ ըրած ապերախտութեանը համար. նոր կերպով Աստուծոյ օրէնքներուն նայելու. և անոնք կատարելուն համար իր յանցաւոր ըլլալը տեսնալու:

Այր · Հիմայ տղա՛քս, ալ պատրաստ եմ ձեզի բացատրելու մասնաւորապէս ճշմարիտ Օղջումին ո՛րն ըլլալը:

Աս ընելով, կուզեմ որ միտքերնիդ բերէք թէ՝ ան ամէն մարդիկը որ ճշմարտապէս Օղջում կընեն, ամէն խորհուրդները ու զգացումները ճիշդ նոյն կարգով չի պիտի ունենան:

Հիմայ ձեզի պիտի ստորագրեմ շատ կերպ խորհուրդներ ու զգացումներ,

որոնք իրենց մեղքերնուն վրայ ճշմարտապէս զղջում ընողները պիտի ունենան ։ Անոնք ան ամէն զգացումները չէ պիտի ունենան իրենց զղջման սկիզբը , հապա ետքը թէ որ իրենք ապրին նէ՝ ան կերպ զգացումներ ներսիդինին պիտի ունենան կանուխ եղեր՝ թէ ուշ , և օրէ օր ալ էվելի զօրաւոր կերպով ։ Կուցէ ոմանք ան զգացումներուն ու խորհուրդներուն մէկ քանին իրենց մանկութեան կամ պատանեկութեան հասակին մէջ պիտի ունենան . և ոմանք իրենց երիտասարդութեան կամ ծերութեան հասակին մէջը պիտի ունենան ։ Ասկէց 'ի զատ՝ ոմանք մէկ կարգով , և ոմանք մէկ ուրիշ տարբեր կարգով մը պիտի ունենան ան զգացումները ու խորհուրդները ։ Ոմանք մարդիկ գուցէ պիտի ունենան աս խորհուրդներուն ու զգացումներուն մէկ քանին՝ ուրիշներուն ունեցածէն էվելօք շատ պայծառ ու զօրաւոր կերպով ։

Զոր օրինակ ոմանք մարդիկ իրենց մեղքերը զղջալու ատեննին՝ ապաւնի պատիժին վախը ուրիշներուն ունեցածէս եղելը պիտի ունենան ։ Ա՛ս կերպ՝ անայլայլխալ մեռնողներուն վրայ գալու Աստուծոյ ահարկու բարկութենէն ու հանդերձեալ աշխարհին մէջի թշուառութենէն խալըսելուն փափաքը կարելի է որ շատ զօրաւոր ըլլայ ոմանց վրայ՝ որոնք որ ճշմարտապէս Զղջում ունին իրենց մեղքերուն վրայ ։ Ատիկա չի ցուցըներ որ իրենց Զղջումը ճշմարիտ չէ ։ Քանզի շատ անգամ ճշմարիտ Զըղջումի հետ կընկերանայ, և խառնըւած է ուրիշ խորհուրդներուն ու զգայումներուն հետը՝ որոնք որ ես քիչ մը ետքը պիտի ստորագրեմ ։

Ոմանք մարդիկ ալ՝ որ ապաւնի պատիժին վախը քիչ մը՝ կամ ամենևին որ չունին նէ, իրենց մեղքերը ապաշխարելու ատեննին ան Երկինքին ապաւնի երջանկութեան փա-

փաքովը շատ ներգործութիւն ունին ։ Որովհետեւ անոնք իմացած են՝ որ առ աշխարհը զիրենք երջանիկ չի կրնար ընել ։ Իրենք լսած են Աստուծոյ անբարի ու պատուական հրաւիրանքը դէպ 'ի իրեն գալուն՝ իրենց մեղայը վրայ զղջալովնին ու Տէր Յիսուս Քրիստոսին հաւատալովնին ։ Լսած ալ են իր քաջալերող խոստմունքները, այսինքն՝ ան ամէնքը որ առ կերպով իրեն կուգան, ինքը պիտի ընդունի անոնք՝ և կատարելապէս երջանիկ պիտի ընէ իր ներկայութեան մէջը յաւիտեանս ։

Եւ ահա առ բաները լսելով՝ ու ան երջանկութեանը փափաքելով Զղջում կընեն անոնք ։

Հիմայ առ կերպ ապառնի երջանկութեանը փափաքը ամենեւին չի ցուցըներ՝ որ իրենց Զղջումը խարդախ է ։ Որովհետեւ ասիկա միշտ մեծ կամ պզտի ատենի մը մէջ ճշմարիտ ապաշխարութեան հետ կընկե-

րանայ , ու կըխառնըվի ան ուրիշ խորհուրդներուն և զգացումներուն հետ՝ որոնք Ճշմարիտ Զղջումը իրենց մէջը կըպարունակեն :

Բայց Ճշմարիտ Զղջում ընողին դիտաւորութիւնն ու միտքը միայն ան ապառնի Թշուառութենէն փախչիլը կամ ապառնի երջանկութիւնը ստանալը չէ : Ան իր անձնական բարիքներէն տարբեր և էվելի մեծ նիւթեր ալ կան , որոնց վրայ իր սուր մտադրութիւնը և իր աւելի զօրաւոր զգացումները կարթընան :

Անիկա Աստուծոյ վրայ կընայի՝ ու անոր վրայ կըխորհի մէկ նոր կերպով մը՝ որ ինքը ընաւ առաջուց ան կերպով չէր խորհեր : Կըխորհի Թէ Աստուած է ան Տէրը , որ զինքը ստեղծեց , որն որ միշտ զինքը կենդանութեան մէջ պահեց , և որ ինքն է տըւեր ամէն իր ունեցած ու վայելած բաները : Ասոր անիկա կըխորհի ու կըտեսնայ Թէ՝ Աստուած իրաւունք

ունի իրմէն կատարեալ սէր ու հնա-
զանդութիւն պահանջելու ։ Կիմանայ
ինքիրմէն՝ որ յանցանք գործած է ին-
քը Աստուծոյ վրայ սէր ու հնազան-
դութիւն չունենալուն համար ։ Կի-
մանայ որ աս բանը ընելովը ինքը չի
կրնար զինքը արդարացընել ։ Կիմա-
նայ որ՝ բուն իր մեղանչականութիւնը
և իր կամապաշտութիւնը իրեն ճամ-
բայ բացեր են ան սէրը ու հնազան-
դութիւնը Աստուծոյ վրայ ցուցընե-
լէն ետ կենալու ։ Կըխոստովանի ին-
քը իր հպարտ ու կամակոր սրտին մեծ
յանցանքը ։ Ինքը անոր համար ճըշ-
մարտապէս ու խորունկ կերպով տրտ-
մութիւն կընէ ։ Եւ այնպէս ինքը իր
կամքը կըխոնարհեցընէ Աստուծոյ
կամքին հնազանդելու ․ և աս չէ թէ
հնազանդութիւնը մէկ բռնութիւնով
մը կընէ՝ ինչպէս երբոր մէկ տղայ մը
իր ծնողացը կամքը պատիժին վախէն
կատարել կընայի նէ ․ հապա ինքը
ազատաբար կատարելապէս և ուրա-

խութեամբ կըբաղձայ ու կըջանայ ատ ընելու, և իր յոյսը Քրիստոսի վրայ կըդնէ՝ անկեց օգնութիւն խնդրելու, որ կարող ըլլայ ատ ընելու : Իր կամ-քը կըխոնարհի Աստուծոյ կամքին հնազանդելու ամէն բանի մէջ : Ինքը կուզէ՝ որ Աստուած ինտոր որ կուզէ նէ՝ ընէ իրեն դէպ 'ի Երկինքը երթա-լու ու սրբութեան վիճակին մէջ մըտ-նալու առաջնորդելու ատենը : Ինքը կըխորհի Աստուծոյ վրայ՝ թէ ան ո՛ր-չափ բարերարութիւն ըրեր է իրեն : Իր առջի անցուցած կեանքին վրայ կընայի, ու կըտեսնայ թէ ո՛րչափ մխիթարութիւններ ու շնորհքներ՝ և մասնաւոր ողորմութիւններ ընդուներ է ան իր Երկնաւոր Հօրմէն :

Ո՛րչափ ուրիշները ատ իրեն եղած բարութիւններէն քիչիկ մը՝ կամ հա-զիւ թէ մէկ մասը առեր էին : Բայց ինքը անոնց առաւծէն տարբեր կեր-պով ընդունելու ան շնորհքները ար-ժանի չէր եղած : Իրաւցընէ ինքը կը-

զարմանայ՝ որ անոնցմէ Էմէլի դէշ բաներ ընդունած չէ · ինչու որ՝ ան մարդիկներէն շատերը իրենց պար֊տաւորութիւնը չէին ճանչցեր՝ լինչ֊պէս որ ինքը իր պարտաւորութիւնը ճանչցեր էր ու չէր կատարեր ։

Կըրտեսնայ որ՝ Աստուած իր վրայ մեծ համբերութիւն ու երկայնմտու֊թիւն ցուցըցեր էր , զինքը իր բոլոր բարութիւններէն չի զրկելովը՝ որոնք որ ինքը անշահաւոր կերպով գոր֊ծածեր էր , և անիկա իր մեղքերուն մէջը չի կորսընցունելովը ։

Եւ աս ամէն բաներէն էվել ինչ մեծ ու զարմանալի սէր ցուցըցեր էր Աստուած իր վրայ՝ և իր մեղաւոր ըն֊կերներուն վրայ , իր մէկհատիկ սի֊րելի Որդին խրկելովը՝ խաչին վրայ մեռնելու համար , որպէս զի՝ ամէն անոր յուսացողները թողութիւն գըտ֊նան ու փրկըվին ։

Ինքը աս փրկիչին վրայ լսեր էր , աս բարերար ու բարեգութ փրկիչին

վրայ, ու մեղաւորներուն Բարեկամին
ու Յիսուսին վրայ, ու մահէն ու դժոխ-
քէն խալըսող ամենաբաւական ու ա-
մենակարող փրկչին վրայ: Ինքը ան-
կէց հրաւիրուած էր՝ ու նորէն նորէն
խրատուած էր, որ իրեն գայ, իրեն
հաւատայ, և իրմով անոր փրկութիւն
ըլլայ, և երջանիկ ըլլայ հիմայ՝ ու
մինչև յաւիտեան:

Եւ ահա Աստուծոյ բոլոր աս բա-
րութիւններուն դէմ ինքը մեղք գոր-
ծեր էր: Քրիստոսի բոլոր աս ողոր-
մութիւններուն դէմ ինքը մեղանչեր
էր: Իր այսչափ յանցանքները անանկ
մը կըտեսնայ որ ինքը առաջ ամենև-
ին ան կերպով չէր տեսած: Կիմանայ
իր վրայով թէ՝ ինքը մէկ էվելի ան-
պիտան ու ապերախտ մեղաւոր մը ե-
ղած է: Եւ իր անշնորհքութեանը վը-
րայ միշտ կողբայ. իր յանցանքը կը-
խոստովանի Աստուծոյ: Մէկ պզտի
տղի մը պէս կուլայ խոնարհ ու կոտրած
սրտով նորէն դառնալ իր բարերար

Հօրը քովը՝ որն որ էնքը բարկացու-
ցեր էր ։ Նաև ան իր Երկնաւոր Հօրը
ցուցըցած ճամբովը կըդառնայ կու-
գայ ։ Էնքը գիտէ՝ որ Աստուած զէնքը
ուրիշ կերպով չի պիտի ընդունի ,
հապա միայն թէ Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսին հաւատալովը , և բոլորովին
յուսալով ան բաներուն վրայ՝ որոնք
Քրիստոս ըրաւ նեղութիւն քաշելով
մեզ Աստուծոյ հետ հաշտեցունելու
համար ։

Ասանկով էնքը աս փրկիչին վրայ
իր յոյսը կըդնէ , և իրեն մեղքով լե-
ցուն ըլլալովը կըհաւատայ Աստուծոյ
խոստմունքներուն որոնք Քրիստոսի
ձեռքով եղած են ։ Եւ էնքըզէնքը ա-
նոր ողորմութեանը ձգելով՝ իր տրտ-
մութիւնը աւ էվելօք խորունկ կըլ-
լայ , խորհելով՝ որ իր մեղքերն էին՝
որոնց համար ան փրկիչին հարկ ե-
ղաւ չարչարանք քաշել՝ ու մեռնիլ ։

Եւ իրաւցընէ իր յանցանքը մեծ
կերևայ իրեն . և շատ անարգ կերևայ

իր ըրած ապերախտութիւնը , երբոր ինքը կըմտածէ թէ ո՛րչափ ժամանակ ատ փրկիչը ինքը շարունակ մերժեր էր միշտ , և Աստուծոյ ատ ողորմութիւնը արհամարհեր էր : Ճշմարի՜տ ա, ինքը ատ տեղ ալ պատճառներ կըգտնայ Ողջում ընելու , արցունք թափելու , հառաչանքներ ընելու :

Ու ա՛ն ճշմարիտ ապաշխարողը դէպ 'ի Աստուծոյ կընայի , և անոր օրէնքին վրայ կըխորհի անանկ կերպով մը՝ որ ինքը առաջ անանկ չէր խորհեր : Կըտեսնայ որ ան օրէնքները նո՛յն Աստուծոյ պէս սուրբ՝ արդար ու բարի են . և որ՝ շատ վայե՛լ ու արժա՛ն է , որ Աստուած ասանկ օրէնքներ տըւեր է . որո՛նք պէտք է որ բոլոր իր ստեղծած արարածները պատուէ՛ն՝ ու հնազանդի՛ն անոնց : Կըտեսնայ որ Աստուած շատ բարի է եղեր ատ օրէնքները դնելովը . և որ՝ եթէ ամէնքը անոնց հնազանդին նէ՝ պիտի ըլլան մէկ մէկու հետ սիրով

կապուած մէկ մեծ ընտանիք մը՝ ամէնը զԱստուած սիրելով ու անոր ծառայելով , և ուրիշներն ալ սիրելով՝ ու անոնց աղէկութեանը ու երջանկութեանը վրայ ուրախանալով : Կիմանայ հիմայ իր վրայովը՝ թէ ինքը աս օրէնքներուն հնազանդ չըլլալովը շատ կամապաշտ ու գէշ մէկ մըն է եղեր : Առաջ ինքը այնպէս կարծեր էր թէ՝ ան օրէնքները խիստ ու ծանր բաներ են , ու միշտ իր մխիթարութեանը և բերկրութեանը հակառակ են : Բայց հիմայ կիմանայ ինքը՝ որ ան օրէնքները ճիշտ անանկ բաներ են՝ որ իր անձին երջանկութիւնը ուրիշներուն երջանկութեանը հետ մէկ տեղ հաստատելու համար , և իր երջանկութեանը ու խաղաղութեանը ճամբուն մէջը իրեն առաջնորդելու համար յարմար են : Կիմանայ որ ինքը իրաւաբար դատապարտութեան տակ ինկած է աս օրէնքները կոտրելուն համար . և կիմանայ ալ՝ որ ան

գալու Թշուառութենէն խալըսելու յոյսը միայն Քրիստոսի վրայ ապաւինելովը պիտի ըլլայ ։

Եւ Աստուծոյ դէմ իր առջի ըրած անհնազանդութեանը վրայ կուլայ . և անկէ ետև իր հոգիին վրայ ջերմեռանդութիւն մը կուգայ , որով կը փափաքի թէ՝ ալ ետքի ժամանակը իմանայ ինքը ան ամէն Աստուծոյ երմէն պահանջած բաները , և կատարէ անոնք մէկ յօժարակամ ու հնազանդ սրտով մը ։

Եւ վարը երիկուն տըղաքս՝ էվելօք երկար քննութիւնով պիտի տեսնանք ճշմարիտ Օղջումին ինչ ըլլալը ։

ՏԵՍԻԼ. ԺԲ։

Ապաշխարողը նոր կերպով իր ծունկերուն վրայ կը նայի թէ անանկ ինքը Աստուծոյ դէմ գործեր է։ Ինքը զօրաւոր կերպով ծունկը կապէ. իր ծունկերը Աստուծոյ կը խոստովանի։ Իր յանցանքին վրայ կուլայ ինքը՝ ուրիշներուն աղէկութեանը մէջ չըտեսներուն համար։

Գրիգոր. *Մա՛յր, անցած իրիկուն հրամանքիդ մեզի բացատրած խօսքէն կերեւայ որ՝ մէկ մեծ փոփոխութիւն մը պէտք է որ ըլլայ մէկ մարդու խորհուրդներուն ու զգացումներուն մէջը, որն որ ճշմարտապէս կըդառնայ մեղքին վրայ։*

Մայր. *Նա իրաւ է որդեակ. բայց տակաւին ես զրուցելիք ունիմ ձեզի աս փոփոխութեան վրայ, ուսկից դուք պիտի տեսնաք որ՝ իրաւցընէ շատ մեծ ու զարմանալի բան մըն է եղեր։*

Ճշմարիտ ապաշխարողը անանկ

պիտի խորհի իր ըրած մեղքին վրայ ; որ առաջ ամենևին անանկ չէր խորհած ։ Առաջ մեղքը իրեն պզտի գէշ կերևար , և ինքը անոր վրայ հարևանցի մը կըխորհէր ։ Ու գուցէ ինքը ան մեղքին վրայ հարևանցի մը կըխօսէր , ու ան մեղքին վրայ կըզըւարճանար ալ մեղաւոր մարդոյ սովորութեանը պէս ։ Կամ եթէ անգամ մըն ալ սրտի մտօք խորհէր էր նէ , այնպէս չէր խորհէր որ ան մեղքը սուրբ ու արդար Աստուծոյ դէմ յանցանք մըն է , հապա որ ան իրեն վրայ պատիժ մը պիտի բերէ ։ Առաջ միայն իրեն գլխուն գալիքները ինքը կըտեսնար ։ Բայց հիմայ ինքը մէկ շատ տարբեր կերպով մը կըտեսնայ ։ Կըտեսնայ որ ան մեղքը շատ գէշ բան մըն է , և որ՝ անոր այնչափ գէշ ըլլալուն գլխաւոր պատճառը Աստուծոյ դէմ գործըված ըլլալն է ։ Ամէն իր մեղքերը իրեն կերևան թէ Աստուծոյ դէմ գործած է · ինչպէս Դաւիթ կը-

սէ յիսուներորդ սաղմոսին մէջը ։ « Մ՚ինակ քու դէմդ մեղք գործեցի ով Տէր, ու առջևդ գէշութիւններ ըրի”։ Քանզի ամէն ան մեղքերը Աստուծոյ վրայ և իր ընկերներուն վրայ եղած սիրոյն երկու մեծ օրէնքներուն լուծումն են, որոնք որ Աստուած մեզի տըւաւ, և անոնց մենք ամէն ատեն հնազանդ ըլլալու կապված ենք ։ Ինքը կիմանայ որ իր յանցանքը՝ ուրիշներուն դէմ մեղք գործած ատենը՝ կամ անոնց աղէկ ըլլալը չուզելը թէպէտ մեծ բան է, բայց պզտի յանցանք է՝ Աստուծոյ դէմ մեղք գործելու իր յանցանքին հետը բաղդատելով։ Ինքը կըտեսնայ թէ ինչ սոսկալի չարիքներ պիտի ըլլային՝ թէ որ ամէն արարածները իր ըրած յանցանքին պէս Աստուծոյ դէմ գործէին նէ. և շարունակ սա կերպով յաւաջանային նէ, և թէ անատեն Աստուած ինչ՛ը պիտի արհամարհըվի, և անանկով բոլոր իր արարածներուն

մէջը անարգութիւն ու չփոթութիւն և թշուառութիւն պիտի մնայ ։ Կէ-մանայ որ՝ որչափ ինքը մեղք գործեց նէ, այնչափ ան չարիքներուն աշ-խարհ մնալ տալու մէկ յօժարու-թիւն մը ցուցըցեր է, և անով Աս-տուծոյ իշխանութեանը դէմ հակա-ռակ ըլլալ՝ և ուրիշներուն գէշու-թիւն ընել յօժարեր է ։ Աս բանը զինքը խորունկ տրտմութիւնով կըլե-ցունէ. իր մեղքերովը Աստուծոյ դէմ ըրած թշնամութեանը վրայ կուլայ ։ Իր ըրած մեղքերուն ուրիշներուն տը-ւած վնասը կուլայ ։ Ինքը շատ էվե-լօք կըվշտանայ՝ մտմտալով որ ինքը ուրիշներուն մեղք գործելու վստա-հութիւն մը տըւած է իր օրինակովը. և գուցէ իր միջնորդութիւնովը ա-նոնց օգներ է յաւիտենական կորըս-տեան ճամբուն մէջը յառաջանա-լու ։

Ինքը բոլոր աս խորհուրդներովը

ալ շատ կատէ մեղքը ։ Ու թէ որ ան մեղքին դէմը խոստացած պատիժները ալ չըլլային նէ, ինքը այսու ամենայ-նիւ պիտի ատեր ան մեղքը՝ չարիքներ-րուն ամենէն գէշը սեպելով ան ։

Ու իրեն զզուանք կուգայ իր առ-ջի մեղսանչական զբաղմունքներէն ու գործքերէն ։ Թէ որ անոնց վրայ մըտ-մտալու ըլլայ, հարկաւ պիտի ամընչ-նայ՝ ու ինքզինքը պիտի նախատէ ։ Կիմանայ թէ ինտոր մեղքը զինքը ա-նարգ ըրաւ, ինտոր անպիտան՝ և ան-կէց ելեր վնասակար ալ եղեր է ինքը Աստուծոյ արարածներուն մէջը ։ Ին-տոր ինքը անարժան եղեր է առաքինի ու սուրբ եղողներուն հետ յարգու-թիւն ունենալու ։

Ինտոր արժանի եղեր է ինքը խըր-կըվելու, որ երթայ բնակի յաւի-տեանս իրեն պէս ապերախտ ու ա-նարժաններուն հետը ։

Ինքը ուրիշներուն վրայի եղած մեղքն ալ կատէ ։ Կըբաղձայ՝ որ ա-

նոնք ան մեղքէն ազատ ըլլան : Կըյան_կայ՝ որ անանկ ժամանակ գայ, որ ատեն ամէնքը իր ըրածին պէս մեղքը առեն, և ան առենը ինքը ու անոնք ալ ան մեղքը յաղթեն, և այնպէս Աստուծոյ կամքը ըլլայ երկրի վրայ՝ ինչպէս որ Երկինքը կըլլայ նէ :

Ճշմարիտ ապաշխարող մարդը չուզեր իր ըրած մեղքերը իր խղճմտանքէն ծածկել : Անիկա կուզէ որ իրեն ինտոր յանցաւոր ըլլալը իմանայ :

Առաջուց իրեն կամքին շատ դէմ բան էր՝ որ մէկ մը իր մեղքին վրայով իրեն խօսք զրուցելու ըլլար : Բայց հիմայ պատրաստ է՝ չէ թէ միայն լըսել իր պզտըրտիկ մեղքը Աստուծոյ ու իր ընկերներուն դէմը ըրած, հապա նաև մեծ մեծ մեղքերն ալ : Ինքը հիմայ հեզութեամբ կընդունի խրատ ու յանդիմանութիւն : Կըբաղձայ տեսնալ ու զգալ իր ամէն մեղքերուն ինչ ըլլալը, և աղօթք կընէ Աստուծոյ՝ որ զինքը կարողացունէ ան մեղքերը ի_

մանալու ։ Անկէ եւս իր ըրած բոլոր մեղքերը Աստուծոյ խոստովանանք կըլլայ ․ և այս խոստովանանքը կ'ընէ՝ մէկ բան մը ետ չի ձգելով ։ Այս խոստովանանքը ինքը կ'ընէ մէկ կոտրած ու զղջացած սրտով մը ․ խորունկ խոնարհութիւնով ու արտմութիւնով կ'ընէ այս բանը ։ Ինքը գիտէ թէ՝ այս իր խոստովանանքը ինտո՛ր մէկ մաքուր ու սուրբ էակի մը առջև կ'ընէկոր ․ և այս ընելովը՝ իր սրտին մէջը կիմնայ թէ՝ պէտք է իրեն որ բոլորովին ինքզինքը Աստուծոյ շնորհքին ձգէ Քրիստոսի ձեռքովը , որ ներողութեան ու գթութեան հանդիպի ։

Ճշմարիտ ապաշխարողը նոր կերպով կընայ ուրիշները երջանիկ ընելու ։

Առաջ ինքը իր գործքովը գուցէ բարի ու հաճոյ էր ․ գուցէ ճշմարիտ ու արդար էր ․ գուցէ իր բարեկամները ու իր ծանօթները զինքը շատ սիրեցին ։ Գուցէ անոնք իր վրայով

անանկ կըմտածէին՝ թէ ինքը կըցան-
կայ ու կըջանայ իրենց մխիթարու-
թեանը ու վայելչութեանը օգնութիւն
ընելու :

Բայց հիմա ինքը կըտեսնայ թէ՝
ինտո՛ր քիչ հոգ ըրած է անոնց ճշմա-
րիտ երջանկութեանը վրայ : Իրաւ-
ցընէ՝ ինքը կիմանայ որ ամենեւին հոգ
չէր ըրեր ան բաները ընելու . որով-
հետեւ ինքը միայն ա՛ս աշխարհիս վը-
րայ անոնց երջանիկ ըլլալը կըխոր-
հէր , և ո՛չ ամենեւին հանդերձեալ
աշխարհին մէջ սուրբ ու երջանիկ
ըլլալնուն վրայ :

Ասկէց 'ի զատ՝ առաջ ինքը բոլո-
րովին գրեթէ մինակ իր բարեկամնե-
րուն մխիթարութիւնն ու վայելչու-
թիւնը հոգայ . և աս ալ անի՛ր հա-
մար՝ որ անոնց հետ իր երջանկու-
թիւնն ալ կապված էր էվելօք : Եւ
ամենեւին ինքը չէր խորհեր՝ որ իր ու-
նեցածներէն շատը մէկ դի ձգէ՝ և ին-
քըզինքը մէկ մեծկակ դժուարութեան

մը մէջ դնէ , ուր կրնայ բարերա֊
րութիւն մը ընել իրեն բարեկամ ու
ծանչւոր չեղողներուն :

Ուստի՝ հիմայ մենք կը տեսնայ թէ
ինտո՛ր բոլոր աս բաներուն մէջ մենք
մէկ անձնասէր մէկ մըն է եղեր : Ի՛նչ֊
պէս մենք իր ընկերներուն հետ հա֊
ղորդակցութիւն ընելուն մէջը մոռ֊
ցեր էր Աստուած՝ ու փրկիչը՝ և ա֊
պագայ աշխարհը · և ինտո՛ր բոլոր֊
վին զանց ըրեր էր որ իր ընկերները
երջանիկ ընէ՝ անոնց մենք առաջնորդ
ըլլալովը զԱստուած սիրելու և անոր
հնազանդելու : Մենք հիմայ կը տես֊
նայ որ Աստուած զմենք աս աշխարհիս
մէջ դրաւ՝ որ ուրիշներուն բարիք ը֊
նէ , ոչ միայն անոնց մարմիններուն՝
հապա իրենց հոգիներուն , ոչ միայն
աս աշխարհիս նայելով՝ հապա դե֊
րեզմանէն անդին ալ էվելի իրենց
յաւիտենական նոր գոյացութեանը
նայելով :

Եւ մենք կրնայի Յիսուս Քրիս֊

տասին վրայ․ կը խորհի թէ Ինտոր ա-
նիկա աղէկութիւն ընելու վրայ էր․
Ինտոր անիկա աս կերպ բաներով Աս-
տուծոյ կամքը ըրաւ, և մեզի ամէնուս
օրինակ թողուց իր ըրածը՝ որ անոր
հետևինք մենք ալ։ Կիմանայ՝ որ շատ
անհոգ եղած էր ինքը իր պարտաւո-
րութեանը վրայ՝ Քրիստոսի օրինա-
կին չի հետևելովը․ և ինքը աս բա-
նին համար խորունկ տրտմութեան
մէջ կըլլայ։ Նայա՛կ իր առջի վար-
քին վրայ կողբայ ինքը, որ իր կեանքը
միայն իր անձին բարութիւնը փնտռ-
ելու մէջ անցուցեր էր․ և թէ որ
ուրիշներուն երջանկութեանը համար
բան մըն ալ ըրեր էր նէ, շատ քիչ
բան էր ան իր ըրածը։ Բոլոր աս բա-
ներուն մէջ կիմանայ՝ որ ինքը չէ թէ
միայն իր ընկերներուն եղած պարտքը
ընելէն ետ կեցեր էր, հապա որ ինքը
Աստուծոյ դէմ ալ մեղք գործեր էր։
Աստուած ինքը անոր համար կենդա-
նութեան մէջ պահեր էր, որ իր

կեանքը ուրիշներուն բարիք ընելով անցունէ : Եւ Աստուած իրեն կարողութիւն ու միջոցներ տուեր էր , որ անոնցմով ուրիշներուն շատ աղէկութիւններ ընէ : Եւ Աստուած իրեն պատուիրեր էր ուրիշներուն աղէկութիւն ընելը : Նաև բուն իր խղճմտանքն ալ իրեն սորվեցուցեր էր , որ ուրիշներուն աղէկութիւն ընելովը՝ ինքը իր անձին երջանկութիւնը շատ աղէկ ալխտի յառաջացունէ : Եւ ինքը իր խղճմտանքէն շատ անգամ նեղութիւն ու յանդիմանութիւն քաշեր էր նայելով ան մարդոցը վրայ , որոնք որ ուրիշներուն բարիք ընելու ետևէ կըլլային . և ինքը տեսեր էր դարմանալով թէ ինտո՞ր անոնք շատ աղէկ ու շատ ազնիւ և շատ երջանիկ յառաջադիմութիւն մը կունենային իրենց բարերարութեանը մէջ :

Վերջապէս ինքը կըտեսնայ ան ուշի ըրած բաներուն ու գործքերուն մէջ իր կամապաշտութիւնը՝ իր

անարգութիւնը՝ իր յանցաւոր ըլլալը՝ իր Աստուծոյ դէմ ըրած մեղքը :

Ու ինքը բոլոր զօրութիւնով կըփափաքի անկէ ետև իր ապառնի կեանքին մէջը մինակ բարիք ընելու ետևէ ըլլալ իր ընտանեացը՝ ու իր ընկերներուն : Կըփափաքի աս բարութիւնը ընել ոչ միայն իր ընտանեացը՝ իր ազգականներուն ու բարեկամներուն և ծանչւորներուն , հապա ան ամէնուն՝ որոնց ինքը կրնայ մէկ կերպով մը բարերարութիւն ընել : Ինքը կըբաղձայ ընել աս բանը ոչ միայն անոնց , որ իրեն աղէկութիւն կընեն՝ ու կըցանկան իրեն բարիք ընել , հապա նոյնպէս հաւասար իր թշնամիներուն ալ՝ թէ որ թշնամի մը ունի նէ . ան մարդիկներուն՝ որ բնաւ չեն կրնար վճարել իր ըրած բարութեանը փոխարէնը . անոնց՝ որ իրմէն ան ըրածին համար շնորհակալ ալ չեն ըլլար . նաև անոնց ալ՝ որ իր

բարուԹեանը փոխարէն չարիք կը-
հատուցանեն ։

Պօղոս ․ Այո՛ , կարծեմ՝ Թէ որ մենք ամէնքս աս կերպ զգացումներ ունենանք , անատեն շատ մէկ երջանիկ ընտանիք մը պիտի ունենանք ։

Մայր ․ Այո՛ զաւակս՝ ճշմարիտ է աս ․ Թէ որ ամէն զաւկըներ ու ամէն ծնողքներ աս կերպով խորհելու ըլլան նէ , բոլոր ընտանիքները երջանիկ պիտի ըլլան ։ Ու Թէ որ բոլոր մարդիկ սանկ սիրտ ու խորհուրդ ունենան նէ , ալ ինչ երջանիկ դըրայնուԹիւն կունենանք մենք ․ ինչ երջանիկ գեղեր ու քաղաքներ , ինչ երջանիկ նահանգ մը , ու ինչ երջանիկ աշխարհ մը ։

Ո՛հ իմ սիրելի զաւկըներս , դուք սանկ զգացում մը ձեր սրտերնուդ մէջը չունեցաք ։ Նայեցէք ան ձեր անցած կեանքերնուդ վրայ , Թէպէտ անոնք այնչափ կարճ էին ։ Նայեցէք Թէ ան ձեր ամէն օրվան կեանքերնուդ

մէջի բաները ի՜նչ նիւթեր ունին ․ ի՛նչ բան ձեռք ձգելու ելաք փընտըռեցիք ։ Գի՜տ առաջ առտըվանց քունելնուդ ելած ատեննիդ ի՞նչ մտմտացեր էիք մինչև իրիկուն ընելու , կամ ան մտմըտացած բաներնիդ ի՞նչ պատճառի համար ընել կուզէիք դուք ։

Գուցէ բոլոր օրվան մէջը դուք ալ կամ ան բանը ընելու խորհուրդներ ունեցած էք ։ Կարելի է որ՝ ուրիշներուն օգնութիւնը փնտըռեցիք ան բաները ընելու համար ։ Կամ՝ գուցէ վաղվան համար խորհրդածութիւն ըրեր էք , կամ՝ գալ շաբթըվան համար , կամ՝ գալ ամսըվան համար , կամ՝ գուցէ մէկալ տարվան համար ։ Միտքերնիդ աս բաները լմընցունելու վրայ դրեր էիք ։ Շնանկ յոյս ունեցեր էիք՝ որ անոնք լմըննալու ատենը շատ երջանիկ պիտի ըլլաք ։ Եւ վերջապէս անոնք չի կատարելով՝ շատ նեղութիւն քաշեր էիք ։

Հիմայ ամէն աս խորհրդածու-

Թիւններուն մէջը ի՞նչ բանի համար խորհեր ու մտմտայեր էիք , կամ խօսակցեր ու գործեր էիք դուք ։ Մ.րդեօք ձերի՞ համար , կամ ուրիշներուն համար . ձեր անձին մասնաւոր երջանկութեա՞նը համար , կամ ուրիշներուն երջանկութեանը համար . և ձեր անանկ երջանկութեա՞նը համար , որ իրաւցընէ անոնց երջանկութեանը կապուած էր ։

Թէ որ դուք ճշմարտութեամբ աս խնդիրներուն կըպատասխանէք ամէն մէկերնիդ ինքզինքներնուդ համար , պիտի տեսնաք թէ որչափ կարօտ էք զղջալու ձեր առջի կամապաշտութեանը ու մեղքերին վրայ , և երթալու դէպ'ի Քրիստոսին , որ իր Սուրբ Հոգիին օգնութիւնովը ունենաք սէր մը առ Աստուած և առ նոյն փրկիչը , և սէր ձեր ընկերներուն վրայ , և մէկ զօրաւոր բաղձանք մը ամէն կերպ աղէկութիւնը ընելու՝ որչափ որ կարողութիւն ունիք նէ ։

ԳԼՈՒԽ Ժ.Գ.

Ճշմարիտ ապաշխարողը կը տրտմի իր յանցանքին վրայ՝ որ ուրիշներուն գայթակղութեան եղաւ ։ Ընդհակառակն կընէ · իր խորհածն ու ներքինը զգացած մեղքերուն վրայ կուլայ , ու կը ցանկայ մաքուր ըլլալ սրտով ։ Իր բնութեանը ուզած մեղքերուն դէմ կը կռուի ու կը հաղթահարէ ։

Անոյր · Տէրդաքս , երէկ երեկուն մեր խօսակցութեան վերջին խօսքերը ձեզի ցուցուց թէ՝ որչափ տրտմութիւն կը զգայ ճշմարիտ ապաշխարողը իր ընկերներուն իսկական երջանկութիւնը յառաջացնելու համար այնչափ քիչ հոգ ունենալուն վրայ ։

Աս բանին հետ մէկտեղ ինքը կը խորհի թէ որչափ անիրաւութիւն ըրած է ինքը գործողաբար իր ընկերներուն ։ Ինքը կարելի է որ անոնց առջևը անանկ բաներ զրուցած կամ ըրած է որ , անանկով իրենց առաջնորդութիւն ըրած ըլլայ անհնազանդ

ըլլալու Աստուծոյ՝ և արհամարհելու անիկա, և մեկդի ձգելու ան փրկի-չը, և մեղքին ճամբան շարունակ յա-ռաջանալու:

Կարելի է որ ինքը անիրաւ եղած ըլլայ անոնց հետ վարվելուն մէջը, խաբելով անոնք առուտուրի մը մէջ կամ կտրըրված գինի մը մէջ, և թէ չի խաբեց ալ նէ՝ գոնէ ան կերպը չըրաւ անոնց, ինչպէս ինքը կուզէ որ նոյնպէս իրեն ընեն անանկ դիպուած-ներուն մէջը:

Կարելի է որ՝ անանկ բան մը իրեն անյուցած ըլլայ, որն որն իրենը չէր, գուցէ ան բանը գողնալով, կամ ետ չի դարձունելով ան բանը սահման-ված ժամանակին: Ուրիշներուն ըս-տացուածքը կարելի է որ իրմէն վը-նաս քաշած ըլլան՝ կամ իր կամքովը՝ կամ իր անհոգութիւնովը ու զանց ը-նելովը:

Կարելի է որ ինքը ուրիշներուն համար գէշ խօսած ըլլայ ստութիւ-

նով , կամ թէ բուն ինչպէս որ էր նէ ճշմարտութիւնը՝ անկէց աւելի խօսած ըլլայ , կամ երբոր հարկաւոր պատճառ մը չէր կար ան բանը խօսելուն , և միայն իր կամապաշտ ու չար բաղձանքները հեշտացունել էր :

Կարելի է որ ինքը ուրիշներուն դէմ իր գործքովը չարագործ եղած էր , և անոնց հետ բարկութեամբ ու բրտութեամբ վարվեր էր՝ ամբարտաւանութիւնով ու արհամարհութիւնով :

Կարելի է որ ինքը իր ծնողացը և վարժապետներուն ու իրմէ մեծերուն հետ այնպէս չէր վարվեցաւ՝ ինչպէս որ արժան էր նէ :

Կարելի է որ ինքը անոնց հետ անարգութեամբ վարված ըլլայ , կամ նախատանօք ալ : Կարելի է որ ինքը անհնազանդ եղած է անոնց . և մէկ մեծ նեղութիւն մը տուած է անոնց :

Բոլոր աս կերպ բաներուն վրայ ինքը սրտի մտօք կըխորհի , և ուրիշ

քաներուն վրայ ալ, որոնցմով իր ընկերներուն դէմ դէշ բան ըրած էր ։ Ինքը կըտեսնայ թէ՝ ինտո՛ր աս քաներուն մէջ ինքը յանցաւոր եղած է ։ Կիմանայ Ներսիսէն՝ որ ինքը մեղք գործեր էր, չէ թէ միայն իր ընկերներուն դէմ՝ հապա Աստուծոյ դէմը ։ Քանզի Աստուած իրեն պատուիրեր էր, որ իր ընկերը իր անձին պէս սիրէ. ու ինտոր կուզէ որ ուրիշները իրեն ընեն՝ անանկ ընէ ինքն ալ ուրիշներուն ։

Ինքզինքը կը խոնարհեցունէ Աստուծոյ առջևը. իր մեղքը կը խոստովանի. անոր վրայ կըտրտմի ինքը ։ Կաղօթէ՝ որ ալ աս քաները ետքէն իր շնորհքովը չընէ ; հապա հոգ տանի ուրիշներուն երջանկութեանը՝ օգուտին՝ պատիւին ու զգացումներուն վրայ, ինչպէս որ իրեններուն հոգ կըտանի նէ ։

Բայց ինքը ալ աստեղ չի կենար, հապա կըմտածէ՝ առաջնորդութեան

համար Աստուծոյ կաղօթէ · կըհարցունէ իմաստուն ու բարեպաշտ մարդոցը, որ կրնայ իր պարտքը գիտնալ թէ ի՛նչ ընելու է ան մարդիկներուն, որոնց որ ինքը անիրաւութիւն ըրած էր առաջ ։

Երբոր կըգտնայ թէ իր պարտքն է խոստովանիլ իր ուրիշներուն դէմ ըրած յանցանքը նէ, իսկոյն անդանդա՛ղ ան խոստովանութիւնը կամաւ ու կատարելապէս կընէ, և ներողութիւն կըխնդրէ ։ Անկէց 'ի զատ կըջանայ ինքը՝ որ իր կարողութեանը չափ անոնց հատուցում ընէ ։

Թէ որ ինքը ուրիշներուն վնաս ըլած է նէ իրենց շահուն կամ գործին մէջ, ինքը անոր վճարքը կընէ · Թէ որ ինքը ուրիշներուն պատիւին վնաս ըրած է նէ, կըջանայ ինքը՝ որ ամէնուն խոստովանի թէ ի՛նչ ճամբով ըրած էր, և որ՝ ինքը ան բանը առանց պատճառի ըրեր էր, և որ՝ ան բանին համար ինքը ճշմարտապէս տրտում է ։

Վերջապէս շատ կըփափաքի ինքը մէկդի ձգելու ան իր ըրած վնասը , որ ուրիշներուն հոգիներուն հասուցեր էր իր չար օրինակը կամ գործը : Պարապ ատեններ կըփնտռըուէ՝ որ անոնց քովը երթայ , ու անոնց ընկերութեան մէջ եղած ատենը իր ըրած բանին մեղքը ու սխալը խոստովանի անոնց , և անոնք յորդորէ որ իրենց մեղքերը զղջան , Աստուծոյ դառնան : փրկիչին վրայ իրենց յոյսերնին դնեն , ու ինքզինքնին անոր ծառայելու ուխտեն :

Տըղաքս , կուզեմ որ սրտի մտօք Ճշմարիտ ապաշխարութեան աս մասին վրայ խորհիք , ու տեսնաք որ դուք կարօտութիւն ունիք ներսիդինիդ ղջալու և ներգործըւելու՝ Ճիշդ ինտոր որ ես ձեզի խօսեցայ թէ ինչպէս կընէ մէկ Ճշմարիտ Զղջացող մը : Շատ անգամ ձեզմէ ամէն մէկերնիդ ձեր օրինակովը ու խրատովը առաջնորդ չեղա՞ք մի արդեօք ձեր մէկ եղբօրը կամ քրոջը , և կամ մէկ ուրիշ տղի մը , որ ձեր պատՃառաւ սխալ

դզացում ունեցաւ՝ կամ յանցանք ը-
րաւ ։ Ա՛սանկ շատ օրինակներ միտ-
քերնիդ չե՞ք կրնար բերել մի ։ Ձերին
պզտի առուտուրին մէջը ուրիշ տղոցը
ճիշտ անանկ ըրի՞ք մի՝ ինտոր որ դուք
կուզէիք թէ անոնք ձեզի ընեն ։ Ա՛մե-
նևին մէկ խաբելու պէս բան մը չըրի՞ք
մի ․ առանց հրամանի ամենևին ու-
րիշներուն ունեցածը չառի՞ք ու չաւ-
րեցի՞ք մի ․ կամ թէ չի պահեցի՞ք՝
կամ չի կորսընցուցի՞ք մի անիկա ։
Հոգերնիդ եղա՞ւ մի արդեօք , որ ու-
րիշներուն ստացուածքին վնաս չը-
նէք դիտմամբ կամ անհոգութիւնով
ու զանցառութիւնով ։ Ինչպէս որ ար-
ժան էր նէ՝ ամէն ատեն ուրիշներուն
վրայով անանկ խօսեցա՞ք մի ։ Մ՝իտ-
քերնիդ չի՞ գար մի անանկ ժամանակ-
ներ , որ անոնց վրայով սուտ բաներ
խօսած էք , կամ բուն եղածէն աւելի
իրենց ըրած գործքերը գէշ երևցու-
ցած էք ։ Շատ անգամ ձեր խօսքին ու
գործքին մէջ ուրիշներուն անմարդա-

սիրութիւն չըրի՞ք մի. և երբեմն չի բարկացա՞ք մի, և անոնց վրայ ծեծի չի վազեցի՞ք մի: Մտմտացէ՛ք որչափ շատ անգամ ձեր ծնողացը՝ կամ վարժապետին կամ ուրիշ պատուաւոր մարդոց հետը անվայել կերպով վարված կամ խօսած՝ կամ բան մը ըրած էք, որոնց հետ որ արժան էր յարգութեամբ ու հնազանդութեամբ խօսվիլ. և սանկով որչափ նեղութիւն տըւած էք դուք անոնց:

Հիմայ գիտցած եղի՛ք, որ բոլոր աս բաները Աստուծոյ դէմ մեղքեր են:

Որչափ որ դուք յանցաւոր էք, այնչափ էվելօք պէտք է ձեզի՝ որ ան մեղքերուն վրայ Զղջում ընէք Աստուծոյ առջևը, և խնդրէք իրմէն՝ որ Քրիստոսին համար ձեզի ներողութիւն տայ:

Բայց աս ալ ձեր պարտքն է, որ պիտի խնդրէք նաև անոնցմէ որոնց որ դուք անիրաւութիւն կամ վնաս մը ըրած էք, որ անոնք ալ ձեզի թողու-

թիւն տան , ու ձեր կարողութեանը չափ իրենց դէմ ըրած մեղքերնուդ հատուցում մը ընէք ։

Բոլոր աս բաներուն վրայ մտմտացէք տղաքս , ու անկէց սորվեցէք թէ ճշմարիտ Զղջումը խիստ մէկ հարկաւոր ու երևելի պարտք մըն է ։

Ուրիշ մէկ նշան մըն ալ կայ , որն որ ճշմարիտ ապաշխարողը իր մէջը միշտ կունենայ · այսինքն՝

Ճշմարիտ ապաշխարողը կըտեսնայ որ՝ ինչպէս խօսքի ու գործքի մեղքեր կայ նէ , անանկ ալ խորհուրդի ու սրտի մեղքեր կան ։ Իրաւցընէ ինքը ան ալ կիմանայ՝ որուն վրայ որ ամենևին առաջ ինքը կասկած չունէր · այսինքն՝ ան իր խօսած ու գործած բաները Աստուծոյ առջևը իր մեղքերուն էվելօք մեծ մասը չեն ։

Ինքը կըտեսնայ որ Աստուծոյ օրէնքները մինչև իր հոգիին վրայ կընայի , ու կըպահանջէ՝ որ իր խորհուրդները ու ներսիդիէն անցածները

անգամ շիտակ ըլլան ։ Ինքը կըտեսանայ թէ՝ որչափ սխալ խորհուրդներ ու զգացումներ ունեցեր էր , ու ասոնցմէ որչափ կան որոնք ինքը չէր ուզեր որ մէկ մարդ մը գիտնայ , և որ կամըչնար ինքը զըուցելու իր պինտ աղէկ բարեկամին ալ ։ Իր միտքը կըբերէ թէ որչափ խորհուրդներ ու զգացումներ ունեցեր էր ինքը , որոնք խօսքով դուրս հանելու չէր համարձակեր , կամ իր գործքովը յայտնի ընել ․ և որ անոնց համար իր խըղճմտանքն ալ զինքը շատ սաստիկ նախատեր էր ։

Ուրիշ խորհուրդներ ու զգացումներ ալ կան ․ այսինքն , իր ամբարտաւանութիւնը , իր ունայնութիւնը , իր նախանձութիւնը , իր ոխակալութիւնը , իր սրդողկութիւնը , իր դըժգոհանքը , ու ասոնց նման բաները , որոնց վրայ ինքը անատեն շատ չէր մտմտայեր , բայց հիմայ ինքը կըտեսանայ որ անոնք մեղք են եղեր ։

Կըտեսնայ որ ինքը շատ խոր-
հուրդներու ու զգացումներու վրայ
հաճութիւն ունենալովը՝ էվելօք
պատրաստ է եղեր յանցանք գործելու.
և որ եթէ մենք բոլոր խորհուրդները
ու զգացումները կրնանք աղէկ պահե-
լու, անկէ ետև մեր խօսակցութիւնը
ու գործքն ալ շիտակ կըլլայ։ Կըտես-
նայ որ այնպէս կատարեալ մաքուր ու
սուրբ էակ մը՝ որ է Աստուած, մեծ
ատելութիւնով կընայի շատ պիղծ
խորհուրդներուն ու զգացումներուն
վրայ. ուրեմն ո՛րչափ և ի՛նչ չափ իր
վրայ ալ պիտի նայի ատելութեամբ։

Ալ ասոնք միտքը բերելովը՝ կը-
խոնարհի ինքը՝ ու խորունկ տրտմու-
թեան մէջ կըլլայ։ Կիմանայ թէ ի՛նչ-
պէս յանցաւոր եղած էր ինքը Աստու-
ծոյ առջևը, երբոր ուրիշներն ալ ի-
րեն վրայով աղէկ բան կըխորհէին։

Ձերկընցունենք, իր ըրած զղջու-
մը մինչև անգամ իր հոգիէն ներսի-
դին կըմտնայ. և ան զղջումը կիշխէ

իր մէջը եղած ամէն ծածուկ խորհուրդներուն ու զգայումներուն , իր կարծիքներուն , իր բաղձանքներուն , իր ցանկութիւններուն , իր վախերուն , իր յոյսերուն , բոլոր ան գաղտնի գործքերուն՝ ու իր սրտին շարժմունքներուն վրայով :

Ու կըցանկայ ինքը մաքուր ըլլալու սրտովը : Կըխնդրէ՝ որ Աստուծոյ Սուրբ Հոգին բոլոր իր խորհուրդները ու զգայումները ուղղէ , և օգնէ ու զօրութիւն տայ իրեն , որ կրնայ մէկդի ձգել իր հոգիէն ան ամէն պիղծ բանը՝ որ չունենայ Աստուծոյ անհաճոյ եղած խորհուրդները ու զգայումները , կամ անանկ խորհուրդները՝ որ իր ընկերներուն գիտցուելու վախնայ :

Զղջում ընողը կիմանայ որ քանի մը մեղքեր կան՝ սրտով եղեր կամ գործքով , որ անոնց տակը ելնալը շատ դիւրին է իրեն :

Դուք գիտէք տըղաքս , որ ձեզի ալ ասանկ կուգայ : Զոր օրինակ՝ գի-

տէք թէ ինչպէս դիւրութեամբ Ներմոզ իր խաղին համար զանց ընել կըրնայ իմ իրեն զրուցած բանս՝ որ պիտի ըլլըրվէր շուտով ատեն չանցած, և որչափ շատ ժամանակ ինքը աս բանիս համար յանդիմաներ եմ ես :

Ու Նազիսային ալ յանցանքը ան է, որ ուրիշներուն վրայ յանցանք դրտնալ կրնայի : Գրիգորինն ալ ան է՝ որ իր եղբօրը ու քըրոջը անվայել կերպով կըհրամայէ, ու ան ալ՝ մէկ մեծ իշխանութիւնով մը, որպէս թէ տանը գլխաւորը ինքն է :

Մեծ մարդիկներն ալ աս կերպ մեղքեր ունին, որ անոնց տակը ելնալը շատ դիւրին է : Բանի որ դուք ալ մեծնաք՝ աս բանին ճշմարիտ ըլլալը պիտի իմանաք ձեր վրայ նայելով : Պիտի իմանաք որ՝ թէպէտ և ճշմարտապէս ապաշխարելու ըլլաք անանկ մեղքերուն վրայ, բայց բոլորովին անոնք յաղթելը մեծ բան մըն է . և որ

անոր համար պէտք է ձեզի՝ որ ամէն եժիր Աստուծոյ աղօթէք իր Սուրբ Հոգիին օգնութեանը համար :

Ճշմարիտ զղջում ընողը ինքզինքը Աստուծոյ առջեւը կը խոնարհեցունէ իր կարեւոր մեղքերուն համար : Անոնք ամէնը կը խոստովանի ինքը խորունկ տրտմութիւնով :

Կը զարմանայ որ առաջ ինքը ան մեղքերը չէր տեսեր՝ ինչպէս որ հիմայ կը տեսնակոր : Աղօթք կ'ընէ՝ որ կարենայ բոլոր անանկ մեղքերը դըտնալ, որոնց տակը որ իրեն իյնալը շատ դիւրին է . եւ որ կարենայ ինքը ան մեղքերը պայծառ ներգործութեամբ տեսնալ, թէ ինքը անոնք Աստուծոյ դէմ գործեր է, եւ որ անոնք իր անձին ու ուրիշներուն վնասակար բաներ են :

Աստուծոյ զօրութիւնովը, Քրիստոսի հաւատքովը՝ ու ամէն օրվան ըրած ջերմեռանդ աղօթքովը՝ որ իր Սուրբ Հոգիին օգնութիւնը կը խնդ-

րէր , ալ կըսկըսի ինքը աս մեղքերուն հետ կռուիլ ընել :

Նոյն կռիւը իսկեւիսկ կըսկըսի՝ նոյն օրը ու նոյն ժամը , որ ինքը ներ֊սիրտին ճշմարիտ Օղջումը կունենայ · ա՛ն կռիւը կըսկըսէ նո՛յն վայրկեանը՝ որ ինքը նորէն յօժարութիւն մը կի֊մանայ աս մեղքերը գործելու : Եւ աս կռիւը ինքը կըսկըսի ընել կա՛մ խոր֊հրդով կամ խօսքով և կամ գործքով եղած մեղքերուն դէմը : Թէ որ աս կերպ փափաք մը ու աղօթք մը ու ջանք մը ասանկ մեղքերը յաղթելու համար չըլլայ նէ , ճշմարիտ Օղջում չի կրնար ըլլալ :

Տղա՛քս՝ դուք նշան դրէք իմ ըսած բաներուս , ու ամենևին անոնք միտ֊քերնուդ մի՛ հանէք :

Երմոզը թէ որ ինծի ըսէ որ , ին֊քը իր մեղքերուն վրայ հաստատ կեր֊պով ճշմարիտ Օղջում ըրած է · բայց տակաւին իր գործքէն կերևայ որ՝ ինքը Աստուծոյ աղօթք չէ ըրեր ,

և որ ջանք չէ ըրեր իր սովորած յան-ցանքը մեկդի ձգելու՝ իմ պատուէրնե-րուս եսկոյն հնազանդելովը , անկէց ստոյգ է որ՝ ինքը իր ներսիդին Ճշմա-րիտ Զղջումի պէս բան մը չէ զգա-ցեր :

Եւ թէ որ Եղիսան ալ զրուցէ որ՝ իր առջի սորված մեղքին վրայ Ճշմա-րիտ Զղջում ըրեր է , բայց միշտ իր նոյն բնաւորութիւնը գործածէ նէ ու-րիշներուն յանցանքը գտնալու , ինչ մեծ սխալ պիտի երևայ իր մէջը :

Ու թէ որ Դւրիգոյն ալ յուսայ՝ որ ինքը Ճշմարտապէս Զղջացեր է իր մեղքերուն վրայ , բայց առջի պէս իր անվայել կերպով իշխանութիւն ընե-լու Ճամբան ձեռք առնէ՝ իր եղբօրը ու քրոջը հրամայելովը , ա՛լ անտա-րակոյս կերևայ՝ որ ինքը տակաւին Ճշմարիտ Զղջումին ինչ ըլլալը չէ գիտցեր ներգործութեամբ :

Ճշմարիտ Զղջումին հետ միշտ պիտի ըլլան ջերմեռանդ փափաքներ՝

ու աղօթքներ՝ և ջանքեր, որ յաղթեն
մեղաւորին բնութեանը սիրած մեղ-
քերը՝ որոնց տակն որ իրեն իյնալը
շատ դիւրին է. և ասանկով ան զըղ-
ջումը յայտնի երևայ իրեն՝ ներգոր-
ծաբար ան մեղքերը յաղթելովը։
Քանզի Աստուած անճշմարիտ զղջա-
ցող մարդը անշուշտ կըզօրացունէ,
որ աս յաղթութիւնը կարենայ ընել
ինքը անոր շնորհքովը։

ԳԼՈՒԽ · ԺԳ :

Ճշմարիտ Ողջունն ըսողը Սուրբ Հոգւոյն շնորհքովը կըսկըսի Նորոգովին մէկ Նորակարգութիւն մը ընել իր վարքին : Ինքը ուրիշներուն ալ Պարիսպոս առաջնորդելու գործին մը ըլլալ կուշտօրի իր կեանքին մէջը :

Այսր · Տըղաքս , մեր երէկվան խօսակցութեանը մէջ Ճշմարիտ Ող-ջում ըսողին իր ըսութեան շատ սիրած մեղքերը յաղթելուն վրայով բոլոր ան զրուցածներէս ’ի զատ՝ կուզեմ որ աս ուրիշ մեծ հարկաւոր բանն ալ միտքերնիդ բերէք · այսինքն , ան Ողջացողը՝ Աստուծոյ զօրութիւնովը իր միտքը պիտի դնէ որ բոլոր մեղքերը մէկ դի ձգէ , ու խկոյն իր սըրտին մէջ կատարեալ Նորոգութեան գործ մը սկըսի ընել : Որ ասիկա է ահա Ճշմարիտ Ողջունին ըլլալուն շատ աղէկ ու էվէլօք յայտնի նշանը :

Դուք տեսաք, թէ ճշմարիտ ապաշխարողը ինքզինքը ինտոր մեծ մեղաւոր մը ըլլալ կիմանայ ներսիդիէն, ու Աստուծոյ առջև իր անձը կըխոնարհեցունէ ան պատճառաւը, ու յանցանքին համար կըտրտմի :

Մինչև աս զղջումին օրը ու ժամանակը իր մեղքերը շատնալու վրայ էին : Իր խորհուրդները, իր շարժմունքները, իր խօսակցութիւնը, իր վարքը մեղանչական եղած էին :

Ո՜հ՝ գէշ ունակութիւնով ինչպէս աս մեղքերուն զօրութիւնը կուժովնայ :

Բոլոր աս ունակութիւնները արդեօք մէկ օրվան մը մէջ, մէկ ժամու մը մէջ, մէկ վայրկեանի մը մէջ կըրնա՞յ մի մէկ դի ընելան զղջումը՝ որ թէպէտ զօրաւոր ու ճշմարիտ եղած ալ ըլլայ :

Ա՜խ, հիմայ ճշմարիտ զղջացող մարդը շուտով պիտի դառնայ որ աստնկ չէ : Կիմանայ՝ որ իր առջևը մէկ մեծ

գործ մը կայ · այսինքն՝ զօրաւոր Թշնամի մը ունի, որ ինքը անիկա պիտի յաղթէ ։ Ինքը մեղքին դէմ կռուելու է մինչեւ իր մահուան ժամանակը, եւ ինքը աս կռիւը կըսկըսէ ընել իսկ եւ իսկ ։ Աստուծմէ կըյուսայ իր Սուրբ Հոգիին օգնութիւնը · կըջանայ՝ որ իր խղճմըտանքը լուսաւորէ՝ Աստուածաշունչը կարդալովը, եւ իր սիրտը քննելովը ։

Ջանքով ու ջերմեռանդութիւնով նոր բարեկարգ գործի մը կըսկըսէ ։

Եւ ասկէց 'ի զատ՝ ամէն մարդիկ իր վըրայով յայտնի կըտեսնան Թէ ինքը աս նորոգութիւնը սկըսեր է ։ Անշուշտ անոնք պիտի տեսնան, որովհետեւ անիկա այնչափ պայծառ ու յայտնի է ։

Իր ընտանեաց մէջը, իր դրացիներուն մէջը, իր գործին մէջը, իր բոլոր կենցաղավարութեան մէջ ուրիշներուն հետ՝ աղէկի դառնալու մէկ երեւելի փոփոխութիւն մը յայտնի

կերեւայ իր ներսիդին, իր խօսակցու-
թեանը մէջ, ու իր ըրածին մէջը ։

Իր առջի զգայումներուն ու գործ-
քերուն մէջը հիմակվանէն շատ մէկ
տարբեր կերպով մը զգալով կամ ը-
նելով, կըցուցընէ որ իրաւցընէ ինքը
տրտում է ան ամէն բաներուն հա-
մար, որ ինքը եղեր էր կամապաշտ,
հպարտ, գէշ, անողորմ, անհաշտ,
ոխակալ, դաժան, անիրաւ, տըմար-
դի, վատթար ։

Ու ինքը հետզհետէ կըլլայ, բա-
րելաւ, խոնարհ եւ բարերար ան ամէն
իր քովը եղողներուն ։ Ինքը իր կա-
րողութեանը չափ ուրիշներուն վրայ
աղէկ կըխորհի, եւ կըջանայ որ անոնց
վրայով գէշ մը չի խօսի, միայն թէ
երբոր հարկաւորապէս պարտաւորի
նէ խօսելու ։ Ինքը էվելօք ուրիշնե-
րուն ըրած անիրաւութեանը կըհամ-
բերէ, քան թէ ինքը անոնց անիրա-
ւութիւն մը կընէ ։ Ինքը կըներէ ա-

նոնց՝ որոնք իրենց անիրաւութիւն ը-
րած են, ու կը ջանայ անոնց աղէկ ը-
նել։ Ինքը իր աստուածութեան մէջ անի-
րաւութիւն մը չըներ․ բոլոր իր գոր-
ծառնութեանը մէջ իր օգտին համար
ուրիշներուն վնաս չըներ։ Ինչպէս
որ ինքը կուզէ՝ որ ուրիշները իրեն
ընեն, անանկ ինքը կընէ ուրիշնե-
րուն։

Կարելի է որ ինքը երբեմն աս բա-
ներուն մէջ շատ կամ քիչ պակասու-
թիւն կունենայ․ բայց որ ժամանակ որ
ատանկ պակասութիւն մը ընելու ըլ-
լայ, նորէն ինքը կը ցաւ կընէ ան ը-
րածներուն վրայ․ շարունակ կըկըռ-
ւի՝ որ յաղթութիւն ընէ ինքը․ իրեն
Քրիստոսի վրայ ունեցած հաւատքը
զինքը կըքաջալերէ աս յաղթութիւնը
ընելու։ Ան իր բոլոր ներքինին ու
վարքին մէջ եղած աղէկ փոփոխու-
թիւնը երևի, և յայտնի ըլլալու
վրայ կըլլայ տարուէ տարի, ամսէ ա-
միս, օրէ օր։

Իրե՛ն աս կերպ նորոգութիւնը իր զղջմանը նշանն է ։ Առանց աս կերպ նորոգութեանը որչափ էվելօք որ մենք աշխատինք , ճշմարիտ զղջում չի կրնար ըլլալ ։ Ուրիշ կերպ զղջում մը՝ որ նորոգութիւն չունի իր հետը , միայն մէկ խաբեբայ ու սուտ բանի մը պէս է ։ Տը՛ղաքս՝ թէ որ ձեզմէ մէկը ինծի զրուցէ թէ դուք կըյուսաք որ մեղքերնուդ վրայ ճշմարտապէս զղջում ըրած էք , ես պիտի նայիմ բոլոր ձեր զգացումներուն ու ըրածներուն վրայ թէ՝ անոնց մէջ աղէկ փոփոխութիւն մը կա՞յ մի , ձեր սիրտը նորոգվե՞ր է մի , որովհետեւ զղջումին նշանը աս է ։ Թէ որ ես չի տեսնամ որ դուք օրէ օր էվելօք աղէկ ըլլալու վրայ էք , ու խանդակաթ ու գորովագութ էք ուրիշներուն վրայ , և էվելօք ցանկացող ուրիշներուն և՛ աղէկ և՛ երջանիկ ըլլալուն վրայ , և էվելօք կամեցող ուրիշներուն երջանկութիւնը յառաջացունելու հա-

մօր ձեր անձին հանգըստութիւնը մէկդի ձգելու ։ Թէ որ ես չի տեսնամ որ դուք օրէ օր էվէլօք հնազանդ կըլլաք իմ բոլոր պատուիրածներուս , և էվելօք կըսըրխմէք ինքըզինքնիդ որ կարենաք ինքըզինքնիդ ինծի հաւ_նեցունել , և ինծի օգնել՝ տունը տե_ղը հոգալովնիդ ։ Թէ որ ես չի տես_նամ՝ որ դուք օրէ օր բարերարութիւն ընելու վրայ էք ձեր մօտը եղող ամէ_նուն , և մէկ աղէկ կերպով մը անոնք ինքըզինքներնուդ պէս սիրելու վրայ էք , ամենևին չի պիտի հաւատամ ես՝ որ դուք մեղքերնուդ վրայ զղջում ը_րած էք ։

Ասանկ ալ դուք կարելի է որ՝ պի_տի զըռուցէք ինծի ան մեղքերնուդ վը_րայով ձեր ունեցած մեծ սրտմու_թեանը համար , և թէ ինչպէս ան մեղքերը դուք Աստուծոյ խոստովա_ներ էք , և իրմէն խնդրեր էք ձեզի թողութիւն տալ , և ինչպէս միտքեր_նիդ դըրեր էք՝ որ ձեզի ընել պէտք

եղածը պիտի ընէք . բոլոր աս բանե_
րը Թէ որ մէկ նորոգութիւն մը չի
տեսնամ ձեր վրայ , ես պիտի մտա_
ծեմ որ միայն խղճմտանքին քիչ մը
վախ ու դողն է , բայց չէ Թէ ճշմարիտ
Զղջում մըն է :

Աս ձեզի տուած կանոնս՝ որով
ճշմարիտ Զղջում ըլլալն ու չըլլալը
կըզգաք , Յիսուս Քրիստոսի նոյն
ըսած բանն է՝ որ երբ Ինքը աշխար_
հիս վրայ էր , տուաւ մեզի ըսելով
Թէ՝ « Իրենց պտուղներէն պէտք է որ
ճանչնաք անոնք » :

Ինչ ծառ ըլլալը անոր բերած պը_
տուղէն կըզգաք դուք : Թէ որ պը_
տուղը գէշ ըլլայ նէ՝ կըսէք Թէ ծա_
ռը գէշ է : Թէ որ պտուղը աղէկ ըլ_
լայ՝ կըսէք որ ծառը աղէկ է :

Ճշմարիտ Զղջումը պէտք է որ ա_
ղէկ պտուղ բերէ սրտին մէջ , խօ_
սակցութեանը մէջ , ու գործքին մէ_
ջը : Աս զղջումը ինչպէս մեծ բանե_
րու մէջ պտուղ կունենայ՝ անանկ ալ

պզտիկ բաներուն մէջը պիտի ունե֊նայ ։ Ինչպէս որ մեր բրած աղօթք֊նուս մէջը , կամ Աստուծոյ ծառայե֊լու համար ըրած ջանքերնուս մէջը , և աշխարհիս մէջ Քրիստոսի Թագա֊ւորութիւնը հաստատելու համար ըրած խնդիրքներնուս մէջը , անանկ ալ մեր բոլոր ամէն օրուան մեր ըն֊կերներուն հետ վարվելնուս ատենը , ընտանեաց մէջը , ու հասարակ գործ֊քերնուս մէջը պտուղ պիտի ունե֊նայ ։

Տակաւին ես ուրիշ քանի մը բա֊ներ ունիմ ձեզի զրուցելու , որով դուք կարենաք դատել թէ ըրածնիդ Ճշմարիտ Զղջումն է մի՝ թէ չէ ։ Այ֊սինքն՝ Ճշմարիտ զղջացող մարդը մէկ նիւթ մը պիտի ունենայ իր մըտ֊քին մէջը , որուն համար որ իր անձը նըւիրէ ու ընէ ան , ու ան բանին վը֊րայ առաջ իրեն հոգը չէր ․ այսինքն է՝ որ բոլոր մարդիկ Քրիստոնեայ ըլլան ։

Քանզի ինքը կըսեմնայ որ՝ աս ան
բանն էր, որուն համար որ Քրիս_
տոս աշխարհ եկաւ, և որ աս բանը
ըլլալովը Աստուած պիտի փառաւորի
և բոլոր մարդիկ երջանիկ պիտի ըլ_
լան: կըսեմնայ որ՝ եթէ Աստուածա_
շունչը բոլոր մարդիկ ունենան, ու
թէ որ ամէնքը սիրեն ու հնազանդին
ան գիրքին, աս աշխարհը շատ տար_
բեր մէկ աշխարհ մը պիտի ըլլայ հի_
մակուան եղածէն: Պիտի նմանի եղ_
բայրներու ու քոյրերու մէկ մեծ ըն_
տանիքի մը, որոնց գլուխը Քրիս_
տոս ըլլալով՝ ամէնքը անիկա յարգի
սեպեն՝ ու անոր հնազանդին. և ամ_
մէն մէկը ջանան՝ որ միացածներն ալ
աղէկ ու երջանիկ ըլլան:

Ինքը կըզարմանայ ու կըտրտմի՝
որ առաջ բնաւ անիկա չի տեսաւ ու
չըզգաց: Բայց հիմայ ինքը կըտես_
նայ ու կիմնայ թէ՝ ինչ մէկ կամա_
պաշտ ու մեղաւոր սիրտ ունեցեր է
ինքը, որ աս մեծ ու փառաւոր բա_

ներուն վրայ ինքը անփոյթ եղաւ ։ Ամենևին իր հոգը չէր եղած ուրիշներուն հոգևոր աղէկութեանը ու յաւիտենական օգտին համար ։ Իրեն ալ իր պարտքը զանց ընելուն և իր անձը սիրելուն վրայ կըտրտմի ալ ինքը ։ Աստուծոյ կըխոստովանի իր մեծ յանցանքը ։ Ու կարթըննայ իր ապշութենէն՝ աղօթելու ու փրկիչին ծառայելու ջանալու համար ։

Ինքը նաև կըջանայ որ իր կեցած տեղը , կամ իր ընտանեաց մէջը՝ ու բարեկամներուն ժողովին մէջը , ամէն մեղաւորները Յիսուս Քրիստոսի առաջնորդէ՝ անոր վարդապետութիւններուն հնազանդելով ։ Ինքը պատեհ ժամանակներ կըգտնայ անոնց հետը խօսելու համար , և անոնք կըյորդորէ որ ղեղջի գան՝ ու յոյսերնին փրկիչին վրայ դնեն ։ Ամէն օրվան իր աղօթքին մէջը անոնք կըյիշէ , Աստուծմէ խնդրելով՝ որ անոնց իր Սուրբ Հոգին տայ , և անոնց ցուցը֊

նէ զինքը սիրել ու իրեն հնազանդիլ ։

Մէկ ուրիշ հարկաւոր ճամբով մըն ալ ջանք կընէ՝ որ Քրիստոսի Թագաւորութիւնը բոլոր մարդոց սըրտին մէջը հաստատէ , այսինքն՝ իրեն քարի օրինակ ըլլալովը ։ Կըջանայ՝ որ ցուցընէ Թէ ինքը Քրիստոսի հոգին ունի , և որ՝ ինքը կըցանկայ ուրիշները աղէկ ընել , անոնց վրայ խանդակաթ ու բարերար ըլլալով իր ամէն օրվան ըրած կենցաղավարուԹեանը մէջը ու գործքերուն մէջը ։ Ինքը շատ կաշխատի , որ բոլոր իր գործքերուն մէջը համարձակ ըլլայ՝ համեստ ու արդար ըլլայ ։ Կուզէ էվելօք՝ որ ուրիշներուն շահ ընէ , քան Թէ իր անձին վերաբերեալը նայի . և շատ աղէկ խղճմտանքով կընէ ուրիշներուն նոյն բանը՝ ինչպէս որ ինքը կուզէ որ ուրիշները իրեն ընեն ։ Ինքը պատրաստ է օգնուԹիւն ընելու

խեղճերուն, հիւանդներուն տես եր-
թալու, ու բարեկամ չունեցողներուն
բարեկամ ըլլալու. և ձեռնտու կըլ-
լայ իր ընկերներուն անմեղ վայել-
չութեանը ու շահուն ու մխիթարու-
թեանը աս աշխարհիս մէջ:

Սակայն եթէ զղջումը մեծ կամ
պզտի աստիճանի մը մէջ, մարդուս
սրտին ու գործքին վրայ եղած ասանկ
ներգործութիւններուն հետ ընկերա-
ցած չէ նէ, անիկա աղէկ տեսակ զըղ-
ջում չի կրնար ըլլալ:

Իրեն պատեհութիւն ունեցած ա-
տենը բարիք ընելու աս բաղձանքը՝
և Քրիստոսի աւետարանին օրհնու-
թիւնները իր ընկերներուն մէջ տա-
րածելուն փափաքը՝ ճշմարիտ ապաշ-
խարող մարդուն վրայ անշուշտ պիտի
երեւայ, և օր ըստ օրէ պիտի մեծնայ.
և աս մասին մէջ ինքը օր ըստ օրէ է-
վելօք պիտի նմանի Քրիստոսի, որ
երբ աշխարհիս վրայ էր՝ ամէն բան
մէկդի ձգեց, որ Աստուծոյ կամքը ը-

նէ մարդոյ մարմիններուն ու հոգիներ-
րուն բարիք ընելովը :

Ուստի սիրելի՛ զաւկըներս , թէ որ դուք մեղքերնուդ վրայ ճշմարտապէս զղջալու որ ըլլաք , այն աս բաղձանքը պիտի ունենաք սրտերնուդ մէջը : Պէտի փափաքիք ու պէտի աղօթէք , որ Քրիստոսի թագաւորութիւնը աշխարհիս մէջ հաստատուի : Որչափ որ կրնաք հասկընալ ձեր ընելու պարտքերնիդ՝ այնչափ պէտի աշխատիք , ու հոգ պէտի ընէք անոնք կատարելու այնչափ պատեհութիւն որ ունենաք նէ : Պէտի աշխատիք ուրիշներուն բարիք ընելու , որ տեսնան թէ դուք Քրիստոսի հոգին ունիք , և անոնք ալ ձեր օրինակովը աս Փրկիչին վրայ յոյսերնին դնեն՝ ու սիրեն զինքը՝ և հնազանդին անոր :

Թէ որ ձերմէ մէկը ինծի գրուցելու ըլլայ թէ՝ դուք կըյուսաք որ զղջում ըրած էք մեղքերնուդ վրայ , բայց ես պէտի տեսնամ որ դուք Քրիստոսի

Թագաւորութիւնը նաև մեր ընտա-
նեաց մէջ հաստատելու օգուտ չէք ը-
ներկրնէ, ես պիտի խորհիմ անա-
տեն՝ որ դուք էյլէօք խաբված էք։

Ջիմալիա գը ջանայ մարդ մը, որ
խորունկ տրտմութիւն ունենայ իր
բունի մեղքերուն վրայ, ու ամէն բա-
նէն էվել Աստուծմէ շնորհակալ ըլ-
լայ ինքը փրկիչ մը գտնալուն համար,
բայց տակաւին հոգ չունենայ իր եղ-
բօրը կամ քրոջը, կամ իր բարեկա-
մին փրկութեանը համար նէ, և ամե-
նեւին անոնց համար աղօթք չընէ,
կամ անոնց հետ չի խօսի՝ որ անոնք
Քրիստոսի ձեռքան բերէ, աս մէկ
անպատեհ և հակառակ բան մըն է։

Խորհեցէք որդակս աս բաներուն
վրայ՝ և աս խորհերը ձեզի օգուտ կը-
նէ՝ որ ուղիղ դատում ընէք իմանալու
Ջիմալիա Օգնութիւն ինչ ըլլալը։

ԳԼՈՒԽ. ԺԵ։

Ան որ Առողջութիւն ունի՝ շարունակ Առողջութեան վրայ պէտք է ըլլայ : Ամէն Հոգիին պէտք է ապաւինի անկէց օգնութիւն ու զօրութիւն խնդրելու՝ որ Աստուած [illegible] : [illegible] Քրիստոսի [illegible] չարչարանքներուն ու իր կատարած արդարութեանը վրայ իր յոյսը պէտք դնէ, որ ներողութիւն գտնայ Աստուծմէ՝ և ընդունելի ըլլայ անոր :

Մայր · Տղա՛քս , ալ հիմայ գրեթէ մենք լմնցուցինք մեր աս նիւթին վրայով խօսակցութիւննիս : Ուրախ եմ՝ որ ես ձեզ կը տեսնամ որ այսչափ միտադիր իմ խօսքերուս · բայց քիչ մը ատեն ալ ականջնիդ ինծի տուէք :

Գրիգոր · Մա՛յր , բոլոր աս քուկին մեզի զրուցած խօսքերէդ կիմանամ որ , մէկ մարդ մը իր բոլոր կեանքին մէջը զղջում ընելու վրայ պիտի ըլլայ :

Աշ. Ան որ ճշմարտապէս իր մեղ-
քերուն վրայ զղջում ընելու կըսկը-
սի, այնչափ ժամանակ զղջում ընե-
լու վրայ պիտի ըլլայ՝ մինչև որ մէկ
հատ ունեցած մեղքն ալ մէկ դի ձգե-
լու ըլլայ։ Բանզի ան պատճառները՝
որոնց համար որ աս զղջումը կընէ
այսօր, նոյն պատճառներուն համար
պիտի պարտաւորի շարունակ զղջա-
լու վրայ ըլլալ։

Աշ. Մեղքը միշտ ատելի է Աստուծոյ
աչքը՝ որ մարդոցը վրայ գտնը-
վելու ըլլայ նէ ան՝ թէ ապաշխարող-
ներուն և թէ անապաշխարներուն վը-
րայ, և ինչ տեսակ բաներու մէջ որ
ըլլայ նէ՝ եթէ մեծ ու եթէ պզտիկ։

Թէ որ հեզմէ մէկը երէկ ինծի ան-
հնազանդութիւն ըրած ըլլար, և ա-
նոր համար հիմայ ճշմարիտ զղջում
ընէր, և ինծմէ ներողութիւն խընդ-
րելու ըլլար նէ, անիկա պատճառ
կըլլա՞յ մի՝ որ նորէն քաղը ըրած-
նուդ վրայ տրտմութիւն մը չունենաք

ներսէննիդ , թէ որ նորէն ինծի անհնազանդ գտնըվելու ըլլաք նէ ։ Չէ՛ ամենևի՛ն չէ . Ճշմարիտ Զղջում ընող մարդը էվելօք պատրաստ կըլլայ սըգալ իր ըրածին վրայ՝ ինչու որ ինքը կիմանայ ու կըզգայ թէ՝ ինչպէս մէկ մեծ գէշ բան մըն է մեղքը ։ Ու ան շնորհքը՝ որ Աստուած իրեն ցուցըցեր էր . Քրիստոսի ձեռքով իր առջի մեղքերուն թողութիւն տալը , աս զարմանալի սէրը Աստուծոյ ու փրկիչին զինքը խորունկ տրտմութեան մէջ պիտի դնէ , երբոր ինքը տեսնայ որ՝ փորձութեան մէջ ինկեր էր , ու ասանկ բարութեան ու գթութեան դէմ մեղանչեր էր ։

Նաև ինքը կիմանայ ներսիդին՝ թէ որչափ զիւրլին է իրեն մեղքի մէջ կենալը ։

Ճշմարիտ Զղջման մէկ ուրիշ նըշանն ալ աս է ։ Ճշմարիտ զղջացող մարդը գիտէ որ՝ եթէ Աստուած զինքը իրեն գլխուն ձգելու ըլլար , ինքը

մեղքի մէջ օրէ օր պիտի առաջ քալէր երթար ։ Ինքը օրէ օր մեղքի մէջ պիտի կարծրըննար, ու յաւիտենական կործանման ճամբուն մէջը պիտի մընար ։

Մինիկս գիտէ թէ Հոգին Սուրբն էր՝ որ իր աչվըներըը բացաւ՝ իր միտքին աչվըներըը, որ տեսնայ իր յանցանքը ու վտանգը. նաև նոյն ինքն էր որ իրեն առաջնորդեց մէկ ամենակարող զօրութիւնով ու ներգործութիւնով մը, որ դառնայ ինքը առ Աստուած՝ իր մեղքերը ապաշխարելու ու իր յոյսը Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ դընելու ։ Կըզգայ ինքը թէ նոյն Հոգին է՝ որ պիտի օգնէ ու զօրութիւն տայ իրեն իր պարտքը ընելու՝ փրկիչին մէկ հաւատարիմ աշակերտին պէս ։ Ինքը կիմանայ ներսիդին որ՝ թէպէտ պիտի ջանք ընէ ինքիրմէն յաղթելու ան բոլոր մեղքերը, և ան եկած ամէն փորձութիւնները յաղթելու, բայց իր զօրութիւնը տկար է ։

Ինքը Պաւղոսին ըսածին պէս կըսէ , “ Քրիստոսի ձեռքով՝ որն որ իս զօ-րացուց , ամէն բան կրնամ ընել ” · Փիլ · Դ · 13 ։

Ամէն իժիր ինքը աս աստուածային օգնութեանը համար աղօթք կընէ ։ Կիմանայ որ ինքը Աստուծոյ վրայ կա-խում ունի , բայց երբ կըսկըսէ ըզ-գալ իր զօրութեանը շատ երեւելը՝ և կըմոռնայ իր Աստուծոյ վրայ ունե-ցած կախումը , ինքը կիմանայ որ նոյն ատենը փորձութիւնը իր վրայ մեծ զօրութիւն ունի , և թէ՝ ալ ինքը մեղքի մէջ իյնալու մեծ վտանգին մէջն է ։

Ասկէց ինքը իմաստութիւն կը-սորվի , և որչափ ատեն ապրի՝ էվե-լօք ջերմեռանդ կըլլայ իր շարունակ աղօթքը · որ “ Աստուած զօրութիւն տայ իր Հոգիովը հաստատվելու ներ-քին մարդուն վրայ ” , (Եփես · Գ · 16 ։) իր բոլոր խորհուրդներուն վը-

րայ , զգայութիւններուն վրայ , բաղձանքներուն վրայ , առաջադրութիւններուն վրայ :

Կը յիշէ նաև Աստուծոյ խոստմունքները իր քաշած փորձութիւններուն ու նեղութիւններուն ժամանակը : « Անոնք որ Տէրոջը վրայ յուսերնին դրած ունին , իրենց զօրութիւնը պիտի նորոգեն » : Եսայ . խ . 31 : « Մի վախնար , ինչու որ ես քու հետդ եմ . մի զարհուրիր ինչու որ ես քու Աստուածդ եմ . ես քեզ կը զօրացունեմ՝ ու քեզի օգնութիւն կընեմ . ու ես քեզ կը բռնեմ իմ արդարութեան աջ ձեռքովս » : Եսայ . խա . 10 :

Վերջին բանը որ պիտի յուշընեմ՝ որ միշտ Ճշմարիտ ապաշխարութեան հետ կերթայ , ան է որ Քրիստոսի քաշած բաներուն վրայ բոլոր սրտանց մէկ ապաւինութիւն մը ըլլայ մեղքի թողութեան համար ու Աստուծոյ ընդունելի ըլլալու համար :

Ճշմարիտ ապաշխարողը կըզգայ թէ՝ իրեն ողջումովը չի կրնար իր մեղքերուն համար հատուցում մը ընել Աստուծոյ ։ Ինքը գիտէ որ իր առած թողութիւնը Աստուծոյ շնորհքովը պիտի ըլլայ ։ Ինքը իրաւամբք թողութիւն չի կրնար խնդրել · կամ ինքը չի կրնար ըսել որ՝ ապաշխարելովը անանկ բան մը ըրած էր՝ որուն որ իրեն ներողութիւն տալ տար ։

Ինքը ան ներողութեանը արժանաւոր ըլլալու մը պէս չի կրնար խնդրել ան՝ իրեն մեղքերը ապաշխարելովը աղէկ բան մը ընելուն պատճառաւը ։ Վասնզի ապաշխարելը ուրիշ բան չէ, միայն թէ իր պարտաւորութիւնն է · որ իրեն արժան է որ ինքը պիտի ընէ՝ թէ որ ինքը շնորհք մըն ալ Աստուծմէ չընդունի նէ · իրաւունէ իր պարտաւորութիւնն է՝ թէ որ ինքը իր մեղքերուն համար Աստուծոյ սպառնայած ամէն պատիժները ընդունելու ալ ըլլայ ։ Թէ որ մէկ մարդ մը գէշ

բան մը ըրած ըլլայ՝ թէ գողութիւն ըրած ըլլայ՝ կամ մէկ մը սպաննած ըլլայ՝ ու ըրածին համար պատիժ մը քաշէ որն որ օրէնքը սպառնացած է սաստիկ անիրաւութեան մը դէմ, ալ պէտքը չէ՞ մի իրեն՝ որ ճշմարտապէս Զղջում ընէ իր յանցանքին վրայ :

Տէրըս՝ շատ անգամ դուք գիտէք որ՝ ես պարտաւոր եղեր եմ ձեր ըրած յանցանքնուդ համար ձեզ պատժելու՝ թէպէտ դուք շատ տրտմած ըլլալ կերեւաք անոր համար, ու բնաւ մէյմալ անանկ բան մը չընել կը խոստանաք : Ու ձեր տրտում ըլլալը իմ պատիժէս խալըսելու իրաւունք մը չի տըւաւ ձեզի . և ձեզ պատժելս իմին մէկ յանցաւոր ու անիրաւ ըլլալս չի ցուցուց : Նաև ձեր տըրտում ըլլալն ալ տեսնալով ձեզ պատժելս չի ցուցուց՝ որ ես անբարի ալ էի :

Քանզի կարելի է որ՝ ես տեսայ թէ ընտանեայ աղէկութեանը համար կա-

տարելապէս հարկաւոր էր ան ձեր պատժըվիլը , Թէպէտ և դուք ցաւ ունեցաք ու աղէկ ըլլալ ալ խոստացաք :

Թէ որ ալ ես ատեն մը ձեզի ներում ըրի նէ՝ անիկա մէկ կատարեալ շնորհք մըն էր ձեզի : Ձեր տրտում ըլլալը իրաւունք չէր տըւաւ ձեզի՝ որ ներողութիւն պահանջէք ինծմէ իրաւամբք :

Մեր մեղքերնուս Թողութիւն ըլլըվիլը Աստուծոյ կողմանէ՝ մէկ սոսկ շնորհայ գործ մըն է : Թէ որ ինքը մեղաւորներուն աս շնորհքը ցուցըցած չըլլար , մենք տրտունջ ընելու իրաւունք մը չի պիտի ունենայինք : Դուք տրտունջ ընելու իրաւունք մը չունիք՝ Թէ որ ձեր յանցանք գործած ատենը ես ձեզ պատժեմ նէ . քանզի դուցէ կրտեսնամ որ ընտանեաց բարութեանը համար հարկը կըպահանջէ որ ես ան բանը ընեմ :

Թէ որ Աստուած վճռէր , որ իր ընդհանուր ստեղծած բոլոր արարած-

ներուն մեծ դերդաստաններն բարու֊
Թիւնը կըպահանջէ՝ որ տանց մէկ
ներողութեան մը պատճըռվին ան ամէն
իր օրէնքը կոտրողները , մենք անտա֊
ւեն ամենևին չենք կրնար դանդատ
ընել Թէ՝ աս մէկ անիրաւ ու անբարի
գործ մըն է իր կողմանէ ։ Նոյն ինքը
Աստուած անանկ մէկ ճամբայ մը գը֊
տաւ , որով ինքը միանգամայն արդար
կրնայ ըլլալ իր իշխանութեան զօրու֊
Թիւնը պահելով ; և իր ողորմութիւնը
նաև մեզի ցուցընել ․ աս է , Իր Որդին
Յիսուս Քրիստոսի խաչին վրայ մեռնալը ։

Անոր մահուանը համար կրնայ Աս֊
տուած հիմայ մեր մեղքերը Թողուլ ։
Ինքը անանկ կըսէ Աստուածաշունչին
մէջը , և ինքը կըզգուշէ մեզի որ՝ ե֊
Թէ մենք հաւատանք անոր զրուցած֊
ներուն , և ճշմարտապէս ապաշխարու֊
Թիւն ունենանք ներքինէն մեղքեր֊
նուս համար , և յոյսերնիս Քրիստո֊
սի մեր մի միայն փրկիչին վրայ դնենք
նէ , ինքը մեզի ներում կուտայ ։

Աստուած ալ նաեւ մեզի յայտնի կըզգուշէ, որ սա է միայն ճամբան՝ որուն մէջ որ ինքը մեզի իր շնորհքը կըցուցընէ։

Ինքը շատ հարկաւոր պատճառներ ունի ասանկ ընելու։ Իր իմաստութիւնը՝ իր արդարութիւնը՝ իր սըրբութիւնը՝ իր բարութիւնը կըպահանջէ որ՝ ինքը միայն սա կերպով ցուցընէ իր շնորհքը։

Հիմայ թէ որ մենք գիտնանք բոլոր սա ամէնը, և թէ որ Աստուած ալ մեզի պատուիրեր է Տէր Յիսուս Քըրիստոսին հաւատալ որ փրկութիւն գտնանք, դուք պիտի տեսնաք տըղաքս՝ որ ճշմարիտ Զղջում չէք կրնար ընել՝ թէ որ նոյն ժամանակը յոյսերնիդ Քրիստոսի ձեր մի միայն փրկիչին վրայ չի դնէքնէ։ Ինտոր դուք ճշմարտապէս տրտում եղած կրնաք ըլլալ ձեր անհնազանդութեան ուրիշ գործքերնուդ համար՝ որ Աստուծոյ դէմ ու անոր իշխանութեանը

հակառակ ըրած ըլլաք, թէ որ դուք իր հրամանին չի հնազանդիք՝ և իր իշխանութեանը չի հպատակիք բուն աս մասնաւոր բանին մէջը :

Աւ աս նիւթին վրայով ձեզի ադէկ բացատրութիւն տըւի, որ կրնամ միտքերնուդ մէջը հաստատել թէ՝ ամենեւին Ճշմարիտ Զղջում չէք կրնար ընել, թէ որ դուք Ճշմարիտ սրտով յոյսերնիդ բոլորովին Քրիստոսի վրայ չի դնէք՝ մեղքերնուդ ներում ըլլալու համար և Աստուծոյ ընդունելի ըլլալնուդ համար :

Ճշմարիտ ապաշխարողը միշտ ասանկ Քրիստոսի վրայ իր յոյսը պիտի դնէ : Մեղքին չարութեանը վրայ իր ունեցած տեղեկութիւնը իրեն կըցուցընէ որ՝ ասանկ մէկ փրկիչ մը իրեն հարկաւոր է : Եւ ուրիշ կողմէն, աս փրկիչին մահը իրեն կըցուցընէ թէ՝ ինտոր շատ դէշ բան մըն է մեղքը :

Իր յանցանքը իմանալը իրեն ճամբայ կըցուցընէ՝ տեսնալու թէ որչափ

ինքը կը կարօտի ասանկ մէկ փրկիչէ մը ․ և ուրիշ կողմէն, աս փրկիչին մահը կը ցուցընէ իրեն՝ իր յանցանքին մեծութիւնը ։ Իր էվելօք ապերախտ մեղքը՝ որն որ շատ յայտնի կերպով իր սրտին հպարտութիւնը ու յամառութիւնը ցուցըցեր էր, աս է՝ որ իր փրկիչը մէկ դի ձգեր էր, և կամք չէր ունեցեր անոր վրայ յոյսը դնելու ։ Ինչպէս կրնայ ինքը ճշմարիտ Օգնում մը գտալ՝ թէ որ առջի բերանը աս մեղքին վրայ չի զղջայ նէ ․ Ինչպէս կրնայ աս մեղքը զըղջալ՝ և անկէց ետ կենալ, թէ որ ինքը իր այսչափ ատեն մէկ դի ձգած փրկիչին վրայ չի վազէ՝ և բոլոր սըրտովը անոր վրայ իր յոյսը չի դնէ նէ ։

Ան ապաշխարողը ասանկով ալ իր յոյսը ան փրկիչին վրայ կը դնէ ․ այսինքն՝ ան նոյն աստուածային սէրը՝ հնազանդութիւնը՝ ու աստուածպաշտութեան բնաւորութիւնը՝ որն որ ինքը մեղքերը ապաշխարելուն մէջ պե-

տի ցուցընէ նէ , նոյն փրկչին վրայ ունեցած հաւատքին ալ մէջը կը ցուցընէ ։ Քանզի աս բաները մէկտեղ կ՚երթան . որչափ զօրութիւն որ մէկին մէջը կայ նէ՝ այնչափ զօրութիւն ալ մէկալին մէջը պիտի ըլլայ ։ Աս զօրութիւնները մէկտեղ կը գտնըւին միշտ ան ամէն մէկուն սրտին մէջը՝ որոնք որ ճշմարտապէս մեղքէ դարձած են զԱստուած սիրելու ու անոր հնազանդելու ։

Գանք որ ճշմարիտ Զղջում ընողին տրտմութիւնը առջի բերանը աս կերպով դէպ ՚ի Քրիստոսի վազցուց զինքը ։ Ան տրտմութիւնը աս փրկիչին վազցուց զինքը , որ աս ճամբով կրնայ ինքը ցուցընել իր սէրը առ Աստուած և հնազանդութիւնը անոր իշխանութեանը ։ Աս փրկիչին վազցուց զինքը , որ աս կերպով կրնայ ցուցընել իր երախտագիտութիւնը անանկ առատ շնորհքի մը համար ։ Աս փրկիչին վազցուց զինքը , որ ասան-

կով կընայ ստանալ իր մեղքերուն թո-
ղութիւն՝ ու անոնցմէ ազատութիւն :

Նոյն տրտմութիւնը իր մնացած մեղքերուն համար ալ ճամբայ կըբա-
նայ ճշմարիտ զղջայողին ամէն իմիր՝ որ Քրիստոսի վրայ ապաւինի · քան-
զի գիտէ թէ՝ միայն իր անունովը ու իր միջնորդութիւնովը ինքը Աստուա-
ծային օգնութիւնը կընդունի, որ աս աշխարհին մէջ՝ իր պարտաւորու-
թիւններուն՝ իր ձախորդութիւննե-
րուն և իր կեանքին փորձութիւննե-
րուն մէջը անվտանգ յառաջանայ :

Ինքը ա՛լ ամէն բանը կընայ ընել՝ Քրիստոսի զինքը զօրացունելովը :

Պինտ առաջ երբոր ինքը Աստու-
ծոյ զաւակ կըլլայ շնորհքով, կըսկը-
սէ ալ իր յոյսը Քրիստոսի վրայ դը-
նել : Ասքը իր երկինքը երթալու ճամբորդութեան բոլոր ընթացքին մէջը ճշմարիտ հաւատքով Քրիստո-
սի մօտ ըլլալ կընայի : Յոյս կունենայ որ խաղաղութիւնով մահուան հան-

դըպի միայն անոր համար՝ որ Քրիս-
տոս իր հետը պիտի ըլլայ ։ Եւ անա-
տէն իր մեծ մխիթարութիւնը աս է՝
որ շուտով աս փրկիչին առջևը պի-
տի ըլլայ ինքը , ու հոն պիտի սիրէ
մնիկա ան սուրբ ու երջանիկ աշխար-
հին մէջը ․ ուր որ նոյն փրկիչը գնաց
ամէն իրեն հետևողներուն համար
տեղ պատրաստելու ։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ։

Մշտ ժամանակին մէջ մէկ մասը մը Օդջում պէտք ընել : Ի՛նչ բան է՝ որ էր կըլլէ մը-ղաւորը Օդջում ընելեն :

Սոփի. Սիրելի՛ զաւկըներս՝ Աս-տուծմէ շնորհակալ եմ ես, որ այս-չափ պատեհութիւն ունեցայ՝ վերջա-պէս մեր խօսակցութիւնովը Օդջու-մին ինչ ըլլալը ձեզի աղէկ մը հաս-կըցունել :

Կարելի է որ ձեր միտքէն կանցնի թէ շատ էվելօք համոյական կըլլար ձեզի մէկ շինծու պատմութիւն մը լսել նոյնչափ երկար : Բայց ես մի-այն թէ կըյուսամ որ, դուք անով չէ-պիտի կրնայիք կշտանալ մը իմանալ այնչափ՝ որչափ որ աս իմ խօսքերովս ես ձեզ կըշտացուցի նէ :

Շատ հարկաւոր է՝ որ պատանինե-րը ու տղաքը չէ թէ միայն զուար-ճալի պատմութեան ձեւով գիրքեր ու-

նենան , հապա երբեմն ալ պէտք է որ՝ օգտակար դժուարիմաց գիրքեր ալ ունենան ․ անանկ գիրքեր՝ որ անոնք հասկընալու համար խորունկ խորհուրդներ պէտք են ։

Թէ որ սանկ գիրքեր հասկընալու ջանք չունենաք նէ դուք , չէք կրնար ձեր միտքը լուսաւորել՝ կամ պիտանի գիտութիւն մը ստանալ ։

Անանկ դիւրին պարզ գիրքերը՝ որոնք իրենց մէջ քիչ մը Կրօնքի ճշմարտութիւններ ունին , կարդալովնիդ դուք չէք կրնար կատարելապէս ստանալ Կրօնքի գիտութիւնը ։

Պէտք է ձեզի խոհեմ և ուշադիր ըլլալ Կրօնքին ճշմարտութիւնը սորվելու , և խորհրդածութիւն ու քննութիւն ընել անոր վրայ , աշխատանք քաշել աղէկ մը հասկընալու ան ճշմարտութիւնը ։

Ահա աս բաներն էին ան մէկ քանի պատճառները , որոնց համար որ ես աս ապաշխարութեան նիւթին

վրայով խօսելու ատենը այսչափ ա-
տեն բարակ քննութիւններ ըրի ։

Ես կարծեմ աս կերպով դուք տե-
սաք՝ որ շատ հոգածութիւն ու մտմը-
տուք հարկաւոր է ունենալ ան մար-
դուն, որ ինքը ան Օղջումին ինչ ըլ-
լալը բացատրելու ձեռք կըզարնէ
նէ ։ Ու նաև մեծ ուշադրութիւն և
խորունկ խորհրդածութիւն պէտք է
ունենալ անոնց՝ որոնք որ ան Օղջու-
մը սորվելու վրայ են նէ ։

Կըյուսամ որ՝ ոչ իմ այսչափ աշ-
խատութիւնս՝ և ոչ ձեր մտադրու-
թիւնը պիտի ոչինչ ըլլայ ։

Իրաւցընէ գիտեմ ես, որ իմ տը-
ւած վարժութիւններս ձեզ աղէկ չին
կընար ընել՝ թէ որ Աստուած անանք
իր Սուրբ Հոգիին ներգործութիւն-
ները ձեր մաքին ու ձեր սրտին մէ-
ջը չի տպաւորէ նէ ։ Ո՜ւ՝ ուր է որ
ինքը ձեզի ամէնուդ ան Սուրբ Հոգին
տայ, որ իմ ձեզի սորվեցուցածէս ա-
ղէկ բաներ վաստըկիք . և որ Ճշմար-

տապէս Օղջում ընէք մեղքերնուդ վրայ, և ձեր յոյսը Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ դնէք ։

Պօլինօր. Այո՛, երէկ մենք ամէնքըս մեծ սենեակին մէջն էինք, ու Նորմօզը ինծի հարցուց թէ՝ մէկ մարդ մը ո՛րչափ ժամանակի մէջ զղջում կրնայ ընել. ես ալ անոր պատասխան տուի՝ Չգիտեմ ։ Նախսան ըսաւ՝ որ ինքը կը խորհի թէ երկար ժամանակ պէտք է մէկ մարդու մը, որ ամէն հրամանքիդ մեզի երկար բարակ բացատրած խորհուրդները ու զգացումները իր սրտին մէջը ունենայ ։ Ես ալ աս կերպը խորհեցայ ։ Բայց երբոր ամէնքս էվելօք մտատանջութեան մէջ էինք աս բանին վրայով, խօսք ըրինք մէկտեղ որ՝ աս իրիկուն հրամանքիդ հարցունենք ան խնդիրը ։

Մայր. Ուրախ եմ զաւակներս, որ դուք աս խնդիրը ինծի հարցունել խորհեր էք. ես կը ջանամ ձեզի աոր վրայ պատասխան տալ ։

Չեմ ըսեր որ՝ ճշմարիտ Օգնումին ինչ ըլլալը զգալով իմանալու համար՝ պէտք է որ ան՝նոյն կարգովը ան իմ ձեզի մէկիկ մէկիկ գրուցած բաներս միտքերնուդ անցունէք։

Հապա աս բանը հարկաւոր է որ , դուք ա՛ն կերպ ընաւորութիւն մը ու-նենաք՝ (այսինքն՝ Աստուծոյ վրայ ու Քրիստոսի վրայ անանկ խորհուրդ-ներ և յօժարութիւններ ,) որ ան բը-նաւորութիւնը ունենալ սկըսելով-նիդ՝ հետզհետէ Աստուծոյ շնորհքովը պիտի յառաջանաք ամէն իմ սորվա-գըրած խորհուրդներս ու զգացումնե-րըս ունենալ ։ Այսինքն՝ Թէ որ ձեր կեանքը շարունակվի , և յարմար մի-ջոցներ գործածելու ըլլաք նէ ։

Բայց թէ որ դուք ան միջոցները չի գործածէք , այսինքն՝ Աստուածա-շունչը սորվելու միջոցը , և աղօթք ը-նելու պարապիլը , և աղէկ գիրքեր կարդալը , ու խելացի և բարեպաշտ մարդոց հետ տեսութիւն ընելը , և

ձեր սիրտը ու բրածները քննելը, և Աստուծոյ աղօթելը՝ որ իր Սուրբ Հոգին ձեզի սորվեցունէ ու ձեզի առաջնորդէ · թէ որ սա կերպ միջոցները ողէկ չի գործածէք նէ, անատեն ալ դուք մեծ խրատունք ունիք տարակուսելու թէ դուք ճշմարիտ Օղջում նեղսիղինիդ զգացա՞ծ էք մի: Սա կերպ բացատրութիւնը թէ որ բոլոր ան խորհելու ու զգալու բաները՝ որոնք որ ձեզի մեր առջի խօսակցութեանը մէջ բացատրեցի, միտքերնուդ չանցնին նէ, չէք կրնար յոյս ունենալ՝ որ դուք ճշմարտապէս Օղջում բրած կըլլաք մեղքերնուդ վրայ, ու յուսերնիդ Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ դրած կըլլաք: Գուցէ դուք նոյն իմ բրած կարգովս և իմ բրած նոյն տրտմանքին մէջ, կամ նոյն իմ բրած պայծառութիւնովը ու զօրութիւնովը չի պիտի ունենաք անոնք: Գուցէ երբեմն բոլորովին ետ պիտի կենաք անոնք առջևնիդ ունենալէն; փոր-

ծուլթեան մէջ մնալով ու մեղքի մէջ կենալով ։ Բայց ճշմարիտ զղջացող ըլլաք նէ՝ գոնէ այսչափ պիտի առջինիդ ունենաք դուք անոնք՝ որ ինքիրէննուդ փորձառու ըլլալով գիտնաք անոնց ինչ ըլլալը . այսինքն՝ ան խորհուրդները , ու զգայումները ձեր բուն հոգինուդ մէջ ունենալով և. տեսնալով թէ անոնք ձեզ Քրիստոսի նըման ըլլալ կուտան ձեր կենցաղավարութիւնովը ու գործքովը ։

Դուք օրէ որ ան խորհուրդները ունենալու պիտի յառաջանաք՝ քանի որ կըմեծնաք նէ . բայց թէ որ ան կերպ չըլլայ նէ՝ ստոյգ է որ ամենևին չի գիտցած էք ձեր զղալովը ճշմարիտ Զղջումին ինչ ըլլալը ։

Ի՞նչ . Մա՞յր , կըհասկընամկոր՝ կերևայ թէ , ձեր ամէն զըռուցած բաները . բայց հրամանքդ տակաւին մեզի չի զըռուցեցիր թէ՝ որչափ ժամանակէ մէջ մէկ մարդ զղջում պիտի ընէ ։

Մայր. Տղա՛ս՝ քիչ մը համբերէ. ես սա խնդիրին համար պատասխան տալու վրայ էի՝ ուսն որ հիմայ ընելու ձեռք պիտի զարնեմ։

Մ՚իտքդ կուգայ մի Ն՛որմոզ, երէկ առտու որչափ բարկացած էիր դուն՝ երբոր սա գիրքը Նղխային ձեռքէն մէկ դի կըքաշէիրկոր։

Նորմոզ. Մ՚իտքս կուգայ մայր, և սա ըրածիս համար ալ ցաւ կըքաշեմ։

Նղխա. Ես ամենևին ինքը առաջուց այսանկ բարկացած չէի տեսեր. գրեթէ ես վախցայ անատեն՝ որ ինքը ծեծելու կելլայ։

Մայր. Ն՛որմոզ՝ լսեցի՞ր մի ինծի՝ երբոր աղջի բերանը քեզի դրուցեցի որ գիրքը թող տաս։

Նորմոզ. Չեմ գիտեր մայր։

Պորէգոր. Չեմ կարծեր որ լսած ըլլայ. ինչու որ ինքը անանկ մէկ սաստիկ բարկութեան մէջ էր, և այնպէս ուժով գիրքը մէկ դի քաշեց՝ որ կերևար թէ չի լսեց քու ըսածդ։

Նորմա · Մա՛յր՝ Թէպէտ ես առջի բերանը հրամանքիդ զրուցածը ճիշդ չի կրցայ հասկընալ, բայց անկէ ետքը շուտով սկըսեցի ականջ դնել հըրամանքիդ ։

Մայր · Ո՛ր զրուցածս լսեցիր դուն՝ երբոր հասկըցար նէ ։

Նորմա · Գիրքը քիչ մը իմ միտքես ելաւ, ու անանկ ականջ դնելու սկըսեցի · լսեցի որ ըսիր թէ՝ Ն՛որմոգ՝ ատ գիրքը բոլորովին թող տուր ։

Մայր · Ա՛նկէ ետքը իմ քեզի զրուցածս իսկոյն լսեցի՞ր մի՞ որ ըսի թէ, Դուն պէտք է որ ատ ըրածէդ ամըն չնաս՝ ու աս ըրած բանիդ համար տըրտում ըլլաս · ու թէ որ նորէն ատ ըրածիդ պէս ընելու ըլլաս՝ ես քեզ պիտի պատժեմ ։

Նորմա · Ա՛ն ալ լսեցի մայր ։

Մայր · Ո՛րչափ ատեն անցաւ՝ որ դուն գիրքը քաշելէն ետ կեցար, և զգացիր որ պէտք էր քեզի հնազանդիլ ինծի, և ատ քու ըրածիդ վրայ տրտում ըլլալ ։

Նշխէ · Ո՛րշդ այնչափ ժամանակ, որ կայնեցայ ականջ դնելու քու զրու-
ցածքիդ, և որ՝ խորհեցայ թէ պար-
տաւոր եմ ընելու ան, և որ զգացի թէ
աղէկ է որ մէյմալ անանկ գիրքը չի
քաշեմ։

Մայր · Նոյն կերպով պէտք է որ ետ
կենաք ու խորհիք թէ՝ ինչ է ձեր
յանցանքը, ձեր ունեցած վտանգը,
ու ձեր պարտաւորութիւնը, և ճըշ-
մարիտ զղջում ունենաք Աստուծոյ
առջև բոլոր մեղքերնուդ համար, և
յոյսերնիդ Տէր Յիսուս Քրիստոսի
վրայ դնեք մեղքերնուդ թողութեանը
համար՝ և Աստուծոյ ընդունելի ըլ-
լալնուդ համար։ Ա՛յնչափ ժամանակ
կըքշէ ատիկա ընելու։

Նշխէ · Կարծեմ՝ թէ որ ճշմարիտ
զղջում ունենայինք, պիտի կրնայի
ան շատ շուտով ընել։

Մայր · Աղէ՛կ դուն քու ըրած խըն-
դիրիդ պատասխանը տուիր։ Ինչ որ
մէկ մարդ մը հասկընայ թէ ինչ է ա-

պաշտպանելը , և Աստուծոյ վրայով չե-
տակ զգայուն ունենայ նէ , աւ իրեն
քիչ ժամանակ պէտք է պաշտպանե-
լու ։

Ինքը Աշխարհապէս տրտում կըլլայ
բոլոր իր տունջի մեղքերուն համար ·
Ինքը կըցտնկայ անոնք մէկդի ձգել ։
Ան մեղքերը տանելու կըլլայ՝ մէկ
սուրբ , արդար ու բարի Աստուծոյ
մը դէմ գործըւած ըլլալուն համար ·
Աստուծոյ շնորհքին կըյուսայ՝ որ թո-
ղութիւն ըլլայ իրեն Քրիստոսի ձեռ-
քովը ։ Ան փրկիչին վրայ ինքը իր
յոյսը կըդնէ · կըճանչի՝ որ Աստուծոյ
Սուրբ Հոգին իրեն սորվեցունէ , օգ-
նութիւն ընէ՝ ու զօրացունէ զինքը ·
և իր միտքին հաստատ խորհրդովը
կըվճռէ որ աւ անկէ ետև պիտի սի-
րէ Աստուած՝ ու անոր պիտի հնազան-
դի ։

Հիմայ Ճիշդ որչափ ժամանակ
պէտք է մարդու մը աս խորհուրդնե-
րը ու զգացումները ունենալ նէ ,

այնչափ ժամանակ պէտք է իրեն՝ որ Ճշմարիտ Զղջում ունենայ իր ներսիդին ։

Բայց խել մը ատեն պէտք է անոր աներկբայ՝ որ հասկընայ Ճշմարիտ Զղջումին ինչ ըլլալը, թէ որ ինքը ամենեւին անիկա յայտնի կերպով չէ իմացած նէ առաջուց ։

Զորօրինակ, թէ որ մէկ պզտի տըղայ մը մէկ հեթանոսի երկիրէ մը մեր տունը գալու ըլլայ՝ որն որ ամենեւին Աստուծոյ ու Քրիստոսին վրայ բան մը գիտցած չըլլայ, գիտէք որ՝ ալ եւ խել մը ժամանակ պիտի անցունեմ, որ անոր սորվեցունեմ Աստուծոյ առջեւը մեղքի գալուն պարտաւորութիւնը ինչ ըլլալը, ու Տէր Յիսուս Քըրիստոսին հաւատալը ինչ ըլլալը ։

Բայց անիկա ինչ ըլլալը հասկընալէն ետքը, թէպէտ գուցէ ձեր գիտցածին պէս անիկա չի կրնար աղէկ հասկընալ, պիտի ըսեմ իրեն՝ թէ արժան է որ դուն բոլոր մեղքե-

քուդ վրայ հիմայ ապաշխարես , ու յոյսդ Քրիստոսի վրայ դնես ։ Ու թէ որ ինքը բոլոր մարդոց պէս մեղանչական բնաւորութիւն մը չունենայ Աստուծոյ վրայովը նէ՝ շատ ժամանակ չի պիտի քշէ որ ան զղջումը ընէ ինքը ։

Հիմայ սիրելի՛ զաւկըներս , դուք ինչո՞ւ համար Աստուծոյ առջին դեղջի դալ չէք սկըսերկոր ձեր գործած մեղքերնուդ վրայ . ու ինչո՞ւ չէք սկըսերկոր յոյսերնիդ Քրիստոսի վրայ դնելով , և իր Սուրբ Հոգիին օգնութիւնը ու զօրութիւնը խնդրելով , անանկ առաջադրութիւն մը ընել՝ որ ալ ասկէ ետև Աստուած սիրէք՝ ու անոր հնազանդիք ։

Ինչո՞ւ դուք չէք սկըսեր սա կերպը ընել այսօր , ա՛ս իրիկուն , հիմայ ։

Գէորգ . Մայր , իմ վրաս բան մը կայ , որ աս բանը ընելէն ետ կըձըգէկոր իս ։

Աղէքս . Անանկ ալ իմ վրաս կայ՝ մայր ։

Նորմոֆ. Իմ վրան ալ :

Անյր. Ո՜հ զաւկընե՛րս, ի՞նչ բան է ան ձեր վրայ եղածը, որ ձեզ ետ կըձգէկոր ասանկ մէկ մեծ ու բարի էակ մը՝ այսինքն Աստուած սիրելէն՝ ու հնազանդելէն, և ձեր յոյսը ա-սանկ մէկ բարերար և բարեգութ փրկիչի մը Յիսուս Քրիստոսի վրայ դնելէն : Ատ ձեր կամապաշտ ու չար զգայութիւններն ու բաղձանքներն են : Դուք այնչափ ձեր անձը կը սիրէք ու ձեր աղէկութիւնը միայն կը փնտռէք՝ որ չէք փափաքիր ու աշխատիր որ ուրիշներն ալ աղէկ ու երջանիկ ը-նէք :

Կուզէք որ իրենց անձին երջան-կութիւնը նուազի կամ կործանի, եր-բոր ան ձեր անձին մխիթարութեանը ու վայելչութեանը հետ կը խառնը-վի : Դուք ուրիշ բաները Աստուած սիրելէն էվելի կը սիրէք, թէպէտ և գիտէք որ ձեր պարտքն է սիրել ա-նիկա ձեր բոլոր սրտովը, և ուրիշնե-

ըրն ու ինքըզինքնելնուդ պէս սի_
րել : Դուք իր պատուէրները բռ_
նել չէք ուզեր : Դուք կամաւոր չէք
իր իշխանութեանը հնազանդ ըլլալու
՚ի բոլոր սրտէ : Ասկէց կերեւայ որ՝
դուք չէք ուզեր ինքզինքնիդ Աստու_
ծոյ առջեւը խոնարհեցունել , զեղ_
ջի գալ , Աստուծոյ դառնալ եւ իր ո_
ղորմութիւնը խնդրել Քրիստոսի
ձեռքովը : Բոլոր աս բաները ուրիշ
բան չեն՝ միայն թէ ձեր կամապաշտ
ու չար զգայութիւններն ու բաղձանքնե_
րըն են :

Ու իմ զաւկըներս , ես այսչափ
յայտնի կերպով ձեզի խօսեցայ · որ
ան իմ պարտքս էր՝ ասանկ ընելու :
կուզեմ որ դուք ալ զգաք ներսիդի_
նիդ ձեր յանցանքը՝ ու ձեր գլխուն
գալու վտանգը : Մտմտայէք բոլոր
մեր աս իրիկվան ըրուած բաներուն
վրայ : Անոնց վրայ մտմտայէք դուք՝
երբոր Աստուծոյ առջին առանձին
աղօթք ընելու կըլլաք նէ :

ՏԵՍԻԼ ԺԵ.

Ընդարձակ մեղաւորի մը կը խնդրէ՞ Սարգաւագէ խնդրելու իր Սուրբ Հոգին : Ինքնը կ'ըլլայ որ Հոգին Սուրբ Մեղաւորին առաջնորդէ զղջման ընելու, հաստատելով պակասին ան իր ըրած զղջումը եւ յաջող կործանութեանը ըլլայ : Մեղաւորին զղջման ընելու համար յորդորանք :

Մայր · Ըսէ՛ք՝ իմ տղաքս , ի՞նչ կը֊խորհիք դուք մեր առջի ըրած խօ֊սակցութեանը վրայ :

Սերոբ · Ես չեմ գիտեր ինչ ընելս՝ մայր :

Սիմէոն · Կ'ըյուսամ որ ես պիտի զղջում ընեմ , ու իմ յոյսս Քրիս֊տոսի վրայ պիտի դնեմ մեռնելէս ա֊ռաջ :

Գրիգոր · Ես կուզեմ որ ատոր վրա֊յով մէկ հարցում մը ընեմ :

Մայր · Ըսէ՛ տղաս · գիտէք որ ես միշտ երջանիկ կըլլամ , որ դուք ին֊

ծի բան կըհարցունէք , ու ես անոնց վրայ կրցածիս չափ պատասխան կուտամ ձեզի :

Գրէգոր · Այո՛ , ես՝ որ մեղաւոր եմ ամէն իմ գործքերուս մէջը , արժա՞ն է ինծի՝ որ աղօթք ընեմ Աստուծոյ իր Սուրբ Հոգւոյն համար , որ ինծի օգնէ զղջում ընելու :

Այր · Տեսնանք արժա՞ն է մի : Ձեր սա կամապաշտ ու չար զգացումները ու անձնասէր բաղձանքները՝ ինչպէս որ տեսանք , ատոնք են ձեզ ետ ձըգողները մեղքերնուդ վրայ զղջում ընելէն . և ատոր համար դուք մեղադրելի էք ասանկ զգացումներ ու բաղձանքներ ունենալնուդ համար : Դուք շատ յանցաւոր էք անոնք ձեր սրտին մէջ ունենալնուդ համար : Ասոր համար դուք մեծ վտանգի մէջ էք : Դուք Աստուծոյ օրէնքովը դատապարտութեան մէջ էք՝ զԱստուած ձեր բոլոր սրտովը չի սիրելնուդ համար , և ուրիշները ձեր անձին պէս չի սիրել_

նուդ համար ։ Ձեր յանցանքն ալ մեծցեր աճեր է՝ բոլոր աս կերպ բաներուն համար որոնց չըլլալ-նուդ պատճառաւ և Քրիստոսի միջ-նորդութեամբը Աստուծոյ մեզի մա-տուցած շնորհքները չընդունելնուդ պատճառաւ ։

Թէ որ Աստուած ձեզ թող տայ՝ որ մեղքի մէջ յառաջ երթաք , ու անապաշխար մեռնիք , ու յաւիտեա-նըս թշուառ ըլլալու ըլլաք նէ , ալ անատեն չէք կրնար դուք իրեն ամե-նեկին գանգատ մը ընել , ըսելով թէ ինքը վայլած կերպովը ինչպէս պէտք էր նէ՝ չըրաւ ձեզի ։

Ինչու որ ինքը հիմայ պատրաստ է ձեզ ընդունելու , թէ որ իրեն եր-թալու ըլլաք՝ մեղքերնուդ վրայ զըղ-ջում ընելով ու Քրիստոսի վրայ ա-պաւինելով նէ ։ Բայց դուք աս ճամ-բով երթալ չէք ուզերկոր · ու սիր-տերնիդ չուզերկոր իրեն երթալ ։

Ու թէ որ դուք ընդունիք անատեն

ան պատիժը՝ որուն որ ձեզ՝ արժանի կընէ մեղքերնիդ, մէկը չէք կրնար մեղադրել՝ միայն թէ ինքզինքնիդ :

Ի՞նչ պէտք է ընել ուրեմն :

Պէտք է որ մեղքերնիդ զզջաք՝ ու Քրիստոսի վրայ յուսերնիդ դնէք՝ որ փրկուիք. պէտք է որ՝ աս բանը դուք ինքիրենմէնուդ ընէք. ինչու որ յաւ-կապէս ձեր զեղջի զալը ու Քրիստոսի վրայ ձեր ապաւինիլը պէտք է. պէտք է որ դուք ընէք աս : Ոչ է որ մէկ մը աս զղջումը ընելու ըլլայ ձեր տեղը նէ, անոր ըրածը ձեզի չի սեպուիր :

Ափսոս, որ ձեր կամապաշտ ու չար զգացումները ու բաղձանքները ձեզ՝ ետ կըձգենկոր ատիկա ընելէն :

Բոլոր աս բաները գիտցէք դուք, և իմացած եղէք, որ դուք խեղճ՝ կորուսեալ՝ մեղաւոր՝ անօգնական ըստեղծուածներ էք :

Դուք ահա աստանկ վիճակի մէջ էք. ու թէ որ Աստուած ձեզի չողոր-

մի , մէկ յոյս մը չըլլար ձեզի ։ Ինքը ձեզի օգնելու պարտաւոր չէ · բայց կարելի է որ՝ իր մեծ ողորմութեանը նայելով կօգնէ ձեզի · իր Սուրբ Հոգին միայն կրնայ յաղթել ձեր սրտին զեղջի գալու ու Քրիստոսի վրայ ապաւինելու ան յօժարութիւնը ։ Կարելի է որ Աստուած աս Սուրբ Հոգին ալ տայ ձեզի ։ Ինքը տրուած է ան Հոգին ուրիշներուն՝ որոնք որ խեղճ , կորուսեալ , ու մեղաւոր էին ձեզի պէս · իր գթութիւնը ու ողորմութիւնը շատ մեծ են ։

Իր բարերար խնամքն էր , որ ձեզի տրուաւ մէկ մայր մը · ու ձեզի շընորհեց պատեհութիւն , որ ձեր պարտաւորութեանը վրայով տրուած բացատրութիւնը լսէք ։ Իր Սուրբ Հոգին է , որ ձեր խղճմտանքը արթընցուց՝ որ մտմըտաք ձեր ամէն յանցանքին վրայ , ու ձեզի առաջնորդեց՝ որ դուք ուզեցիք աղօթք ընելու անոր ։

Իրաւ զաւակս , Աստուծոյ գացէք՝

ու իր Սուրբ Հոգիին համար խնդիրք ըրէք ։ Վասնզի ձեր աղօթքները կարելի է որ անանկ պատճառներ պիտի ըլլան, որ կրնաք տեսնալ, ու զգալ էվելի զօրաւոր կերպով ձեր մեղքը ու ձեր վտանգը ։

Իրաւ՝ գացէք դուք Աստուծոյ, ու իր Սուրբ Հոգիին համար աղաչանք ըրէք ։ քանզի պէտք է որ՝ դուք մեղքերնիդ զղջաք, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայ ապաւինիք ։ բայց ինչ միջոցով, չի կայ մէկ ուրիշ յարմար միջոց մը, միայն թէ Աստուծոյ աղօթք ընելու միջոցովը ։

Իրաւ՝ գացէք Աստուծոյ, և իր Սուրբ Հոգիին համար աղաչեցէք զինքը ։ Երբոր դուք կերթաք անոր, երբոր անոր առջևը կըխոնարհիք ; երբոր ձեր աղաղակը իր ողորմութեանը համար դուրս կըձգէք, անատեն իսկոյն՝ կարելի է որ, Հոգին կըտրվի ձեզի ու մէյմալ կընայիք որ՝ ալ սիրտերնիդ կուզէկոր անոր իշխա-

նութեանը հնազանդելու , գրգռում ընելու ձեր ամէն ըրած անհնազանդութեանը ու իրեն դէմ ապերախտութեանը վրայ , ձեր յոյսը Յիսուս Քրիստոսի վրայ դնելու՝ այն որ ձեր մէկ հատիկ փրկիչն ու Յոյսն է ։ Բայց միտքերնիդ բերէք որ՝ ձեր ըրած աղօթքը ձեզ արժանաւոր չեն կրնար ընել Աստուծոյ մէկ շնորհքը ընդունելու ։ Քանզի թէ որ ինքը ձեզի իր շնորհքը կուտայ ; ան չէ թէ՝ իրեն ձեր վրայ մէկ աղէկ բան մը տեսած ըլլալուն համար պիտի ըլլայ · հապա ան անոր համար է՝ որ ինքը այնպէս կրնայ ձեզի իր շնորհքը տալ Քրիստոսի ըրած արդեանցը ու քաշած չարչարանքներուն համար ։

Միտքերնիդ բերէք նաև , որ ինչ բան որ դուք ուրիշ կերպ ըրած էք , Աստուած յայտնի ցուցուց՝ որ եթէ մեղքերնուդ վրայ չապաշխարէք՝ և Քրիստոսի վրայ յուսերնիդ չի դրնէք նէ , չէք կրնար փրկըւիլ դուք ։

Գուրէնէր · Մա՛յր, տակաւին մէկ բան մը ինծի նեղութիւն կուտայկոր՝ այս բանին վրայ մտմտուք ընելուս :

Մայր · Ի՞նչ է ան տղա՛ս :

Գուրէնէր · Հրամանքդ որ մեզի գրուցեցիր թէ՝ միայն Հոգին Սուրբ կրնայ յաղթել մեր սրտին մեղանչելը, եւ Քրիստոսի վրայ ապաւինելու անյօժարութիւնը : Ուրեմն ինչպէս կրնամ ես ինքիրմէս մէկ բան մը ընել, որովհետեւ Հոգին Սուրբ պիտի առաջնորդէ ինծի զեղջի գալու : Ես ինքիրմէս մինակ չի պիտի կրնամ զըղջում ընել : Պիտի սպասեմ մինչեւ որ Աստուած իր Սուրբ Հոգին ինծի տայ, որ անիկայ աս բանը պիտի ընէ՝ երբոր ինքը աղէկ ըլլալը խորհի նէ :

Մայր · Չեմ ըսեր տղա՛ս, մէկ դըժուարութիւն մը չի կայ ասոր մէջը : Չեմ ըսեր որ՝ ես կրնամ կատարելապէս աս բանին բացատրութիւն տալ : Բայց ուրիշ շատ կերպ բաներու մէջ ալ կըտեսնամ դժուարութիւններ ,

որոնք ամենուեն հիմունքն ած հաւատքս ու բռնած ճամբաս չեն կրնար խափանել :

Զոր օրինակ՝ Աստուած է ան ցորէններուն աճելուն պատճառողը · բայց ան չաճիր՝ թէ որ մարդս չի տնկէ՝ չի բերէ անոր տեղը նէ :

Աստուած է ան հովը փչելուն պատճառը , ու մէկ նաւի մը առագաստները ան հովով լեցունողը , անանկ որ՝ ուրպէս թէ ինքը ան նաւը կըյառաջացունէ խասորնակի ովկիանոսին մէջը , բայց այսու ամենայնիւ նաւապետին և նաւաստիներուն պէտք է որ մեծ ջանք ընեն · թէ որ հոգերնին չըլլայ նէ՝ նաւը ամենևին իր տեղը չի պիտի հասնի :

Աստուած է՝ որ մեր կեանքը կըպահէ ամէն օր · " Որ իր մէջը մենք կապրինք՝ ու կըշարժինք , և մեր էութիւնը ունինք " · Բայց մեզի ալ պէտք է՝ որ մեր կեանքին պահպանութեանը համար շատ հոգածութիւն-

ները ընենք, չէ նէ՝ շուտով կըմեռնինք :

Սակայն միայն Սուրբ Հոգին է, որ կրնայ յաղթել ձեր սրտին զըղջում ընելու՝ ու Քրիստոսի վրայ յուսելնիդ դնելու անյօժարութիւնը. բայց այսու ամենայնիւ աս բաները ձեր անձին բուն գործքովը ու ջանքովը պիտի ըլլայ : Գանք որ՝ ինտոր Սուրբ Հոգին կըներգործէ ձեր սըրտին մէջը, նաև ձեզի կառաջնորդէ գործելու, անանկ որ ան ըրած մեղքերնուդ վրայ զղջալնիդ՝ ու Քրիստոսի վրայ ապաւինելնիդ ճշմարտապէս ձեր բուն գործքը կըլլայ, ես ան չեմ կրնար բացատրել : Բայց աս գիտեմ թէ Հոգին Սուրբ ան կամ մէկ ուրիշ ճամբով մը ձեզի կամեցող ըլլալ կուտայ աս բաները ընելու : Մենք միայն աս գիտենք որ՝ ան անանկ մէկ կերպով մըն է, որն որ ձեր ազատ ներգործութեանը կործանում մը չըլլար, որ մեղքերնիդ ապաշխա-

րելը ու Քրիստոսի վրայ ապաւինե-
լը ինքնիրեննուդ կընէք . և որ այսու
ամենայնիւ ինքն է՝ որ կըներգործէ
ձեր մէջը , որ դուք աս բաները ընէք
ինչպէս Առաքեալը կըսէ ։ « Վախով
ու դողով հոգիներնուդ փրկութիւնը
գործեցէք . քանզի Աստուած է՝ որ
ձեր ներսիդին կըներգործէ , որ կա-
մենաք՝ ու (աղէկութիւն) ընէք՝ (իրեն)
հաճելի ըլլալու համար » ։ Փիլ . Բ .
13 ։

Զաւակս՝ շնորհակալ եղիր , որ ան
աս կերպին է ։ Մի՛ վշտանար դուն ան
դժուարութիւններուն համար , թէ
ինչպէս ասանկ կըմայլի ։ Գնա՛ դուն
քու Երկնաւոր Հօրըդ . Կիմանաս դուն
ներսիդիդ մէկ յօժարութիւն մը իրեն
երթալու ։ Ահա ան Սուրբ Հոգին է ,
որ այդէն ձեզի իր օգնութիւնը կը-
շնորհէ ։ Ան օգնութեանը վրայ ձեր
կախումը իմացէք ։ Աստուծոյ նայե-
ցէք որ օգնութիւն ունենաք , և ձեր
անձին զօրութիւնն ալ գործի դրէք ։

Պայծէք ձեր Երկնաւոր Հօրը առջևը. ձեր հոգին անոր առջևը ձգեցէք ։ մեղքերնիդ անոր խոստովանանք եղէք · Հոգին Սուրբը ընդունելու համար աղօթք ըրէք ։ Աղօթք ըրէք՝ որ ինքը ձեզի ճամբայ ցուցունէ զեղջէ գալու՝ ու Քրիստոսի վրայ ապաւինելու ։ Աշխատեցէք՝ ու յոյսերնիդ ան փրկիչին վրայ դրէք , և անտարակոյս պիտի գտնաք անով խաղաղութիւն ու խնդութիւն ։

Ասո բաները չէ թէ ձեզմէ մեկուն՝ հապա ամէնուդ ալ կըզգուցեմ սիրելի՛ տղաքս ։ Ատոնց վրայ մտմըտացէք դուք՝ առանձին եղած ատեններդ ։

Վերջեր բանի ։

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Սաղաշխար իւրդարացողը դեղին փարա— յորդոր— ըսելու— համար հարցմունքներ:

Ու մենք ալ Դամարիս խաթունին՝ ու իր տղոց մէջ տեղի եղած խօսակցութիւնը լմնցուցինք մինչև աստեղ: Այս կըյուսանք որ՝ աս գիրքը Աստուծոյ օրհնութեամբը օգտակար պիտի ըլլայ կարդացողներուն, կամ ասոր կարդացված ատենը լսողներուն:

Արդեօք կրնա՞յ ըլլալ որ մէկ մարդ մը՝ թէ պզտիկ եղեր թէ մեծ, երբոր աս խօսքերը կարդալով բոլոր գիրքէն անցած ըլլայ, անանկով՝ իր մեղքերուն համար զղջում ընելու Աստուծոյ առջևը՝ և Տէր Յիսուս Քրիստոսին հաւատալու նիւթերուն վրայ մտմտալովը, անիկա իր սրտին մէջ հոգ ու կսկիծ մը չըզգայ; կամ զգայ ալ նէ՝ քիչ մը զգայ:

Թէ որ ասանկ մէկ մարդ մը սա գիրքին խօսքերուն մտիկ ընելու վրայ է նէ, իրմէն կըխնդրըվի՝ որ չի ձանձրանայ մեր աստեղ քանի մը խորհուրդներ ալ առաջ բերելնուս վրայ, որպէս զի անոնց վրայ ինքը խորհըրդածութիւն ընէ :

Բարեկամս, դուն չե՞ս խորհիր որ՝ մեղքին վրայով եղած ան ստորագրութիւնը ճշմարիտ է :

Ան մեղքը այնպէս մեծ չարիք մը չէ՞ մի՝ ինքիրմէն զէշ ըլլալովը · որ ան Ամենամեծ ու Ամենաբարի Էակին դէմը կըգործըվի, անանկ մէկու մը դէմը՝ որ ինքը կատարեալ իրաւունք ունի, որ իր ամէն արարածները զինքը սիրեն՝ ու իրեն հնազանդին : Ուրեմն՝ ասկէ ետեւ տակաւին պիտի շարունակե՞ս մի յանձնառու ըլլալ Աստուծոյ իրեն վայլածը տալու :

Մեղքը մէկ մեծ չարիք մը չէ՞ մի, որովհետեւ Աստուծոյ ան կատարելութեանը ու իշխանութեանը դէմ է, ո-

րոնք որ իր ձեռքով ստեղծած և իր իշխանութեան տակը եղած արարածներուն մեծ գերդաստանին կարգադրութեանը ու երջանկութեանը բացարձակապէս հարկաւոր են ։

Թէ՛ որ մեղքի մէջ յառաջանալու ըլլաս նէ , անշուշտ պիտի ցուցընես թէ՝ հոգդ չէ ընկերներուն երջանկութեանը վրայ ։ Կուզե՞ս մի որ տեսնիկ գէշ անձնասիրութեան յանցանքին մէջը միշտ օրէ օր շատնալու վրայ ըլլայ ։

Մեղքը մեծ չարիք մը չէ՞ մի , որ տանկ անարգ ապերախտութիւն ընել կուտայ մարդուս անանկ Տիրոջ մը դէմ՝ որ քեզի այսչափ բարութիւններ ու պարգեւներ տըւած է ։ Նաև մտմըտա՛ իր մեծ երկայնմտութիւնը ու համբերութիւնը , որ դուն տանկ իրեն դէմ անհնազանդ ու ապերախտ գտնըւելովդ՝ ինքը քու կեանքիդ օրերուն թելը չի կըտրեց տակաւին ։ Մտմըտա՛ իր զարմանալի

սիրոյն վրայ՝ որ իր մէկհատիկ սիրե-
լը Որդին աշխարհ խրկեց մեղաւորնե-
րուն համար, որ արուն թափէ խաչին
վրայ, որ անով քեզի թողութեան ու
ազատութեան համար մէկ ճամբայ մը
բացուի: Մտմըտա՛ դուն աս փրկիչին
ան իր քաղցրիկ գթութեանը վրայ,
իր զարմանալի բարերարութեանը վը-
րայ՝ որ քեզի ցուցուց: Ալ դուն ատ
անարգ ապերախտութեան մէջը պի-
տի կենա՞ս մի տակաւին, ասանկ մէկ
Ողորմած Տէր մը ուզեր՝ ասանկ մէկ
բարեգութ փրկիչի մը դէմ:

Մեղքը մեծ չարիք մը չէ՞ մի, որ
կըհակառակի՝ ու միշտ Աստուծոյ եր-
կու տեսակ պատուէրները կըկոտրէ,
որոնք որ ինքը մեզի տուեր է՝ որ իր
յարգը ու իշխանութիւնը պահվի, ու
մեր երջանկութիւնը հաստատ ըլլայ
և՛ աս աշխարհքիս մէջ՝ և՛ գալու աշ-
խարհքին մէջ: Աս պատուէրները՝ ո-
րոնց թէ որ մենք հնազանդ ըլլանք,
իրեն ուրիշ ամէն պատուէրներուն ալ

հնազանդ ըլլալու ճամբայ կըբանան : Ան պատուէրները ինչպէս դուն ալ գիտես՝ շատ պարզ ու շատ պայծառ են : Թէ որ տղայ ալ ըլլաս՝ կրնաս հասկընալ անոնք . «Դու Տէր Աստուածդ պիտի սիրես՝ քու բոլոր սըրտովդ ու քու բոլոր հոգիովդ՝ ու քու բոլոր զօրութիւնովդ՝ ու քու բոլոր միտքովդ . և քու ընկերդ քու անձիդ պէս պիտի սիրես» : Այսոնք վայելուչ պատուէրներ չե՞ն մի . ասոնք ամէն բաներու մէջ շիտակ չե՞ն մի : Մըտմըտա՛ ասոնց վըրայ՝ որչափ որ կուզես նէ , ու նայէ՛ թէ կրնա՞ս մէկ սխալ մը գտնալ ասոնց մէջ : Ո՞վ կրնայ արդեօք անոնք մէկ կերպով մը փոխել , որ եղածէն աւելի աղէկ ըլլան : Չե՞ս տեսնար որ՝ ան սիրոյ ու արդար իշխանութեան հնազանդութեանը հակին՝ որ աս պատուէրները մեզմէ կըպահանջէ , բացարձակապէս մեր մըխիթարութեանը ու երջանկութեանը հարկաւոր է , ան ալ աս աշխարհիս

մէջը ։ Չե՞ս հաւատար դուն առանց երկբայութեան , որ եթէ ամէն մարդիկ հնազանդին սա երկու պատուիրանքներուն , մենք անատենը պիտի ունենանք շատ երջանիկ ու հաճոյական ընտանիքներ , և դրացնութիւններ , ու գեղեր , և քաղաքներ . և անանկով բոլոր երկիրը կըսկըսի նմանիլ երկինքի ։

Աշխարհիս վրայ եղած ան ամէն չարիքներուն ու թշուառութիւններրուն և նեղութիւններուն պատճառը՝ Աստուծոյ սա երկու պատուէրներուն անհնազանդ գտնըվիլը չէ՞ մի ։ Որչափ մեծ պիտի ըլլայ քու յանցանքըդ՝ որ մինչև կենացըդ սա օրը սա պատուէրները քակելու վրայ եղար դուն ։

Մեղքը մեծ չարիք մը չէ՞ մի՝ անոր համար՝ որ հոգին կընըւաստացունէ , ու անկէց ետև կիմացունէ հոգիին , որ ան մեղքը ընելովը՝ ինքը ցած ու անարգ մէկ մը եղած է ։

Իրաւ՝ բարեկամս , թէ որ խղճմը-

սանք ուսեսաս դուն , պիտի զգաս՝ որ մեղքը՝ ինքնիրենը նուաստ ու անարգ է , որ մեղաւորը չէ թէ միայն բուն իր միտքին առջևը անարգ կընէ , հապա Աստուծոյ ալ ու Փրկիչին , և բոլոր մաքուր ու սուրբ էակներուն ալ զզուելի ու ատելի կընէ ։ Թէ որ խղճմտանք ունիս նէ դուն՝ աս բանը պիտի զգաս . և կարծեմ թէ շատ անգամ դուն աս կերպովը զգացեր ալ ես , այսինքն՝ երբոր Ճշմարիտ Քրիստոնեաներուն վրայ նայեր ես թէ՝ անոնք մեղքը մէկ դի ձգելով , ու զԱստուած սիրելով՝ և անոր հնազանդ ըլլալով՝ իրենց ընկերներուն բարիք ընելու վրայ ըլլալով՝ անոնք մէկ աղէկ ու գովելի յառաջադիմութիւն մը ունեցեր էին ։ Դուն իմացար , և տակաւին իմացիր՝ որ անոնց ունեցած վարքը չէ թէ միայն ազատութեան ու պարտաւորութեան կըվերաբերի , հապա ճըշմարիտ իմաստութեան ու ծայրագոյն պատուոյ ։

Մ՛եղքը մեծ չարիք մը չէ՞ մի , որ քեզի ասանկ գեղեցիկ յառաջադիմութիւն ունենալէն մէկ դի կը ձգէ , և քեզ ինքզինքիդ զզուելի ու անարգ կընէ՝ երբոր Աստուծոյ դէմ մեղք գործելու կըլլաս :

Մ՛եղքը չարիք մը չէ՞ մի , որ՝ եթէ անոր վրայ պնդում չըլլըրվի՝ և Աստուծոյ շնորհքովը Քրիստոսով թողութիւն չըլլըրվի նէ , անիկա մարդուն հոգին թշուառ ու ողորմելի կընէ յաւիտեանս :

Բարեկամ՝ մտմըտա՛ դուն , որ քու հոգիդ ամենևին չի պիտի մեռնի · պիտի ապրի ան մինչև յաւիտեան · քու միտքիդ գաղափարելու չի կրցած տարիներովը ու դարերովը պիտի ապրի ան :

Թէ որ քու բնակած տեղդ բոլոր տուները բարակ աւազով լեցուն եղած ըլլան , դուն ալ սկըսես մէկ տանը մէջի եղած աւազը դուրս առնել մրջիւններուն պէս՝ մէկ հատ մը

տանելով մէկ անգամը նէ, ու ան դուռն մէկուն տանիս հինգ հարիւր մղոն հեռու տեղ մը, և անկէ ետև մէկ հատ մըն ալ տանելու ետ դառնաս. ու ասանկով մինչև որ ան տանը մէջինը պարպըվի նէ, ո՛րչափ ատեն պիտի քըշէ քու ատ բանը ընելըդ; թէ որ Աստուած մեզի այնչափ երկար ժամանակ կեանք տալու որ ըլլայ:

Դիցուք թէ՝ քու կեանքըդ անանկ շարունակ պիտի երթայ. ու դուն նոյն կերպով պիտի յառաջանաս՝ մինչև որ պարպելու ըլլաս ան ամէն տուներուն մէջի եղած աւազը: Ու ատիկա ո՛րչափ ժամանակ պիտի քըշէ:

Հիմայ թէ մէկ կլոր գունտ մը ըլլայ, անանկ մեծ՝ ինչպէս մեր բնակած երկիրն է, որն որ բոլորակ աւազէն հատերովը շինված ըլլայ. որոնք մէկին մէկիկ մէկուն տարվէր նոյն կերպովը:

Դիցուք թէ ա՛լ էվելին խօսիմ: ասանկ աւազէ եղած հարիւրաւոր՝ հա_

զարաւոր ու միլեօնաւոր գունտեր ըլլային , և միլեօն տարին մէկ հատ մը միայն անոնցմէ մէկդի առնըվելու ըլլար նէ , մինչև որ ամէնն ալ բոլորովին հատնելու ըլլան՝ ո՛րչափ տարիներ պիտի քըշէ արդեօք՝ որ ան ամէնը մէկդի տարվի :

Հիմայ թէ որ ետևէ իյնանք աս բանին վրայ խորհելու նէ , միտքերնիս կը հոգնի ու կը շփոթի : Թո՛ղ աս ասանկ մնայ : Գանք որ՝ բոլոր այսչափ բազմաբարդ գումարներով հաւաքած տարիներուն թիւովը մարդուս հոգին անշուշտ պիտի ապրի · և այնչափ ժամանակ անցնելէն ետքնալ՝ ճիշդ նորէն ապրելու սկըսածի պէս պիտի ըլլայ : Այնչափ տարիներու մեծ թիւովը նորէն նո՛ր պիտի յառաջանայ ապրելովը՝ հազար ու միլեօնաւոր ժամանակներ ալ վրայ գալու որ ըլլայ , և անատեն ալ պիտի յառաջանայ ապրելովը , և պիտի շարունակէ՝ ամէնևին ապրելէն ետ չի

կենալովը ։ Հոգին պիտի ապրի յաւիտեանս ։

Հիմա՛ ի՞նչ է ան երջանկութեան կամ թշուառութեան բոլորական հաշիւը, որ հոգին պիտի վայելէ կամ քաշէ իր անվախճան գոյութեանը մէջ հանդերձեալ աշխարհին մէջը ։ Կրնա՞ս մի դուն ան հաշիւին որչափ ըլլալը գաղափարել ։ Ա՛ն այնչափ շատ է՝ քու աս աշխարհին մէջը վայելած կամ քաշած բաներէդ, որչափ որ քու յաւիտենական գոյութիւնդ շատ երկար պիտի ըլլայ՝ քու աս կեանքիդ մէջը եղած քանի մը կարճ տարիներէն ։ Ուրեմն՝ չես կրնար դուն մոռնալ՝ թէ ո՛րչափ մարդուս հոգին մեծ արժէք ունի ։ Ի՞նչ օգուտ կըլլայ քեզի, թէ որ դուն ձեռք ձգես բոլոր ճոխութիւնները, հարստութիւնները՝ ու աշխարհիս մեծութիւնները, բայց քու հոգիդ կորսընցունես, և Աստուծոյ ու փրկիչին երեսէն ու բոլոր սուրբ և երջանիկ

արարածներուն երեսէն ելնաս , և դատապարտըվիս՝ որ յաւիտեան Թըշուառութեան մէջը երթաս բնակելու քեզի պէս մեղաւոր ու եղկելի արարածներուն հետը ։

Մեղքը՝ Թէ որ անոր վրայ Զըղջում չըլլըվի , ու ան մեղքին Թողութիւն չըլլայ Աստուծոյ շնորհքովը՝ Քրիստոսի միջնորդութեամբը նէ , աս ամէն չարիքները պիտի բերէ մարդուս հոգիին վրայ , գիտցած եղիր որ՝ քու հոգիիդ վրայ ։

Աստուած ասանկ զըուցեց մեզի Սուրբ Գիրքին մէջը ։ Իր խօսքերը միշտ ամէն իժիր ճշմարտութիւն են . ինքը մեզ չի կրնար խաբել . ինքը մեզի իր դիտաւորութիւնը յայտներ է՝ ու չի փոխեր անիկա ։ « Ասանկ սիրեց Աստուած աշխարհը՝ որ իր մէկ հատիկ Որդին տըւաւ , որ՝ ով որ անոր հաւատայ նէ չի կորսըվի , հապա յաւիտենական կեանքը ունենայ . և անիկա՝ որ չի հաւատար Որդիին , չի

պէտք տեսնայ ան կեանքը · Հապա Աստուծոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ" : Յով · Գ · 16—36 :

Ինչպէս սոսկալի պէտք ըլլայ ասանկ մաքուր ու սուրբ՝ ասանկ արդար ու բարի էակին՝ այսինքն Աստուծոյ բարկութիւնը : Եւ աս բարկութիւնն ալ պէտք մնայ ան հոգիին վրայ , և միշտ պէտք կենայ ան բարկութիւնը՝ ուրչափ ժամանակ որ հոգին կապրի նէ :

Ով սիրելի՛ բարեկամս , դուն կըրնաս մի անզեղջ մեռնելու համարձակիլ , և աս բարկութիւնը քու հոգիիդ վրայ մնալ տալու : Կրնա՛ս համարձակիլ անապաշխարութեան մէջ կենալ տակաւին՝ քանի որ մարդուս կեանքին վերջը ասանկ անյայտ է նէ , և որ Աստուած քեզ մէկ վայրկեանի մը մէջ կարելի է որ յաւիտենականութեանը մէջ առնէ ձգէ :

Մեղքը մեծ չարիք մը չէ՞ մի անոր համար , որ մարդուս հոգին ասանկ յաւիտեանս կործանման մէջ կրնայ

ձգել ։ Ո՛ր քեզի՛ ալ էվելօք գէշ չէ՞ մի՝ որովհետև դուն ան մեղքին պատճառաւը աս կործանումին մէջը հիմայ իյնալու մօտ ես ․ և ստուգիւ պիտի իյնաս անոր մէջ, Թէ որ ըլլած մեղքիդ վրայ չի զղջաս՝ ու յոյսդ Քրիստոսի վրայ որ չի դնես նէ ։

Հիմայ արդեօք դուն կըսկըսե՞ս մի՝ մեղքին չարութեան մէկ մասը տեսնալ ։ Ո՜հ, դուն տակաւին շատ քիչ կըտեսնասկոր ան ։ Եթէ որ Աստուծոյ տեսածին պէս դուն ալ կրնայիր տեսնալ՝ իր ունեցած իսկական ու սոսկալի նշանովը նէ, իսկ և իսկ մեծ խռովութեան մէջ կըլլայիր քու գործած յանցանքիդ՝ ու անկէց յառաջ եկած վտանգին պատճառաւը ։

Աշխատէ իմ բարեկամս՝ աշխատէ, որ էվելի պայծառ ու ազդու կերպով մեղքին գէշութիւնը տեսնաս՝ ու քուկին էվելօք մեղանչական ըլլալդ մէկ սուրբ ու արդար Աստուծոյ մը առջևը դիտնաս ։ Մտմբռամ դուն աս գիրքին

մէջի կարդացած բաներուդ վրայ · խորհէ՛ անոնց վրայ սրտի մտօք՝ ու առանձին մասնաւոր տեղ մը ։ Կարդա՛ նաեւ Աստուածաշունչ գիրքը · որ անոր մէջը տեսնաս մեղքին գէշութիւնը ։ Անտեղը պիտի տեսնաս թէ ինչպէս Աստուած մեղքը կատէ ։ Անտեղը պիտի տեսնաս Քրիստոսի զարմանալի սէրը , որ քեզ մեղքէն ու մեղքին սոսկալի փորձանքներէն խալըսելու համար մեռաւ ։ Անոր մէջը պիտի գտնաս ան ամէն բանը , որ քեզի զղջում ընելու ատեններ կրնան ըլլալ , ու յոյսդ Քրիստոսի վրայ դնելու ։ Անտեղը պիտի կարդաս ան յաւիտենական աղէտին ամէն կերպ երկիւղները իմացընող խրատները , որ կըզգուշացունեն քեզ գալու բարկութենէն փախչիլ ։ Անտեղ պիտի կարդաս ան երկինքին բոլոր բերկրութիւնները , որոնք քեզ կըհրաւիրեն՝ որ ընդունիս Աստուծոյ շնորհքը ։ Եւ այնպէս պատրաստութիւն ունենաս անվախճան սրբութիւնը ու երջան_

կութիւնը վայելելու ։ Դուն բոլոր աս հայրկաւոր բաներուն աղէկ մը միտքդ տալ չի պիտի՞ սկըսես մի ան օր , ան ժամը , հիմայ ։ Դուն առանձին տեղ մը չի պիտի՞ քաշվիս մի, և Աստուածաշունչը ձեռքդ առնես ու կարդաս , և մտմտաս ան բաներուն վրայ՝ որոնք որ քու հոգիիդ յաւիտենական երջանկութեանը կըվերաբերին ։ Ի՞նչ բան է՝ որ քեզ աւելի ընելէն ետ կըձգէ՝ կարգիլէ ։ Ի՞նչ բան է՝ որ քեզի արգելք կըլլայ անմիջապէս Աստուծոյ երթալու աղաչելու , և քու անձդ իր առջևը դնելու՝ մեղքերդ խոնարհ կերպով իրեն խոստովանելով, ըրած յանցանքիդ համար սրտանց զղջում ընելով, Քրիստոսի ձեռքովը իր շնորհքը խնդրելով, և իր Սուրբ Հոգիին ներգործութեանը համար աղաչանք ընելով, որ անանկով կարող ըլլաս դուն սկըսելու անանկ մէկ կեանք մը վարել Աստուծոյ վրայ սէր ու հնազանդութիւն ունենալով՝ և խն֊

քը պաշտելու ջերմեռանդութիւն ունենալով ։

Հիմայ դուն սրտիդ մէջը մէկ փափաք մը՝ Թէպէտ Թող քիչ ըլլայ , ունի՞ս մի աս բանը ընելու ։ Ո՜հ սիրելի՛ս , դուն ատ փափաքը կատարել նայէ . Աստուծոյ շնորհաց Հոգին քեզ Քրիստոսի ետին կը ձգէ ատով , բայց դուն աս Հոգին չուզելիք կընե՞ս մի ։ Աս Հոգին պիտի ձանձրացնե՞ս մի՝ որ քեզմէ մէկդի երթայ , ու ձգէ քեզ քու մտքիդ ամենամեծ կուրութեանը ու սրտիդ կարծրութեանը մէջ ։ Դո՛ւն՝ Աստուծոյ բարեկամ ըլլալու՝ ու Քըրիստոսի հետ բաժին ունենալու բոլոր յոյսերդ մէկ դի պիտի Թողո՞ւս մի ։ Նորէն քու մեղքերդ ու սխալ ճամբուդ պիտի դառնա՞ս մի , և աս կերպով քու հոգիիդ յաւիտենական կորըստեանը վտանգի՞ն մէջը մնալու պիտի համարձակի՞ս ։ Մ՛տմըտա սիրելի՛ս , աղէկ մտմըտա դուն աս խօսքերուն վրայ ։

Կեցի՛ր բարով ։

Princeton Theological Seminary-Speer Library
1 1012 01032 1612